بسم الله الرحمن الرحيم

ރައްޔިތުންގެ ޚާއްޞަ މަޖިލިސް
މާލެ،
ދިވެހިރާއްޖެ

ޔައުމިއްޔާ

ޖ- 054

އަހަރު:	2005
ޖަލްސާ:	54 ވަނަ ޖަލްސާ
ޖަލްސާ ބޭއްވި ތަން:	ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގ
ތާރީޚު:	15 ނޮވެމްބަރ 2005 ވި އަންގާރަ ދުވަސް 13 ޝައްވާލް 1426
ޖަލްސާ ފެށި ގަޑި:	ހެނދުނު 9:10 ގައި
އިންޓަވަލް:	10:30 ން 11:10 އަށް
ޖަލްސާ ނިމުނު ގަޑި:	މެންދުރު 12:32 ގައި
ޖަލްސާގައި ހޭދަވި ޖުމްލަ ވަގުތު:	2 ގަޑިއިރާ 42 މިނެޓް
ޔައުމިއްޔާއާއެކު ހިމަނާފައިވާ ލިޔުން:*	ޖަލްސާގެ އެޖެންޑާ

---

* ޔައުމިއްޔާއަކީ ހަވާލާދީ ދުވެލިޔުމެއް ކަމުގައިވާތީ، މިޔައުމިއްޔާއާއެކު އެޖެންޑާއެއް ނުހިމަނަމެވެ. މި ދުވެލިޔުމާ ބައްލަވައި، ގެންގުޅުން ޒާތުއްވާ އިސްލާހުތަކާ ހިމަނައިގެން ޔައުމިއްޔާ ފާސްކުރެވޭނެ، ނޫނީ ފާސްވާއިރު ޔައުމިއްޔާއާއެކު އެޖެންޑާ ހިމަނާނަމެވެ.

ހާޒިރީ

ރިޔާސަތު: ރައްޔިތުންގެ ހާއްސަ މަޖިލީހުގެ ނާއިބު ރައީސް އަލްފާޟިލް ޝާހީން ހަމީދު

ވަޑައިގެންނެވި މެންބަރުންގެ އަދަދު: އިންތިޚާބުވި ހުރިހާ 61، އިންތިޚާބުވި ވަޒީރުން 61*

ޗުއްޓީގައި ހުންނެވި މެންބަރުން:

ވަޒީރުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރު މަޙްމޫދު ޝައުގީ
ވަޒީރުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ސަޢީދު
ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ މެންބަރު ހުސައިން ޝިހާބު
ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ މެންބަރު ހުސައިން އަފީފް
ތިލަދުންމަތީ އުތުރުބުރީ މެންބަރު މުޙައްމަދު ހުސައިން
ތިލަދުންމަތީ އުތުރުބުރީ މެންބަރު އިބްރާހީމް ސިރާޖު
މާލެ އަތޮޅު މެންބަރު އިސްމާޢީލް ޢަބްދުލްމަޖީދު
ވާވު އަތޮޅު މެންބަރު ޢަލީ ސަލީމް

ސަފަރު ގައި ހުންނެވި މެންބަރުން:

ވަޒީރުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ވަހީދުއްދީން
ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ މެންބަރު މަރީނާ ޖަމީލް
މާޅޮސްމަޑުލު ދެކުނުބުރީ މެންބަރު ޢަބްދުއްރަޝީދު ޢަބްދުއްރަޙްމާން1
އަރިއަތޮޅު އުތުރުބުރީ މެންބަރު ހުސައިން މުޙައްމަދު
ހައްދުންމަތީ މެންބަރު އިލްޔާސް އިބްރާހީމް
ހުވަދުއަތޮޅު ދެކުނުބުރީ މެންބަރު މުޙައްމަދު ފަރީދު ދީދީ

---

* އިންތިޚާބުވެވަޑައިގަތުން ދިޔަތަނުގެ މެންބަރު އަރީފް އަހުމަދު، ހުވަދުއަތޮޅު އުތުރުބުރީ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ޢަބްދުﷲ، ހުވަދުއަތޮޅު ދެކުނުބުރީ މެންބަރު ޢަބްދުﷲ ޝަރީފް، ފާދިއްޕޮޅު މެންބަރު ޢަބްދުﷲ މަސީހު މުޙައްމަދު، ޗުއްޓީއަށް ވަޑައިގަތުމާއިގެން. އަދި އިންތިޚާބުވެވަޑައިގަތް ތިލަދުންމަތީ އުތުރުބުރީ މެންބަރު އިބްރާހީމް ފަރީދު، މާޅޮސްމަޑުލު އުތުރުބުރީ މެންބަރު މުޙައްމަދު އާދިލް، މާޅޮސްމަޑުލު ދެކުނުބުރީ މެންބަރު އިބްރާހީމް އަފީފް، އައްޑޫ އަތޮޅު މެންބަރު މުޙައްމަދު އަސްލަމް ޗުއްޓީއާއި ހުރިވަޑައިގަތުމުން.

ވަކި ސަނަދެއް ނާންގަވާ
ވަޑައިގަންނަވާ މެންބަރުން:

ވަޒީރުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރު ހަމްދޫން ހަމީދު
ވަޒީރުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރު ހަސަން ސަޢީދު
ވަޒީރުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރު މުހަންމަދު މައުރޫފް ޖަމީލް
ވަޒީރުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރު މުހަންމަދު ނަޝީދު
ވަޒީރުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރު މުހަންމަދު ޖަމީލް އަހްމަދު
ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ މެންބަރު ޒާހިޔާ ޒަރީރު
ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ މެންބަރު އިބްރާހިމް ސަލީމް
ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ މެންބަރު އައިސަތު އާޒިމާ ސަކޫރު
ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ މެންބަރު ފާތިމަތު ދިޔާނާ ސަޢީދު
ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ މެންބަރު އަހްމަދު ޝަހީދު
ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ މެންބަރު ސީނާ މޫސާ
މާލޭ މެންބަރު އިބްރާހިމް އިސްމާއީލް
ތިލަދުންމަތީ އުތުރުބުރީ މެންބަރު އިބްރާހިމް މަނިކް
ތިލަދުންމަތީ އުތުރުބުރީ މެންބަރު އަހްމަދު މުއިއްޒް
ތިލަދުންމަތީ ދެކުނުބުރީ މެންބަރު އަހްމަދު ޢަބްދުﷲ
ތިލަދުންމަތީ ދެކުނުބުރީ މެންބަރު ޢަބްދުއްސަކޫރު
މިލަދުންމަޑުލު އުތުރުބުރީ މެންބަރު ލުބްނާ މުހަންމަދު ޒާހިރު ހުސައިން
މިލަދުންމަޑުލު ދެކުނުބުރީ މެންބަރު ޢަބްދުﷲ ށާމިން
މިލަދުންމަޑުލު ދެކުނުބުރީ މެންބަރު އަލީ މުހަންމަދު
މާޅޮސްމަޑުލު ދެކުނުބުރީ މެންބަރު އަހްމަދު ތަސްމީން ޢަލީ
މާލެއަތޮޅު މެންބަރު މާރިޔާ އަހްމަދު ދީދީ
މާލެއަތޮޅު މެންބަރު އިބްރާހިމް ސަރީފް
އަރިއަތޮޅު އުތުރުބުރީ މެންބަރު ޢަލީ އިބްރާހިމ
ފެލިދެއަތޮޅު މެންބަރު އިސްމާއީލް ސިހާމް

ފެލިދެއަތޮޅު މެންބަރު ޔޫސުފް ނައީމް

މުލަކަތޮޅު މެންބަރު އަޙްމަދު ނާޒިމް

ނިލަންދެއަތޮޅު އުތުރުބުރީ މެންބަރު އަންވަރު ޢަލީ

ނިލަންދެއަތޮޅު ދެކުނުބުރީ މެންބަރު އަޙްމަދު ސިޔާމް މުޙަންމަދު

ހުވަދުއަތޮޅު އުތުރުބުރީ މެންބަރު ޢަބްދުﷲ ޖާބިރު

ހުވަދުއަތޮޅު ދެކުނުބުރީ އައްބާސް އިބްރާހީމް

ފުވައްމުލަކު މެންބަރު މުޙަންމަދު ވަޖީހް އިބްރާހީމް

ޖަލްސާ އަޅުއެރުވަން ހާޒިރުވި

އާންމުންގެ އަދަދު: 45

އިދާރީ ޚުލާޞާ

1. މިއަދުގެ ޖަލްސާގައިވެސް ކުރިއަށްގެންދިޔައީ، ގަވާއިދުގެ 24 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ގޮތުގެމަތީން ޤާނޫނުއަސާސީގައި ހިމެނެންވާނެ އަސާސީ ސިފަތަކާއި އަސާސީ އުސޫލުތަކާބެހޭ ޚިޔާލުފާޅުކުރެއްވުމެވެ.

- މިއަދުގެ ޖަލްސާގައި މި ބަހުސްގެ ވަގުތުގައި 11 މެންބަރުން ވާހަކަދެއްކެވި.
- މި މައްސަލައިގެ ބަހުސްގެ ވަގުތު ނުނިމެނީސް ޖަލްސާގެ ވަގުތު ހަމަވުމުން ޖަލްސާ ނިންމަވާލެއްވި.

2. އިތުރު ނުކުތާ:

- ދެން ޚާއްޞަ މަޖިލީހުގެ ޖަލްސާއެއް އޮންނާނީ، 20 ނޮވެމްބަރު 2005 ވާ އާދީއްތަ ދުވަހު.

1. ޖަލްސާ ފުށުއެޅުން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން: بسم الله الرحمن الرحيم، الحمد لله والصلة والسلام على رسول الله وعلى آله وصحبه ومن والاه. ޖަލްސާ ފުށުއަޅަމި.

2. ގަވާއިދުގެ 24 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ޤާނޫނުއަސާސީގައި ހިމެނެންވާނެ އަސާސީ ސިޔާސަތާއި އަސާސީ އުސޫލުތަކާމެދު ބަޙުސްކުރުމުގެ މައްސަލަ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން: އާދެ، އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު މިފަށަނީ ރައްޔިތުންގެ ޚާއްޞަ މަޖިލީހުގެ 54 ވަނަ ޖަލްސާ. ތިޔަ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންވެސް އެދިވަޑައިގަންނަވާނޭފަދައިން މީގެކުރިން ދެތިން ޖަލްސާއެއްގައި މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން ވާހަކަދައްކަމުން މިގެންދަނީ ގަވާއިދުގެ 24 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ޤާނޫނުއަސާސީގައި ހިމަނަންވާނެ އަސާސީ ސިޔާސަތާއި އަސާސީ އުސޫލުތަކާއިމެދު ބަޙުސްކުރުމުގެ މައްސަލަ. އަދި އެމައްސަލައިގެ ފުރަތަމަ މަރުޙަލާގެ ގޮތުގައި އެޖެންޑާކުރެވިފައިވާ ހިޔާލުފުޅުތަކުގެ މަރުޙަލާ. މިގޮތުން މި މައްސަލައާ ގުޅޭގޮތުން ވަރަށް ގިނަ މެންބަރުން މިހާރު ވާހަކަފުޅުދައްކަވައިފި. އަދި މިހާރުވެސް ވާހަކަދައްކަން އެދިވަޑައިގެންފައިވާ، އަލަށް އެދިވަޑައިގަންނަވާފައިވާ ތިން މެންބަރުން ހިމެނިވަޑައިގަންނަވާ. އޭގެ އިތުރުން ދެވަނަ ވަރަކަށް ވާހަކަދައްކަވަން އެދިވަޑައިގެންފައިވާ މެންބަރުންވެސް އެބަހުއްޓެވި. ޖުމްލަކޮށް 27 މެންބަރުން އެދިވަޑައިގެންފައިވޭ. އަދި މިއަދުވެސް އިތުރު މެންބަރުން އެދި ވަޑައިގަންނަވާކަން އަޅުގަނޑަށް އެބަ ފާހަގަކުރެވޭ. މިއަދު އަޅުގަނޑު އެންމެ ފުރަތަމަ ފުރުޞަތު އަރުވަނީ ކުރީދުވަހުގެ ޖަލްސާގައި ވާހަކަދައްކަވަމުންގެންދިޔަ ކުޅުދުއްފުށީގެ މެންބަރު ހުސައިން އިބްރާހީމަށް. އެއަށްފަހު، އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު އަރުވަނީ އަލަށް އެދިވަޑައިގެންފައިވާ 3

މެންބަރުން މިހާރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވިސްނޭކަށްވިފައިވާގޮތަށް. ކުރިއަށް ގެންދަވާ.

(ނިޒާމާބެހޭ ނުކުތާ)

ކޮޅުމަޑުލު މެންބަރު ރިޔާޒް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތަކަށް އެދުނީ އަޅުގަނޑަށް ގަބޫލުކުރެވޭގޮތުގައި މިހާރު މަޖިލީސް ހިނގަމުންދަނީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް މަޖިލީހުގައި ކުރަންޖެހިފައިވާކަމެއް ފުރިހަމަކަމާއިއެކު ވަގުތުތައް ބާކީކުރުމަށްޓަކައި ނުވަތަ އެހެންކޮށްލެވޭނެ މަޖިލީހުގެ ކަންތައްތައް ކުރިއަށް ގެންދަވަނީ އުސޫލަކަށް ކަމެއް ނުގެންދެވިގެން ގެންދާ ކަރަޓަކަށް އަޅުގަނޑަށް ފާހަގަކުރެވޭތީ އަޅުގަނޑު އެކަން ވަރަށް ބޮޑަށް ސަމާލުކަމަށް ބޭނުންވޭ. އެހެން މިދެންނެވި، މި މަޖިލީހުގެ ކަންތައްތައް ކުރިއަށް ގެންދާއިރުގައި ހުއްޓުމަކަން މިކަންތައްތައް ކުރިއަށްދާއިރުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށްޓަކަ އިދާރީ ގަވާއިދުތަކާ ކޮމިޓީއަށް އޮންނަނީ ކަންނޭނގެ. އެ ކޮމިޓީގެ މަސްއޫލިއްޔަތުގައި އެކޮމިޓީގެ ވަރަށް މުހިންމު ރޯލެއް ބަރޯސާވުމުގައި މި ބަޔާންކޮށް ކުރިއަށްދާއިރުގައި އެބައޮންނަނީ. އެހެންނަމަވެސް، އެ ކޮމިޓީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހުށަހެޅި ނިމުމާމެދުވެރިވެގެން ނުވަތަ އިންތިޚާބުކުރަންޖެހޭ މިން ދާއިރާއެއްގެ މައްސަލަ އަޅުގަނޑުމެންގެ މައްޗަށް ފެންމަތިވެވިގެން އެ ދާއިރާތަކުގެ ކަންތައްތައް އިންތިޚާބުކުރުވުންފަދަ މަޖިލީހުގެ ކަންތައްތައް ކޮންމެހެން މަޖިލީސް ބޭއްވުމުގެ ބޭނުމުގައި ހުރަހެއް ކަރުދާސްތަކަން މިކަން ފެންނާތީވެ، އަޅުގަނޑު ހަމަ އިއްޒަތްތެރި ރައީސްގެ އަރިހުން ސަމާލުކަމަށް ބޭނުންވީ މިއީ ހަމަ އެ މަޖިލިސްތެރިއެއް މިކަން މިހެންދަނީ ކުރިއަށް ނުވަތަ، ފަރު ހަމަ ހާލަތުތަކުގައި ފުރުޞަތެއް ދިނުމުގެ ބާރުގައިވާތީ. އެހެން އަޅުގަނޑު މިދެންނެވި، އަޅުގަނޑަކަށް ހިއްސުވާ މިއީ ނިމުން އޮތްކަމެއްނޫނެވެ. އެންމެ މެންބަރުންނަށް އާދެ، މިން ފަހަރުވެސް އެއްމެންބަރަކު އެބައޮތް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑަށް ހިއްސުވާ މިކަން ނިމުމަކަށްގެނައުމެވެ.

އެހެންވީމާ، ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް ވަރަށް ބޮޑަށް މިކަމާ ދޭތެރޭގައި ވިސްނާނެކަމަށް އަޅުގަނޑު ޤަބޫލުކުރަން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު އެކަން ސާފުކޮށްލަންވެސް ބޭނުންވޭ. އެއީ، ރީއްވެގެންތޯ އެކަން އެގޮތަށް އެ ކުރިއަށް އެގެންދަވަސް. މިދަންނަވާ ގޮތަށް މަޖިލީހުގެ ކަންތައްތައް މަޖިލިސް ދިނުގެ ދަންނާކަމަށްތޯ އެ މިން ދާއިރާގެ އިންތިޚާބު ކަންތައް ނިމެންދެން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން: ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އާދެ، މިހާކުރެއްވި ސުވާލުގެ ޖަވާބުވެސް މިހަ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ. އެއީ، 24 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން އަޅުގަނޑުމެން އެންމެ ފުރަތަމަ ކުރަންއޮތްކަމަކީ މިއޮތީ ޤާނޫނުއަސާސީގައި ހިމެނެންވާން އަސާސީ ސިފަތަކާއި އުސޫލުތަކާގުޅޭ ބަހުސްކުރުން. އަދި، އެ މާއްދާގައި ބުނާގޮތުންވެއްޖެއްޔާ ވީހާވެސްފުޅާކޮށް މިހަ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ ހިޔާލުފާޅުކުރުމުގެ ފުރުޞަތު އަޅުގަނޑުވެސްދޭނަން. އެ ހިސާބު ފާޅުކުރެއްވުމަށްފަހު އެގޮތެއް ނިންމުމުން އޭގެމައްޗަށް ބިނާކޮށް ޑްރާފްޓިންގ ކޮމިޓީ ނުވަތަ ޑްރާފްޓިންގ ރިވިއުގެ ކޮމިޓީގެ ފަރާތުން ޤާނޫނުއަސާސީއަށް ގެންނަންޖެހޭ ބަދަލުތަކާއި ބެހޭގޮތުން މާއްދާތައް ޑްރާފްޓްކުރުވިގެން ދާނީ. އެހެންކަމުން، އަޅުގަނޑުދެކޭ ގޮތުގައިވެއްޖެއްޔާ މިހަ ހުރަހަޅުއްވި ނިޒާމުބަދަލު މައްސަލައެއްނޫން. އެގޮތަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ބަދަލުގެންނަން. އޭގައި ނިޒާމުގެ މައްސަލައާއި އުޞޫލުތަކުން އަޅުގަނޑުމެން ނުދެކެން. އެހެންވީމާ، މި ޖަލްސާ އެޖެންޑާކުރެވިފައިވާގޮތަށް ކުރިއަށްގެންދަންނަން. އަޅުގަނޑު އަދި އިޢުލާން ދަންނަވާލަން ބޭނުންވަނީ ވަކިން މިވާހަކަތައް މިހަ މެންބަރުން ހިޔާލު ހޯދުމުގެ ބައި މިހުރިއަން މިގެންދަނީ މައްސަލަ ދެކެނަމަވާ ވަސްލުކުރުމުގެ މަޝްވަރާއަށްގެނައުން. ދެންމެ މިދެންނެވި ފަދައިން ޑްރާފްޓިންގ ކޮމިޓީއަށް މައްސަލައެއް ނުވަތަ މަސައްކަތް ހަވާލުކުރާއިރު މިހަ މެންބަރުންގެ ހިޔާލުތަކުގެމަތިން ނޫނީ

އެކަމެއް ކުރިއަކަށްނުދާނެ، ނުވެސް ކުރެވޭނެ. އެހެންވީމާ، އެއީ ވަރަށް މުހިންމު [illegible] ބަލައިގެން އަޅުގަނޑުމެން ކުރިއަށް މިގެންދަނީ، ދެން، މިކަމުގައި ހިނގާނެ ދުވަސްތަކަކާއި ވަގުތުތަކެއް އެއީ ތިޔަ ހުރިހާ ބޭފުޅުންގެ އަތްޕުޅުމަތީގައި އޮތްކަމެވެ. އެހެން މިދަންނެވީ [illegible] ފުރަތަމަ އަޅުގަނޑުމެން އަދި، ރިޔާސަތުން ތިޔަބޭފުޅުންނަށް ފުރުޞަތު އަރުވަމުން ދިހައި 10 މިނެޓުގެ ވަގުތުކޮޅަކަށް ތިޔަބޭފުޅުންގެ ވާހަކަފުޅު ލިމިޓްކުރަމުން ދަންނަވަމުން. އެހެން ދަންނަވަމުންވެސް އިއްޒަތްތެރި ގިނަ މެންބަރުން ވިދާޅުވަނީ އެގޮތަށް ލިމިޓްކުރުން [illegible]. އަދި، [illegible]، ރިޔާސަތުން މި ޖަލްސާގައި ކުރިއަށްގެންދިއުމަށް [illegible] ތިޔަ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ފުރުޞަތު ތިޔަބޭފުޅުންނަށް ލިމިޓްކުރައްވާ [illegible] ދައްކަވަން ބޭނުންފުޅުވާ ވާހަކަތައް ދައްކަވަމުން ދެވަނަ ފުރުޞަތު އަރުވަމުން. އަދި، އެ ފުރުޞަތުގައި ވަކި ވަގުތުގެ ލިމިޓް [illegible] ދައްކަވަން ބޭނުންފުޅުވާ ވާހަކަތައް ދައްކަވަމުން ފުރުޞަތު ދެއްވަމުން. [illegible] ދައްކަވާއިރު އެ ކޮމިޓީން ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާ އެ ވަގުތުކޮޅުގައި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ކުރީގައި [illegible] ވާހަކަފުޅު ތަކުރާރު ނުކުރެއްވުމަށް. އަދި [illegible] [illegible] މިން ވަނަ [illegible] [illegible]. އެހެންވީމާ، [illegible] ފުރުޞަތަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ކުރިއަށް ގެންދަނީ. އަދި، އަޅުގަނޑުގެ ވާހަކަ މިހާރުވެސް ހަމަވެއްޖެ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު [illegible] މިހާރު ފުރުޞަތު [illegible] [illegible] އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙުސައިން އިބްރާހީމަށް. ޝުކުރިއްޔާ. ކުރިއަށް ގެންދަވާ.

(ނިޒާމާބެހޭ ނުކުތާ)

އަރިއަތޮޅު އުތުރުބުރީ މެންބަރު
މުޙައްމަދު [illegible] [illegible]

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ގަވާއިދުގެ 22 ވަނަ މާއްދާގައި ވަރަށް ސަރީޙަކޮށް މަޖިލީހުގެ ޖަލްސާއެއްގައި [illegible] [illegible] ނުވަތަ މިގަވާއިދާއި

ވާހަކަދެއްކެވުން: ޚިލާފަށް ކަމެއް ހިނގަމުންދާކަމަށް އެއްވެސް މެންބަރަކަށް ފެނިއްޖެނަމަ ވަގުތުން އެކަން މަޖިލީހުގެ ރައީސަށް އަންގަންވާނެއޭ. މިފަދަކަމެއް މަޖިލީހުގެ ރައީސަށް އަންގާނީ ނިޒާމާބެހޭ ނުކުތާއެއް މިހެން ބޭނުންކޮށް އަޅާ އޮޅުވައިގެންނެއްނޫން. މިގަވާއިދުގެ 26 ވަނަ މާއްދާގައި މަޖިލީހުގެ މެންބަރުން ފާޅުކުރާ ހިޔާލުތަކުގެ މައްޗަށް....

(ނިޒާމާބެހޭ ނުކުތާ)

އައްޑުއަތޮޅު މެންބަރު އިބްރާހީމް ގަވާއިދުގައި އޮންނަ ގޮތް ބުނެދިނުން އެއީ ނިޒާމާބެހޭ ނުކުތާއަކަށް ނުވާނެ.

ސްޕީކަރު ވާހަކަދެއްކެވުން: އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު....

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން: އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވާހަކަދައްކަވަމުން ގެންދެވި މެންބަރަށް ފުރުޞަތު ދެއްވުން އެދެން. ޝުކުރިއްޔާ.

(ނިޒާމާބެހޭ ނުކުތާ)

އަރިއަތޮޅު އުތުރުބުރީ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު އިބްރާހީމް ވާހަކަދެއްކެވުން: ބިނާކޮށް ގާނޫނުއަސާސީގެ އުސޫލުތަކާއި މަޖިލީހުގެ ނިންމުންތަކާއި ގަވާއިދު އެހެން ކަންކަން ދިރާސާކޮށް ގާނޫނުއަސާސީގެ މާއްދާތައް ތަހުޤީޤުކޮށް މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅުމަށް އެ ކޮމިޓީ ކުރިމަށް މަޖިލީހުން އެދޭ އެހެނިހެން ދިރާސާތައްކޮށް މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅުމަށްޓަކައި މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންގެ ތެރެއިން ހޮވި 23 މެންބަރުންގެ މައްޗަށް އެކުލެވޭ ދިރާސާކޮށް ޚާއްޞަކޮށް ކޮމިޓީއެއް އޮންނަންވާނެއޭ، އޮންނަންވާނެއޭ. މި ކޮމިޓީ އެކުލަވާލެވޭނީ އިންތިޚާބުކުރެވި [illegible] 21 [illegible]

ކޮންމެދާއިރާއަކުން މެންބަރަކާއި ވަޒީރުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންގެ ތެރެއިން މެންބަރަކާއި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ މެންބަރުންގެ ތެރެއިން މެންބަރަކު ހިމެނޭގޮތޭ. މިހެންކަމަށްވާއިރު، މިއީ ނިޒާމާބެހޭ ނުކުތާއެއް. އޮންނަންވާނެއޭ އެ ކޮމިޓީއެއްނެތި ކުރިއަށްދާކަމަށްވަންޏާ އެއީ ވަރަށް ބޮޑު ނިޒާމެއް. އެހެންވީމާ، ދެންމެ ތ.އަތޮޅުގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު އެހުށަހެޅުއްވި ހުށަހެޅުއްވުމަކީ ވަރަށް ބޮޑު ނިޒާމެއް. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ. ދެންމެގަ ތ.އަތޮޅުގެ މެންބަރު ހުށަހެޅުއްވި ނިޒާމާބެހޭ ނުކުތާއަށް ދެންމެގައި ވަކުން ތިޔަ ހުށަހެޅުއްވި ނިޒާމާބެހޭ ނުކުތާއާއި ވަރަށް ތަފާތު. އެއީ ވަކުން ތިޔަ ހުށަހެޅުއްވި ނިޒާމާބެހޭ ނުކުތާގައި އަޅުގަނޑު ދަންނަވަންއޮތް ވާހަކައަކީ 26 ވަނަ މާއްދާގައި ހަވާލާދީފައިވާ ޑްރާފްޓިންގ ކޮމިޓީ ހޮވުމުގެ މަސައްކަތް އަޅުގަނޑުމެން އަދި ކުރަންއެބައޮތް. އެހެންނަމަވެސް، އެކޮމިޓީގެ ފަރާތުން ކުރަންޖެހޭ މަސައްކަތްތައް އަދި މިވަގުތަކަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެ ކޮމިޓީއަކަށް ހަވާލުކުރެވޭކަންނެތް. އަދި އަޅުގަނޑުމެންގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ހިޔާލުފުޅުތަކަށްފަހު އަދި ގޮތެއް ނިންމުމަށްފަހު އެ ކޮމިޓީގެ މަސައްކަތް ފެށޭނީ. އެހެންވީމާ، އެ ކޮމިޓީ މިވަގުތަށް ހޮވުމުގެ ނިޒާމުގެ މައްސަލައެއް އުފެދޭކަމަށް އަޅުގަނޑަށް ނުދެކެން. ހަމައެކަނި، އަޅުގަނޑު ދަންނަވަންއެބަޖެހޭ [illegible] ވާހަކައަކީ [illegible] [illegible] [illegible] ބަހުސެއް ހިނގާ ނިމިއްޖެ. އެއިރަކު ނިޒާމުގެ މައްސަލައެއް މި މައްސަލައެއް ނުނިކުމޭ. ހަމަ އޮތުމުގެމަތިން އަޅުގަނޑުމެން މިކުރިއަށް ގެންދަނީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ނުދެކެން އެއީ ނިޒާމާބެހޭ ނުކުތާއެއް އޮތްކަމަކަށް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު [illegible] ދަންނަވާކަށް [illegible] [illegible] އާދެ، [illegible] [illegible] ނިޒާމާބެހޭ ނުކުތާއާއި [illegible] އައްޑުއަތޮޅުގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] އަދިވެސް [illegible] ވިދާޅުވުމަށް

ބޭނުންކުރެވޭތޯ ނުވަތަ އެއީ ނިޒާމާބެހޭ ނުކުތާއެއް ނޫންނަމަ އެކަން ދޫކޮށްލަދެއްވުން އެދެން.

(ނިޒާމާބެހޭ ނުކުތާ)

އައްޑު އަތޮޅު މެންބަރު އިބްރާހީމް ސަލީމް ވާހަކަދައްކަވަމުން: ނިޒާމާބެހޭ ވަރަށް ބޮޑު ނުކުތާއެއް. އެއީ، ނިޒާމާބެހޭ ނުކުތާއެއް ގަވާއިދާއި ޚިލާފުވެސްކަމުގައި ނުހިނގާނެ ބައެއް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ނިޒާމާބެހޭ ނުކުތާ ވާހަކަދައްކަވަމުން ވަނީ އެއީ ނިޒާމާބެހޭ ނުކުތާއަކަށްނުވާނީ. އޭރުން ދިމާވާނީ ނިޒާމް ނެތުން. އެ ވާހަކަ ދަންނަވާލަން އަޅުގަނޑު ބޭނުންވީ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދައްކަވަމުން: ޝުކުރިއްޔާ. އާދެ، އަޅުގަނޑުމެންގެ މި މަސައްކަތަކީ ތިޔަދެއްވާ ހިތްވަރަށް. އަޅުގަނޑުވެސް އެދެނީ މަސައްކަތް ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް ތިޔަ ހުރިހާ މެންބަރުން އެއްބާރުލުމާ ހިތްވަރު ދެއްވުމަށް. އެހެންވީމާ، މިއަދުގެ މި ޖަލްސާ ވިޔަސް އަވަސްކޮށް ގެންދެވޭތޯ އަޅުގަނޑު ބަލާނަން. މިހާރު އަނެއްކާވެސް މި ފުރުސަތު އަރުވަނީ ފާދިއްޕޮޅު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހުސައިން އިބްރާހީމަށް. ޝުކުރިއްޔާ.

ފާދިއްޕޮޅު މެންބަރު ހުސައިން އިބްރާހީމް ވާހަކަދައްކަވަމުން: بسم الله الرحمن الرحيم. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ކުރިދުވަސް އަޅުގަނޑެން ދެއްކި ދެވަނަ ފުރުސަތުގައި އަޅުގަނޑުގެ ވާހަކަ ނުނިމިގެން ވަގުތުހަމަވެގެން ޖަލްސާ ނިންމަވާލަން ޖެހިވަޑައިގަތުމުގެ ސަބަބުން މިއަދުވެސް ފުރުސަތު ޖެހުނީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސަށް ޝުކުރު ދަންނަވަން. އާދެ، އަޅުގަނޑުމެން ދިވެހިންނަކީ ގަދަކަމުގައިވެސް ނުވަތަ އިތުބާރީ ނިޒާމަކަށް ތާއީދުކުރާ ބައެއްނޫން. ވީމާއެކު، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދައުލަތުން ދީން ވަކި ކުރުމަކީ އެއްގޮތަކަށްވެސް އަޅުގަނޑުމެން ޤަބޫލުކުރާނެކަމެއް ނުކުރަން. އާދެ، އަޅުގަނޑުމެން މިހާ އެންމެ އިއްޒަތްތެރި ރަށު މެންބަރުންނާ

އެއްފަދައިން އަޅުގަނޑުވެސް ދަންނަވާނީ ހަމަ ކޮންމެހެންވެސް ޤާނޫނުއަސާސީގައި ދިވެހި ދައުލަތުގެ ދީނަކީ އިސްލާމްދީންކަމުގައި އޮންނަންވާނެ. އާދެ، މީގެ ކުރީ ދުވަހަކު އަޅުގަނޑު ވާހަކަދެއްކިއިރުވެސް އެއީ [illegible] މިގޮތަށް ޤާނޫނުއަސާސީގައި [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑު އުޅުނުން. އާދެ، މިއީ އެއްވެސް [illegible] އެގޮތުން އެކަން އޮންނަން އަޅުގަނޑަށް [illegible] އޭގެ [illegible] [illegible] ވަރުގަދަ އެހެންކަމުން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން. ހަމައެއްފަދައިން ހަމަ [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ އިސްލާމްދީނާއި މިއަދުވެސް [illegible] [illegible] އަދި އެޤާނޫނުއަސާސީއަކުން އިސްލާމީ [illegible] ތަންފީޛުކުރުވާން ޤާނޫނުއަސާސީއަކުންވެސް އަޅުގަނޑުމެންގެ ޤާނޫނުއަސާސީ ވާންވާނެ. [illegible] ކުރީގައިވެސް އަޅުގަނޑު ދެންނެވި ފަދައިން އެކަންވާނީ އިސްލާމް ދީނަށް ކުރުވާ ބޭއިންސާފުކަމަކަށް.

އިޚްލާސްތެރި ރައީސް، [illegible] އެންމެ ބޮޑު ރޯލެއް އަދާކުރަންޖެހޭ ބަޔަކީ އިޚްލާސްތެރި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް. އެހެންކަމުން، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުން ވާންޖެހޭނީ ހުރިހާ ނުފޫޒުތަކަކުން ސަލާމަތްވެގެންވާ އަދި މި ބޮޑު ޒިންމާ ހިފުމަށް ހުސްވެ ތިބޭބަޔަކަށް. ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ޢައްޔަނު ކުރައްވާ އެއްވެސް މެންބަރެއް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގައި ހުރެގެންނުވާނެ. އަދި މަޖިލީހުގެ ރައީސާއި ނައިބު ރައީސް ވާންޖެހޭނީ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންގެ ތެރެއިން މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންގެ ތެރެއިން ނެގޭ ސިއްރު ވޯޓަކުން. ސަރުކާރުގެ އެއްވެސް މުވައްޒަފަކު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގައި ހުރެގެންނުވާނެ. އަދި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންނަށް ދޭންޖެހޭ އިނާޔަތްތަކާއިވެސް ވަރަށް ސަމާލުކަން ޤާނޫނުއަސާސީގައި ކަނޑައެޅިފައި އޮންނަންޖެހޭނެ. އާދެ، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިހަށް މެންބަރުން އިންތިޚާބު ކުރުމުގައި އާބާދީގެ ނިސްބަތުން އިންތިޚާބުކުރުން މުހިންމުކަމުގައިވެސް އަޅުގަނޑު ދެކެން. އިޚްލާސްތެރި ރައީސް ދައުލަތުގެ [illegible] [illegible] [illegible] ހަރުދަނާ އުސޫލަކަށް ޤާނޫނުއަސާސީގައި ލިޔެވި ކަނޑައެޅިފައި އޮތުން މުހިންމު. އެހެންކަމުން،

އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް މިހާރަށްވުރެ މިނިވަންކޮށް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ބަރާއި އިންތިޚާބުގެ ދަށުގައި އޮތުމަކީވެސް ފެންނަކަމެއް. ހަމައެހެންމެ، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަކީ ޤާނޫނުތައް ހެދުމުގެ އިތުރުން އެ މަޖިލީހަކީ ސަރުކާރު ހިންގުމާއި ދައުލަތުގެ އެންމެހާކަންތައް ހިނގަމުންދަނީ ޤާނޫނުތަކާއި ގަވާއިދުތަކާއި އެއްގޮތަށްތޯ މޮނީޓަރކޮށް ބަލަހައްޓަންޖެހޭ ފަރާތަކަށްވެސްވާންޖެހޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މިހާރު މިއޮންނަގޮތަށް ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަކަށް ކުރިމަތިލާ މީހުންގެ ތެރެއިން ރައްޔިތުން މަޖިލީހަށް ފެންނަ އެކަކު ރައްޔިތުންގެ ވޯޓަށް ހުށަހެޅުމަށް އަޅުގަނޑުދެކޭ ގޮތުގައި ވަރަށް ބޮޑު ބޭއިންސާފެއް. އެހެންކަމުން، [illegible] ކުރިމަތިލާ މީހުން ކުރެ [illegible] [illegible] އެންމެންވެސް ރައްޔިތުންގެ ވޯޓަށް ހުށަހަޅަންޖެހޭނެކަމަށް އަޅުގަނޑު ދެކެން. ޤާނޫނުއަސާސީގައި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންނަށް ދޭންޖެހޭ އިނާޔަތްތަކެއްވެސް ކަނޑައެޅިފައި އޮންނަންޖެހޭ. އަދި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އެއްވެސް މެންބަރަކު ތަޙުޤީޤަށް ހާޒިރުކުރުވުންވާނީ [illegible] [illegible] [illegible] އެމަޖިލީހުގެ ތެރޭގައި ޤާނޫނީ ކޮމިޓީގެ [illegible] [illegible] [illegible] ތަޙުޤީޤުތަކުންވެސް [illegible] އެ ކޮމިޓީގެ ހާޒިރުގައިކަންވެސް ބަޔާންކޮށްދީފައި އޮތުން މުހިއްމު. ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ މަގާމުގައި އަހަރަށް ކުރެވޭނީ ވިދިވިދިގެން ހަތަރު އަހަރުގެ ދައުރު [illegible] އަދި ފުރަތަމަ [illegible] [illegible] އަންނަ [illegible] [illegible] ނުވަތަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނުވަތަ [illegible] އޭނައަށް ދިން ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ މަގާމަށް ހުށަހެޅި ނުވާނެކަމަށް އޮތުންވެސް އަޅުގަނޑު ދެކެން. ރާއްޖޭގައި ރައީސް ނައިބު މަޖިލީހުގެ [illegible] ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ [illegible] ނައިބުރައީސެއް ހުންނަންވާނެ. ވަޒީރުންނާއި، ދައުލަތުގެ ބަންޑާރަ ނައިބު [illegible] ރައްޔިތުން މަޖިލީހުގެ މަޝްވަރާއާއި، [illegible] މަތިން. ރާއްޖޭގައި ސުޕްރީމް ކޯޓެއް ހުރުމަކީވެސް ވަރަށް ބޭނުންތެރި ކަމެއްކަމުގައި އަޅުގަނޑު ދެކެން. ރައްޔިތުން މަޖިލީހުގައި ޤާއިމު މިން ކޯޓެއް

މިހާރުވެސް މިއޮންނަ ގޮތަށް އޮންނަންޖެހޭނެ އެއީ ގާނޫނީ ކޮމިޓީއާއި، އިޤްތިޞާދީ ކޮމިޓީއާއި، އިޖްތިމާޢީ ކޮމިޓީ. ކޮންމެ އަތޮޅެއްގައިމެ އެ އަތޮޅެއްގެ ރައްޔިތުންގެ ތެރެއިން އެ އަތޮޅެއްގެ ރައްޔިތުން އިންތިޚާބުކުރާ އަތޮޅުވެރިއަކު ހުންނަންވާނެ. [illegible] ރައީސް ގާނޫނުއަސާސީ އިސްލާހުކުރުމުގެ މަސައްކަތުގައި ސަރުކާރުގެ ނިޒާމާއި، ދައުލަތް ހިންގުމުގެ ނިޒާމެއް ކަނޑައެޅުމަށްވެސް ވަރަށް ބޮޑަށް އެކަމާމެދު އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ފުޅާދާއިރާއެއްގައި ބަހުސްކުރަންޖެހޭން ކަމެއް. އާދެ، [illegible] ގޮތުން އަޅުގަނޑުމެންގެ ރާއްޖެ އޮތް ބާވަތާއި، އަޅުގަނޑުމެންގެ ދިރިއުޅުން ހުރި ގޮތާއި، އަޅުގަނޑުމެންގެ އާބާދީއާއި، އަޅުގަނޑުމެންގެ [illegible] [illegible]، ޖުޣުރާފީ ގޮތުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް [illegible] ހުރި ވަސީލަތްތަކާއި، އަޅުގަނޑުމެންގެ ދީނާއި، ޘަޤާފަތާއި، މާޒީގައި އަޅުގަނޑުމެން [illegible] ހުރި އަދި [illegible] [illegible] ވިސްނުންވެސް ކަންތަކުގެ [illegible] ވަރަށް ފުންކޮށް ވިސްނާ ދިރާސާކުރުމުގެ [illegible] ނޫނި [illegible] ކަނޑައެޅިގެން [illegible] [illegible] ކަމުގައިވެސް އަޅުގަނޑުމެން ދެކެން. [illegible] އޮތުމާއެކުވެސް މި މަސައްކަތަކީ އަޅުގަނޑުމެން ގާނޫނުއަސާސީ އިސްލާހުކުރުމުގެ މަސައްކަތްތަކުން ފެށުމުގެ ކުރިން އެންމެ ފުރަތަމަވެސް ކުރަންޖެހޭނީ [illegible] އަޅުގަނޑުމެން ދެކެން. އެހެންކަމުން އަޅުގަނޑުމެން [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑުމެން ހުށަހަޅައި އަންނަނިވި ރިޔާސީ ނިޒާމްތޯ ނުވަތަ ޕާލިމެންޓަރީ ނިޒާމްތޯ ނުވަތަ [illegible] ޕާލިމެންޓަރީ ނިޒާމްތޯ ނޫނިއްޔާ އަޅުގަނޑުމެން [illegible] އެކަށިގެންވާ އާ ނިޒާމް އުފައްދާނީތޯ މިކަންކަމާމެދު ފުޅާދާއިރާއެއްގައި ބަހުސްކޮށް ގޮތެއް ކަނޑައަޅަން. އާދެ، ކޮންމެ ކަހަލަ ނިޒާމެއް އަޅުގަނޑުމެން ކަނޑައެޅިކަމުގައިވިޔަސް އަޅުގަނޑުމެން އެންމެންގެ ވިސްނުންވެސް އަމާޒުކުރަންވާނީ ވެރިކަން ކުރުމުގެ ބާރުތައް ބަހާލެވިފައިވާ [illegible] ފުރިހަމައަށް ގާއިމްކުރެވޭ ހަރުދަނާ ކުޑަ ޤައުމުގެ ތަރައްޤީއަށް މަގުފަހިވާން ގޮތެއްގެ މަތިން ޚުދުމުޚުތާރު ވެރިކަމަކުން. އާދެ، ޚުދުމުޚުތާރު ވެރިކަމަކަށް އެއްގޮތަކަށްވެސް ފުރުސަތު ދޭ ވަރު ގޮތަކަށް ގާނޫނުއަސާސީ ބައްޓަން

ނުކުރުމުގެ މައްޗަށް. ފުރުސަތު ނުލިބޭ ފަދަ ގޮތަކަށް ޤާނޫނުއަސާސީގެ މާއްދާގައި ° ބައްޓަންކުރުމުގެ މައްޗަށް. އާދެ، މިގޮތަށް ވިސްނާއިރު އަޅުގަނޑަށް ބުރަވެވެނީ ގިނަ ބޭފުޅުންގެ ހިޔާލުފުޅާވެސް އެއްގޮތަށް ޕްރެޒިޑެންޓަށް ނުވަތަ ރިޔާސީ ނިޒާމެއް ރާއްޖެއާއި އެންމެ ގުޅޭ ވެރިކަން ހިންގުމުގެ ނިޒާމެއްކަމުގައި. އާދެ، މިގޮތަށް ބުރަވާންޖެހޭ ވަރަށް ގިނަ ސަބަބުތަކެއްވެސް އެބަހުރި. މި [illegible] ބަހުސްކުރުމުގެ [illegible] ނުވުމާއެކު އެ [illegible] މިކަމާމެދު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ދާކަށް އަޅުގަނޑު [illegible]. ކުރުގޮތަކަށް ދަންނަވާނަމަ ދަންނަވާނީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ރާއްޖެއަކީ އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަންނަ އަދި [illegible] ނިޒާމު [illegible] [illegible] ރައްޔިތުންނަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ރައީސް ނިޒާމަކީ ބަރުލަމާނީ ނުވަތަ ޕާލިމެންޓަރީ ނިޒާމަށްވުރެ މައްސަލަތައް ކުޑަ އަދި ހަރަދުވެސް ކުޑަ ވެރިކަން ހިންގުން ރާއްޖެ ކަހަލަ ތަނެއްގައި މާ ފަސޭހަ ނިޒާމަކަން ވެދާނެއޭ. ހަމަ މިހެން ދަންނަވާއިރު އަޅުގަނޑުގެ ހިތަށް ފެންނަނީ. އާދެ، މި ރިޔާސީ ނިޒާމަކީ ބަރުލަމާނީ ނިޒާމަށްވުރެ [illegible] ގޮތް ބޮޑުވެދާނެ [illegible]. އެހެންނަމަވެސް، މިކަމާމެދުވެސް އަޅުގަނޑުމެން ހިޔާލުކޮށް ވިސްނާލަން އެބަޖެހޭ. އާދެ، ޤާނޫނުއަސާސީ އިސްލާހުކުރުމުގައި އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނަންޖެހޭ ކަންކަމުގެ ތެރޭގައި [illegible] މިނިވަންކަން ނުވަތަ ފްރީޑަމް އޮފް އެކްސްޕްރެޝަން އަދި ވެރިކަމުގައި [illegible] މީހުން ރައްޔިތުންނަށް ފުރިހަމަކަން [illegible] ކުރުމުން [illegible] ވަރަށް އިސްކަން ދޭންޖެހޭ ކަންކަން. އާދެ، މިކަންކަމަކީ [illegible] މިނިވަން ޑިމޮކްރެޓިކް ނިޒާމެއްގައިވާ [illegible] ކަމުގައިވިޔަސް މި ސިފަތައް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފުރަތަމަ [illegible] [illegible]. އާދެ، އިސްލާމް ދީނުގައި ޝަރީޢަތް ހިމާޔަތް ވެރިއަކު [illegible] [illegible] ވާނަމަ [illegible] [illegible] [illegible] ވަރަށް [illegible] ޙައްޤު ކޮންމެ ރައްޔިތަކަށް ލިބިގެންވާ [illegible]. އެއީ [illegible] [illegible] ކަމެއް ނޫން. އަދި [illegible] [illegible] ގެއްލުމެއް މީ

މީހެއްގެ ޙައްޤަކަށް އަރައިގެންފިނަމަ އެއީ ކިތަންމެ މަތީ މަޤާމެއްގައި ހުރި
މީހެއް ކަމުގައިވިޔަސް އެމީހަކު ގޮވައިގެން އިންސާފަށް ދިއުމުގެ ޙައްޤު
އިސްލާމްދީން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދިނީފައިވޭ. ނަމަވެސް، ދަންނަވަން
ޖެހެނީ ހިޔާލުފާޅުކުރުމުގެ މިނިވަންކަމަށްޓަކައިވެސް ހުވަނުމުދާ ނިޔާގައި ހިލާފަށް
އިސްލާމްދީނުގައި ވަނީ ޙުދޫދުތައް، ޙުދޫދުތަކުގެ ތެރޭގައި ހިފެހެއްޓެވިއަވާ
އެއްޗެކޭ. އާދެ، އިސްލާމްދީނުގެ އެއްވެސް އަސްލަކާ ޚިލާފަށް ވާނަކަތައްކާ
ހިޔާލުފާޅުކުރުމުގެ އެދުއާމިއި، އިސްލާމްދީނުގެ އުސޫލުތަކަން ކުލާމިސް ފަސްމައް
ޒައްދަކަން އެއްވެސް ބައްދަލަ ނުދ މިނުނިގެ އަޅުދު ގަނުން ވަދަ ކަންކަމިޔަ
އިސްލާމްދީނުގައި މިނިވަންކަން ދިރިވައިވާ ކަންކަލެއް ނުން. މިގޮ،
ޤާނޫނުއަސާސީ އިޞްލާޙުކުރުމުގައި މިކަންކަމަށްދަމުވެސް އަދުގަނުމުނުގެ
ފިސްނުން ޤަނައްޖެނުޖާންކަމަން އަދުގަނު ދުނުކުން. ޤާނޫނުއަސާސީގައި
ޒައްހިމުންނަން ފިހިނުޖެނު ބައްދުމައް ވަންނަން ނުދަ ޤާނޫނަކުން ނުވަމަ
ގަވާއިދަކުން ނުދުގައިގަނޑުވުން ޚާއްޞަ ޤާނޫނުއަސާސީގެ މާއްދާމައް ފިޔާވައި
ހުދުމަޔަވެސް އަދުގަނުޖެނު ފުނުނަކުމައް ނުނުން. އާދެ، މިއީ އަދުގަނުޖެނުނު
ގައިދުގެ އެއްވެސް މިކަށް އަދުނުވެސް ކަމުއް ނުނު. ސިޔާސީ މައިދާނުގައި
ޖިނަ ބައްއެގެ ހިއްސާވުން ބައްވުމަނުޒަކައި ފަޒުލީވާ ހުދުމަކަ 18 އަހަރު
ކަމަން ހަމަޖެއްސުމަކިވެސް އަދުގަނުޖެން ފުނުނަކަމުއް. އާދެ،
ހިއުމަންރައިޓްސް ކޮމިޝަން، ޕޮލިސް ކޮމިޝަން، އިލެކްޝަންސް
ކޮމިޝަންސް، އެންޓި ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަން ސީއެސްސީ ފަދަ މުއައްސަސާތަކާއި މިނިވަން
މުސްތަޤިއްލު މުއައްސަސާތަކަކަށްވެސް ވާނުވާން. ވަކިން މިނިވަންކަމާއި،
އިންސާނީ އަދި އިޤްތިޞާދީ މިނިވަންކަން ފުރިހަމަކުރަން ދިރިޔަކައި
އޮންނަންޖެހޭ. ކުރެވިފައިވާ އަދަބުދީނުމަކީ ބައެއް. މިއާ އިއްޖަތުމަށް
ފުރަބުރު ވިޔާނުވި ފަދައިން ފަސްކުރުމުގައިވެސް އުފުލުނުވާ ދޮވާ
އަނިޔާއަކަން ފެނުނުވާނުމަކާ އެއް އިސްލާމީ ޝަރުޢީ ޤަވާޢިދުގެ ޖޮޑުގައި ދޮވާ
އެއްޗެއް ކުރުމުގައި އޮނަންނުވާނެ. ބަދޭ ފެނުނަރި ޒައްހިމުން ކުރާއި،
ޒައްހިމުން ހޯދައި ހުކުމަ ފެނުމިޔާއަރި އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގެ
އޮނިގަނޑުގެ ތެރޭގައި އެ ހިމުން ބެދުނުވި ޒައްހިމުން އެދުރުޖެއްގެ މަތިން

ޤައުމުގެ ތަރައްޤީއަށް ވިސްނާ ޤައުމަށް އުނގު ފަބާއާއި، މަނާވ ހުރި
ގޮތުގެ މަތިން ރާއްޖޭގެ އުނގެނުމާ ކަންތައްތައް ތަނަވަސްކޮށް ހިންގުމަށް
ތަޢުލީމުގެ އާންމު ސިޔާސަތު ވަޒަންކުރުން އިންތިޒާމުކޮށް ތަޢުލީމުން އެ
މަޤްޞަދު ޙާޞިލުކުރުމަށް މިހާރު ވާނެއެވެ. އެދުނުއިންސާނު ގާއިމުކުރުމުގެ
އުނގެނުމާ ފަރާތުތަކާއި ތަޢުލީމުގެ މަޤްޞަދުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު މަތިން
އަދާކުރުމަށް ބަރާބަރުވެސް ވާނެއެވެ. ބަންގާޅި ނަރުބަޔަށްވެސް މިހާރުން
ދުސްތޫރުއްޔު ފާހަގަކުރަން ވާނެއެވެ. މިހާރުން މުއައްސަސާއެއްގެ ގޮތުގައި
ޤާނޫނީ ސަރުކާރުގެ ކޮމިޝަނުތައް ޢަމަލު ވަރަށް މުހިންމު.
ގާނޫނުއަސާސީއާއި ހިލާފުން އެއްވެސް ޤާނޫނެއް ނުވަތަ ގަވާއިދެއް ހެދިދާނެ
ނުވާނެކަމާ އުފަދަ ގޮތަކަށް ހުއްދަ ގާނޫނީ ނުވަތަ ގަވާއިދީ ބާރުތަ
އެއްގޮތް ކަމުގައިވެސް ޢަމަލުކުރަންޖެހޭނެ. އިންސާނުކަމަށްޓަކައި ގާނޫނުހެން
ތިބެންޖެހޭ އިންސާނީ ބައްޓަމަށާ ޙައްޤުތަކަކީ އުނގެނުމުގެ ތަރައްޤީއަށް
ގާނޫނުތަކުން ނުވަތަ ގާނޫނީ ޤާނޫނުއަސާސީން ފަޚުރުވެރި ނިޒާމަށް ނުވަތަ
ބައްޓަމުގެ ގޮތުގައި ޢަމަލުކުރަންޖެހޭނެ. ކަމުގެ ތަރުތީބުގައި މިހާރު
ބަނޑުކުރުމަށް ބަދަލުކުރުން ދުސްތޫރުތަކެއް ކަނޑައެޅިގެން ގާނޫނުއަސާސީގައި
ޢަމަލުކުރަންޖެހޭނެ. އިންސާނުގެ ޙުރުމަތަށް އެ އިންސާނާ ހެއްދެވި ޙައްޤުތަކަށް
ނިސްބަތްވާ އެއްގޮތް ހިމާޔަތްކުރުމަށްޓަކައި އަދި ޝަރީޢަތުގެ ދަށުންވާ އެއްގޮތް.
އަދި ކަންތައް މަސައްކަތެއްވެސް ކުރަންޖެހޭނީ އެ ޙައްޤުތަކަށް ހުރުމަތްތެރިވެގެން ކަމަށް
ވީ ހިނދު ޝަރީޢަތާ ޚިލާފުނުވާ ސަބަބަކާ ނުލާ މިހާރު ޙުއްދަކޮށްފައިނުވާ ގޮތަކުން
ގެއްލުމެއް ދީ ފުރަޞަތު ދޫކޮށްލައިގެން ނުވާނެ. ދިރިހުރި މީހާގެ އެއްވަރާގެ ރަނގަޅު
މަދުވެފައި މީހެއްގެ ފުރާނަ ހިމާޔަތްކުރަންޖެހޭ ގޮތުގެ ކަނޑައެޅިގެން ނުވާނެ.
ސަރުކާރުން ކުރާ ކަންކަމުގެ ވާޖިބުތަކާއި ދިފާޢު ގާނޫނު ތަޢުލީމުގެ ކަންކަމުގެ
ތިބެގެންވާ ބައްޓަންކަމާ އެއީ ދުސްތޫރީ އިދާރާތައް ރައްޔިތުން ރަށްރަށުގައި ދެމެހެއްޓުމަށް
ބާރުވެރިކުރުވާނެވެ. އިންސާނާ އުފެއްދެވި މިހާރުންވެސް ގާނޫނީގޮތުން ގޮވައި، ގެ
ޝަރީޢަތާ ޚިލާފުނުވާ ސަބަބަކާ ނުލާ އެއްވެސް ފަރާތަކުން ގެއްލުމެއް ނުވާނެ.
މިހާރުގެ ބާރުތައް ނިޒާމެއްގެ ގޮތުން ގާނޫނުކުރެވިދާނެ ނުވާނެ. ފަރުވާ ބެހެއްޓުމާއި،
ޙައްޤުތަކުގެ ޙިމާޔަތް ޝަރީޢަތާއި، އިޖުތިމާޢީ ޚިދުމަތާއި، ތަޢުލީމު

ގޮތުންނާއި، ގާނޫނީ ގޮތުން ނިގުޅައި ނުގަނެވޭނެ ބައްދުވެކާއި ވޭ. މިއިން އެއްވެސް ބައްޔެއް ނިގުޅައިގެންފިނަމަ [illegible] [illegible] [illegible] ރައްޔިތުންގެ ބައްޔެއް ސަރުކާރަށް ދޭންޖެހޭނެ. އަދި މިފަދަ އިދާރާތަކުގެ ކަންތައްތަކުގައި ދަށުވެސް ހިފެހެއްޓޭނެ ރައްޔިތުންނަކީ އެހެން މީހުންގެ އެއްބާރުލުމާއި، އެހީތެރިކަން ބޭނުންކުރުމަކީވެސް ހުއްދަކަމަށް ވާނެއެވެ. ސަރުކާރާއި، ރައްޔިތުންނާ ދެމެދުގައިވާ ގުޅުމުގެ ބިންގަލަކަށް ވާންވާނީ މިނިވަން މަޝްވަރާގެ އުސޫލު. މި އުސޫލުގެ ދަށުން ރައްޔިތުންނަށް އެމީހުން ބޭނުންވާ ވެރިން އިޚްތިޔާރުކޮށް ވަކިކުރުމުގެ ބައްދު ލިބިދޭންވާނެ. ގާނޫނާއި، ގަވާއިދާ ޚިލާފަށް ކަމެއް ކުރާނަމަ އެކަމެއް ކުރީ ގެއްލުމުގެ އެންމެ އިސްވެރިޔާ ކަމުގައިވިޔަސް ގާނޫނުގައިވާ އިންތަކުގެ ވޯޓުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކޮންމެ ރައްޔިތެއްގެ ބައްޔެއްކަމުގައި ވާންވާނެ. އަދި އެއީ ކޮންމެ ރައްޔިތެއްގެ މަސްއޫލިއްޔަތެއްވެސްވެ. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ގާނޫނުގައިވާ ހަމަތަކުގެ މަތިން ދައުލަތުގެ ކަންތައްތަކުގެ [illegible] ރައްޔިތުންނަށް ޖަވާބުދާރީވުމުގައި އެއްވެސް ހުރަހެއް [illegible] ނުވާނެ. މީގެ ސަބަބުން މުޖުތަމަޢުގެ އަމަންއަމާންކަމަކަށް އެއްވެސް ނުރައްކަލެއް [illegible] ކަމުގައިވެސް ދެކެން. އެއްވެސް މީހަކު އަނެކާގެ ދީނީ [illegible] ކަންތައްތަކާ ބެހި އެކަންތައްތަކާ ނުބެހުން [illegible] ނުވަތަ [illegible] [illegible] ޖަމާޢަތުގެ [illegible] [illegible] ނުވާނެ. ދީނީ ކަންތައްތަކުގައި އެކަކު އަނެކަކަށް އިޙްތިރާމްކުރަންވާނެ. ކޮންމެ މީހަކަށްވެސް އެމީހަކު ދީނީ ގޮތުން ޢަޤީދާކުރާ އިސްލާމްދީން ހުއްދަކުރާ ގޮތްތަކަށް ތަބާވެ އެގޮތުގައި ހިފެހެއްޓުމުގެ މިނިވަންކަންތަކަށްވެސް ލިބެންޖެހޭނެ. ކޮންމެ މީހަކަށްމެ އެއް މަސައްކަތެއް [illegible] [illegible] އެއްވަރުގެ މުސާރައެއް. ދީނީ ގޮތުން [illegible] ކަންތައްތަކާއި، [illegible] ދަރިކޮޅާއި، ނަސަބާއި، [illegible] ޖިންސާއި އަދި [illegible]

ހުރި އުނިކަމެއްގެ ސަބަބުން މީހަކަށް މަސައްކަތްކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ނުދީ ނުވަތަ އެފަދަ ތަފާތެއްގެ ސަބަބުން ޖިސްމާނީ ގޮތުން ނުރައްކާތެރި މަސައްކަތްތަކަށް ހަވާލުކުރުވިގެންވެސް ނުވާނެ. އެންމެހާ އަންހެނުންނަށް ލިބިދޭންޖެހޭ އިންސާނީ ޙައްޤުތަކާއި، އަސާސީ މިނިވަންކަމަށް ހުރުމަތްތެރިކޮށް ހިމާ އެންމެންނަށް ހަމަހަމަ ގޮތެއްގައި އިންސާނީ ޙައްޤުތަކާއި، އަސާސީ މިނިވަންކަން ދޭންވާނެ. މުޖުތަމަޢުގައި އެކަކު އަންހެނުންގެ މައްޗަށް އެކަކު އަންހެނުންގެ ޙައްޤުތައް ހިމާޔަތްކޮށް ދިފާޢުކުރުމަކީ ކޮންމެ ދައުލަތެއްގެ މަސްއޫލިއްޔަތެއް. ފަހެ އެއްވެސް މީހަކަށް ނަފްސާނީ ގޮތުން ނުވަތަ ޖިސްމާނީ ގޮތުން ގެއްލުމެއްދީ ނުވަތަ އަނިޔާ [illegible] [illegible] ނުވަތަ [illegible] ގޮތުން އެމީހެއްގެ ނުވަތަ އެމީހެއްގެ [illegible] މީހަކަށް ނުވަތަ [illegible] [illegible] މީހަކަށް ބިރުދައްކާ އެމީހަކު ނުކުރާ ކުށެއް ގަދަބާރު އެމީހަކަށް ބަންދުކޮށް ނުވަތަ އެމީހަކު ކުރާހިތްނުވާ ކަމެއް ގަދަބާރުން ކުރުވާ މިފަދަކަމެއް ކޮށްގެން ނުވާނެ. [illegible] މައްޗަށް ބިނާވެގެން ނުވާ [illegible] [illegible] [illegible] ތިމާގެ އަދި [illegible] [illegible] [illegible] ފާހަގަކުރަން [illegible] އެމީހެއްގެ [illegible] އަބުރާ އިއްޒަތް [illegible] ޙައްޤު ކޮންމެ ޝަޚްޞަކަށްވެސް ލިބެންޖެހޭނެ. މިގައި ސަރުކާރުން ނުވަތަ ޝަޚްޞަކުން ނުވަތަ އަމިއްލަ ފަރާތަކުންވިޔަސް [illegible] ހަވާލުކޮށްފައިވާ ވަޒީފާއަކަށް [illegible] [illegible] އެފަދަ ވާހަކަތައް ސާބިތު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަބުރާ [illegible] ވުމުންނުވާނެ. ޤާނޫނީ ވަކި ފަރާތެއް އިސްތިސްނާވުމެއް ނެތި ކޮންމެ ޝަޚްޞެއްގެ މައްޗަށް [illegible] [illegible]. ކޮންމެ ފިރިހެނަކު ކޮންމެ ޝަޚްޞަކަށް [illegible] [illegible] ވަސީލަތްތައް ކުރުމަކީ [illegible] މައްޗަށް އަދި [illegible] ވާފަދައިން [illegible] [illegible] އިދިކޮޅު އެދުމުގެ ޙައްޤުވެސް އޮންނަންވާނެ. [illegible] ކޮންމެ މީހަކަށްވެސް [illegible] ވަސީލަތްތަކުގައި ފައިދާ ލިބިގަތުމުގެ ޙައްޤު އޮންނަންވާނެ. ސަބަބަކީ މިފަދަ ވަސީލަތްތަކަކީ

ހެއްދުވި ފަރާތުން ދުނިޔާ މުޅި އިންސާނީ ދަރިފަސްކޮޅަށް ދެއްވާފައިވާ ވަސީލަތްތަކަކަން ވާކަން. އަދި، މިކަންކަމުގެ އިތުރުން ކުރު ގޮތަކަށް ދަންނަވާނަމަ މަދަނީ އަދި ސިޔާސީ ޙައްޤުތައް އިޤްތިޞާދީ، އިޖްތިމާޢީ އަދި ޘަޤާފީ ޙައްޤުތައް ވަރަށް ތަފްސީލުކޮށް ބަޔާންކުރެވިފައިވާކަން. އަދި، މިގޮތުން މަދަނީ އަދި ސިޔާސީ ޙައްޤުތަކާބެހޭ ޢަހުދުތަކާއި އަދި އިންސާފުވެރި ސަރަޙައްދުގެ ކޮންމެ ދަރަޖައެއްގެ [illegible] [illegible] ސަރަޙައްދުން [illegible] [illegible] ގޮތަކަށް [illegible] ކޮންމެ [illegible] ކުރެއް [illegible] [illegible] [illegible] ބުނެން. ކުރިން ކޮންމެވެސް ބަޔަކަށް ވަކިން ދޭ ޤާނޫނުތަކުން ކުރެއްވުމުގައި ބުނެދޭން. ފަރުދުންގެ އަމިއްލަވަންތަކަމާއި، ފަރުދުންގެ މިލްކިއްޔާތަށް ޙުރުމަތްތެރިކަން ދިނުން. ޚިޔާލުފާޅުކުރުމުގެ މިނިވަންކަމާއި، އެއްވެއްޖެމުގެ މިނިވަންކަމާއި، އެއްބަސްވުން އަންނައުމާއި ދިއުމުގެ މިނިވަންކަން އޮތުން. ކޮންމެ ފަރުދަކަށްވެސް ޤައުމު ހިންގުމުގައި ސީދާ ގޮތުން ނުވަތަ ނުސީދާ ގޮތަށް މިނިވަންކަމާއެކު ހޮވުމާއި، ވޯޓު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޙިމާޔަތްކުރެވިގެން. ސަރުކާރު ހިންގުމުގެ ބާރު [illegible] [illegible] ވެރިކަން އަންނަނިވި، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އޮތުން. އިންސާނީ ކަރާމާތާއި، [illegible] [illegible] ދިރިއުޅުމުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޙިމާޔަތްކުރެވޭނެކަން. ކޮންމެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޙިމާޔަތްކުރެވޭނެގޮތަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޙިމާޔަތްކުރެވޭނެކަމަށް. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކޮންމެ [illegible] ޙިމާޔަތްކުރެވިގެން. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މި މިންވަރުން [illegible] [illegible].

އެންމެފުރަތަމަ ކަމަކަށް މި މަރުޙަލާގެ ފުރަތަމަ ދުވަހު ޤާނޫނުއަސާސީ 64 ވަނަ މާއްދާއާ 93 ވަނަ މާއްދާ އިސްލާހުކުރުމަށާ 101 ވަނަ މާއްދާއާ 102 ވަނަ މާއްދާ އުވާލުމަށް އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅައި ހުށަހެޅުމުން ތަކުރާރުކޮށްދެއްވުން މިހާތަނަށް ވާހަކަފުޅުދެއްކެވި ގިނަ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ ވާހަކަފުޅުތަކުގައި އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅަން ނޫޅެ ކުރިވެފައިވާ ގިނަ ކަންތައްތަކެއް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ [illegible] ގޮތެއްގައި އެ އެންމެ ބޭފުޅުންނާ އައްޑުއަތޮޅުގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ޝަރީފް، ތ. އިއްޒަތްތެރި ދެ މެންބަރުން ޑރ. ހުސައިން ރަޝީދު ހަސަން، ހަސަން ހަލީމް، ގދ. އަތޮޅުގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޤާސިމް އިބްރާހީމް، ވ. އަތޮޅުގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަބްދުﷲ ޝާހިދު، މާލޭގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ޢާދިލް، މުޙައްމަދު ޝިހާމް، މ. އަތޮޅުގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ޝަފީޤް، ހދ. އަތޮޅުގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ޢާލިމް، ގއ. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަދްނާން ހަލީމް، ތ. އަތޮޅުގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ހަލީމް، ބ. އަތޮޅުގެ 3 މެންބަރުން އިބްރާހީމް އަޙްމަދު، އަޙްމަދު ޢަބްދުއްރަޢޫފު އަދި އަޙްމަދު ހަމްޒާ އަދި މިނިސްޓަރުން އިއްޒަތްތެރި ގިނަ ބޭފުޅުންގެ ވާހަކަފުޅުތައް ފާހަގަކޮށް އެބޭފުޅުންގެ ވާހަކަފުޅުތަކަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން ޝުކުރު ދަންނަވަން. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން: ޝުކުރިއްޔާ ފާދިއްޕޮޅުގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހުސައިން އިބްރާހީމް. އާދެ، މިހާރު ޖަލްސާއަށް ހާޒިރުވެ ވަޑައިގެން ތިއްބެވި މެންބަރުންގެ އަދަދަކީ 61. ދެން އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު އަރުވަން ހޮރީ އައްޑުއަތޮޅުގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު އަސްލަމަށް. އެހެންނަމަވެސް، އެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މިއަދު އަދި ޖަލްސާއަށް ވަޑައިގެންނެވިފައެއް ނުވޭ. އެހެންވީމަ، ދެން އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މިއަރުވަނީ ވަޒީރުންގެ މަޖިލީހުގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހައިސަމް މުޙައްމަދު ދީދީއަށް.

ވަޒީރުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރު
އަލިސަޢުދު މުހަންމަދު ދީދީ
ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން. އާދެ، ޤާނޫނުއަސާސީގައި ހިމެނެންވާން އަސާސީ ސިޔާސަތާ އަސާސީ އުސޫލުތަކާމެދު ވަރަށް ފުޅާމިންވަރެއްގައި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ހިޔާލުފާޅުކުރައްވާފައިވާތީ. އަދި ގިނަ ހިޔާލުތަކަކީ އަޅުގަނޑުވެސް ޝުޢޫރުތަކާ ގޮތްތަކަކަށްވާތީ އަޅުގަނޑު ތަފްސީލުތަކަކަށް ނުގޮސް މި ފުރުޞަތު އަޅުގަނޑު ބޭނުންކުރަންވީ ދެ ނުކުތާއަކަށް އިޝާރާތްކޮށްލަން. އެންމެ ފުރަތަމަ އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުމީ ރައްޔިތުންގެ އަސާސީ ހައްޤުތަކާ ވާޖިބުތަކުގެ [illegible] މިހާރުގެ ޤާނޫނުއަސާސީގައި އޮތް މިންވަރަށްވުރެ ފުޅާކޮށް ތަފްސީލުކޮށް އަޅުގަނޑުމެން ޤާނޫނުއަސާސީ [illegible] އާންމުން ފެންނަ ވާހަކަ، އަދި މިހާރު ނުހިމެނޭ ބައެއް ކަންތައްތައް [illegible] ބަހުސްގެ މަޝްވަރާގައި އިތުރަށް ވާހަކަދައްކަމުގެ މުހިންމުކަން ބޮޑު ވާހަކަ. މިގޮތުން އަޅުގަނޑު ވާހަކަދައްކަން ބޭނުންވީ ދެ ނުކުތާއެއް. އެންމެ ފުރަތަމަ އަޅުގަނޑު ވާހަކަދައްކަން ބޭނުންވީ [illegible] [illegible] ހައްޤުތަކާއި ރާއްޖޭގެ އާބާދީއަށް އަޅުގަނޑުމެން [illegible] އާބާދީގެ ވަރަށް ބޮޑު ބައި. އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ގިނަ ފަރާތް މިވާހަކަތަކުން ހިޔާލުފާޅުކުރުމުގެ ދާއިރު ވަރަށް ގިނަ ބޭފުޅުން މިދާއިރާ ދެވިގެން ވޯޓު މެންބަރުންނަށް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ [illegible] ވަކިވެގެން [illegible] ފެންވަރުތަކުން. އަޅުގަނޑުމެންގެ [illegible] އާބާދީއަށްވުރެ ކުދިރަށްތަކުގެ އާބާދީ ބޮޑު [illegible] އާބާދީ ބޮޑު. އެހެންކަމާއެކު އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުން އަޅުގަނޑު [illegible] ބޭފުޅުންނަށް [illegible] ޤާނޫނުއަސާސީއަށް އަޅުގަނޑުމެން [illegible] [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑުމެން ވާހަކަދެއްކެވި ބަހުސްކުރެވުން ވާންކަމަށް. އަޅުގަނޑު ދެވަނަ ނުކުތާއަކަށް ދަންނަވާލަން ބޭނުންވަނީ ސިޔާސަތު ސިޔާސީ އަދި އަސާސީ އިޤްތިޞާދީ ހިދުމަތްތަކާއިމެދު އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ފުޅާކޮށް ވިސްނާލަން ޖެހޭން ވާހަކަ. އަޅުގަނޑުމެންގެ ކުރިއަށް އޮތް އަހަރުތަކަށް އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު

ހިލާފުކޮށް އަޅުގަނޑުމެންގެ ޤައުމު ބައްޓަންކުރެވިގެން ދާނެ އަހަރުތަކަކަށް ވެގެން ހިނގައިދާނެ. އަދި މިފަދަ ހިދުމަތްތަކީ އެއީ ސޯޝަލް ސެކިއުރިޓީ އަދި އިޖްތިމާޢީ އަސާސީ ހިދުމަތްތަކީ ޤާނޫނުއަސާސީން ހުރިހާ ރައްޔިތުންނަށް ހަމަހަމަ ގޮތެއްގައި ލިބިދޭންޖެހޭ އެއްޗެއްކަމަށް އަޅުގަނޑު ޤަބޫލުކުރަމީ އަޅުގަނޑު އަމިއްލަ ހައިސިއްޔަތުން ދަންނަވާލަން ބޭނުންވޭ މި ފުރުޞަތުގައި އަޅުގަނޑުމެން ޤާނޫނުއަސާސީ އިޞްލާހުކުރުމުން ދާއިރު މިކަންކާމެދު ވަރަށް ފުޅާކޮށް ވިސްނައި މިކަން ކަމަކީ ކޮބައިކަން މި އަސާސީ އިޖްތިމާޢީ ހިދުމަތްތަކީ ކޮބައިކަން ހުރިހާ ބޭފުޅުންވެސް މި ވަޑައިގަންނަވަން ވިސްނައި ފުރުޞަތު ބޭނުންކުރެއްވުމަށް. އަޅުގަނޑުގެ ވާހަކަ ދިގުނުކޮށް އަޅުގަނޑު ނިންމާލަން ބޭނުންވޭ އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށް ބާރުއަޅާލަން ބޭނުންވަނީ މީގެ ކުރިންވެސް އިއްޒަތްތެރި ދެ މެންބަރުން ފާހަގަކުރައްވާފައި ހިޔާލުފާޅުކުރެއްވުމުން ވިދާޅުވެފައިވާ ކަމަކަށް އެއީ ރާއްޖޭގެ ފަރާތުން ބައިނަލްއަގުވާމީ އެއްވެސް ކޮންވެންޝަނެއް ރާއްޖޭގެ ފަރާތުން ތަޞްދީޤުކުރުމާއި ގުޅިގެން ރާއްޖޭގެ ފަރާތުން [illegible] [illegible] [illegible] އަދި ތަޞްދީޤުކުރުމުން [illegible] [illegible] ކަންކަން [illegible] [illegible] ޤާނޫނު [illegible] ޤާނޫނުއަސާސީ [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނަމާ. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

[illegible] މެންބަރު [illegible]
[illegible] ވާހަކަދެއްކެވުން:

އައްސަލާމް ޢަލައިކުމް. ރައީސް، އަޅުގަނޑުވެސް [illegible] މިއަދު އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ހުށަހެޅިފައިވާ ގަވާއިދުގެ 24 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ޤާނޫނުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ދަންނަވާލަން. ރައީސް، [illegible] އަޅުގަނޑުމެން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސިސްޓަމް. ދެން [illegible] ހުރިހާ ބޭފުޅުން [illegible] ވާހަކަފުޅުތަކުން [illegible] [illegible] 3 ބައި [illegible] [illegible] ވާހަކަ.

އަތޮޅުގެ އުންމީދުކުރަނީ އެގޮތަކަށްނުވުން. އަތޮޅުގެ ބޭނުންވަނީ 4 ބޯޓު އޮންނަން. ސަވޭބަލި ދިވެހިރާއްޖޭގައި އިސްލާމީ ޤައުމަކަށްވެފައި އަތޮޅުގެވެރިންގެ ބޭނުންގައި ހަމައެކަނި 3 ބޯޓު އޮތުމުން އަތޮޅުގެވެރިންގެ އިސްލާމް ދިރާސާގެ ކަންކަން ބޭއްސުންތަކާއިގެން މިއަދު ގެއްސަކާރާ ހިސާބު ހުރި ބޭފުޅުންނަށްވެސް ތަނަވަސް އުނދަގޫއަޅައިގަންނަވާތީ. އެހެންނަމަވެސް، އަތޮޅުގެ ދަންނަވާނީ ތަޢުލީމީ ފުރުޞަތުތަކާ، 2 ވަނައަށް ފަސޭހަތަކު މަސައްކަތް، 3 ވަނައަށް ފައިވާނުގަ އިތުރުކުރުމުގެ މަޤްޞަދު، 4 ވަނައަށް ރައްޔިތުންގެ މަޤްޞަދު. 3 ސިޔާސީ ރޫޅު އުފައްދާ ހިންގުމުގެ މަސައްކަތަށް ދިޔަގެންނުވުން. ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިންސާނީ އަސާސީ ޙައްޤު ހިމާޔަތްކޮށް ޙައްޤުތައް ދިޔަގޮތުގެ ފުރަސަތު މަސައްކަތް އޮތުން. ސިޔާސަތާއި ބަޖެޓު ފަސޭހައިން ރައްޔިތުންނަށް ލިބޭނެ ގޮތެއް ހަމަޖެހިފައި އޮތުން. ގުޅުވައިދޭ ހަރަކާތްތަކާއި ދިޔަގޮތުގެ މަގު ބަނަވަސްވެފައި އޮތުން. ހާލަތުފުޅުކަމުގައި އެއްވެ އުޅުމުގެ ފުރަހަމަ މަސައްކަތް އޮތުން. އިންތިޒާމުކުރެވޭ ހުރިހާ މަގުމެއް ރައްޔިތުންގެ ސިފަ ފޮނުވުން ހާލު ގޮތެއް އޮތުން. ރިޔާސީ ދައުރުގެ މުއްދަތަކީ 4 އަހަރުގެ 2 އަހަރު ކަމަށް ކަނޑައެޅުން. އަދި 4 އަހަރު 2 ދައުރު ހަމަވުމަށްފަހު ކުރިމަތި ނުލެވޭނެ ގޮތަށް އޮތުން. ފުރުޞަތުދިނުން ގެންދަވާ ރިޔާސީ ދައުރު ހަމަވާ 2 ވަނަ ދައުރަށް ކުރިމަތި ވެއްޖެނަމަ އިންތިޚާބުވެވޭއުމުގެ 3 މަސް ދުވަސް ކުރިން މަޖުލިސް އިސްތިޢުފާ ދެއްވުން. ކެބިނެޓުގައި ހިމެނޭ އެއްވެސް ބޭފުޅަކު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ނުވަތަ ރައްޔިތުންގެ ހާއްސަ މަޖިލީހުން ޙައްޤުނުވުކުރާ ޖަގަހު އޮތުން. 12 ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހާއި ރައްޔިތުންގެ ހާއްސަ މަޖިލީހުގެ މެންބަރަކީ 5 އަހަރު ކުރުގައި ބާރުންކުރުން. މުސްތަޤިއްލު އިލެކްޝަން ކޮމިޝަނަކަށް ހެދުން. މުސްތަޤިއްލު އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލެއް ހެދުން. އަތޮޅުތަކުގައި ވެއްޓަވާ އަތޮޅުވެރިންނަކީ އަތޮޅުގެ ރައްޔިތުން ޚާއްޞަކުރާ ބަޔަކުގެ ގޮތުގައި އޮތުން. ރަށްރަށުގެ ވެރިންނަކީ ރަށްރަށުގެ ރައްޔިތުން ޚާއްޞަކުރާ ފަރާތެއް ކަމުގައިވުން. ސަރުކާރުގެ ވެރިއަކު އިސްލާމީ ޝަރީޢަތާއި ޤާނޫނުގައި ކަނޑައެޅިފައި ކަމެއް

ކޮންފިކަމަން ތުރުމަތުކޮށްފިނަމަ އެކަން ރަނގަޅުކޮށް ބެލުމުގެ ބާރު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް އޮތުން. އާދެ، މިއީ މައިގަނޑު ގޮތެއްގައި ޤާނޫނުއަސާސީގައި ހިމަނަންޖެހޭނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ޤަބޫލުކުރާ ސިފަތައް. ދެން މިނޫން އެހެން ފުރުސަތެއްގައި މީގެ ތަފްސީލާ ބެހޭގޮތުން ވާހަކަދައްކަން އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންވޭ. ދެން މި މަޖިލިސްގެ ވަރަށް ގިނަ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ތަފާތު ގިނަ ހިޔާލުތަކެއް މިހާރު ވަނީ ހުށަހަޅުއްވާފައި. މީގެތެރެއިން ވަރަށް އަގުހުރި ފައިދާހުރި އަޅުގަނޑުމެންގެ ޤައުމަށް ފައިދާހުރަނިވި ގިނަ ހިޔާލުތަކެއް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ލިބިފައި. އަދި ހަމަ މި ފުރުސަތުގައި އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވާ އަދި އެހެން ނުކުތާއެއް އެބައޮތް. އަޅުގަނޑުމެންގެ ތެރޭގައި މިހާރުވެސް ޤާނޫނުއަސާސީއެއް އެބައޮތް. އަޅުގަނޑުމެންގެ މައްސަލައަކީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ތެރޭގައި މިހާރު އޮތް ޤާނޫނުއަސާސީއަށްވެސް ބަދަލުކުރުމުގައި ހުރި ތަފާތުތައް. އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ އަޅުގަނޑުމެންގެ މި ޤާނޫނުއަސާސީއަކީވެސް ވަރަށް ފުރިހަމަ ޤާނޫނުއަސާސީއެކޭ. ނަމަވެސް މި ޤާނޫނުއަސާސީގައިވާ ފުރިހަމަކަން އޭގެ ހަޤީޤީ މަޤްޞަދަށް ވާސިލުނުވެވިގެން އެއް ސަބަބަކީ މީގައިވާ ގޮތަށް ބަދަލުކުރުމުގައި އަޅުގަނޑުމެން ކުރުވާތުޅުވަރައި ވާތީއޭ. އެހެންވީމަ، އަޅުގަނޑު މި އުންމީދުކުރަނީ އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު ޤާނޫނުއަސާސީގައިވެސް ކިތަންމެ ރަނގަޅު އެއްޗެއް ލިއުނަސް އަޅުގަނޑަށް ޔަޤީންކަމާއެކު ދަންނަވަން އެނގޭ އެއްކަމަކީ އޭގެން ކުރާނެ އެއްވެސް ފައިދާއެއް ނޯންނާނެއޭ. އެހެން ބަދަލުކުރަން [illegible] އޭގެ ފުރިހަމަ މާނާގައި ބަދަލުކޮށްގެން ގެނުވީ. ވީމާ، ދައުލަތުގެ އެންމެ އިސް މަޤާމުތަކަށް އަޅުގަނޑު ގޮވާލަނީ ޤާނޫނުއަސާސީއަށް ހުރުމަތްތެރިކޮން ހިފުމާއެކު އަޅުގަނޑުމެންގެ މި ޤާނޫނުއަސާސީ އަވަސްގޮތެއްގައި ހެދޭނޭ ގޮތަކަށް މަގުތައް ފަހިވެގެންދާނޭ ގޮތަކަށް މި މަޖިލިސްގެ ކަންތައް ހިންގަވާ ދެއްވުން. އަޅުގަނޑު އުންމީދުކުރަނީ އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު ޤާނޫނުއަސާސީއަކީ ހަމައެކަނި ދުސްތޫރުގައި ބާއްވަން ހަދާ

ޤާނޫނުއަސާސީއަކަށް ނުވާނެ ގޮތެއްގެމަތިން މި ޤާނޫނުއަސާސީ ހަދާ ހިންގުމުގެ ހެޔޮ [illegible] އަޅުގަނޑުމެންގެ ދައުލަތުގެ ވެރިންނަށާއި މިކަމުގައި [illegible] އެންމެހާ [illegible] މާތްالله ދެއްވުން. الله ސުބްޙާނަހޫވަތަޢާލާ އަޅުގަނޑުމެންގެ މަސައްކަތަށް ފުރިހަމަ ކާމިޔާބީއެއް ދެއްވާން ކަމުގެ އުންމީދުގައި އަޅުގަނޑު މިވަގުތަށް [illegible] އެހެން [illegible] އަޅުގަނޑަށް ވާހަކަދެއްކުމަށް ފުރުޞަތަށް އެދެމުން. އައްސަލާމްޢަލައިކުމް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން: ޝުކުރިއްޔާ. އާދެ، ދެން އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު އަރުވަންއޮތީ [illegible] ވާހަކަދެއްކެވުމަށް އެދިވަޑައިގެންފައިވާ އެންމެ ފަހު މެންބަރު. އެއީ މުލަކަތޮޅުގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ސުލައިމާނަށް.

މުލަކަތޮޅުގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ސުލައިމާން ވާހަކަދެއްކެވުން: بسم الله الرحمن الرحيم އައްސަލާމްޢަލައިކުމް ވަރަޙްމަތުالله ވަބަރަކާތުހޫ. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ، ޤާނޫނުއަސާސީގައި އޮންނަން ޖެހޭނެކަމަށް ދީން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ފާޅުކޮށްފައިވާ ޝުޢޫރަށް އެއީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ ސިފަތަކާ އުސޫލުތަކާބެހޭ ފާޅުކޮށްފައިވާ ސުވާލުތަކާގުޅިގެން ދީން ޚިޔާލެއް ވިދާޅުވި ހުރިހާ ޚިޔާލަކަށް އަޅުގަނޑު ބަލާ [illegible] ވަރަށް ތާއީދުކުރަން. އެހެންނަމަވެސް މިވަގުތުކޮޅުގައި [illegible] އަޅުގަނޑުގެ ޚިޔާލު މި [illegible] [illegible] [illegible]. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އިންސާނީ ޙައްޤުތައް ރާއްޖޭގެ ކޮންމެ ފަރުދަކަށް ހަމަހަމަ ގޮތުގައި ޤާއިމުކޮށްދިނުމުގެ ގޮތުން [illegible] [illegible] އޮންނަން ޖެހޭނެކަމަށް ޤާނޫނުއަސާސީގައި ބަޔާންކުރަންޖެހޭ. ހަމައެކަނި އެހެނިހެން [illegible] އެއްގޮތަށް އިސްލާމީ ކަންތަކާބެހޭ އެންމެމަތީ މަޖިލީހެއް މިނިވަން މުސްތަޤިއްލު ކޮމިޝަނެއް ގޮތުގައި އޮންނަން ޤާނޫނުއަސާސީގައި ބަޔާންކުރަން އަޅުގަނޑަށް ފެނޭ. އަދި އެކޮމިޝަނަކީ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ ނުފޫޒާ ސިޔާސީ އެއްވެސް ބާރުއެއްގެވެސް ނުފޫޒެއް ބޭރުން ނުފޫޒުން ގޮތަށް

އޮންނަ ކޮމިޝަނެއް ގޮތުގައި އޮތުމަކާ އެ ކޮމިޝަނުގެ އެންމެ ހިސްވެރިޔާއަކުވެސް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ހޮވާފައިވާ މަގާމެއް ގޮތުން އަޅުގަނޑަށް ފެނޭ. ހަމަ އެހެންމެ ރާއްޖޭގައި އޮންނަން އަޅުގަނޑުމެން ރިޔާސީ ނިޒާމެއް ކަމުގައިވާނަމަ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް ލިބިދޭންޖެހޭ ހައްޤުތަކާ ލިބިދޭންޖެހޭ ބާރުތަކާއިވެސް ޤާނޫނުއަސާސީގައި ވަރަށް ތަފްސީލުކޮށް ބަޔާންކޮށްފައި އޮތުމަށް އަޅުގަނޑަށް ފެނޭ. ކުރެއްކޮށްވިނަމަ ކޮންމެ ވަޒީރުންނަށްވެސް އުކުރުއްލުގެ ނިސްބަތުން ލިބިދޭންޖެހޭކަން އަދަދެއް ގޮތުގައި އޮތުމަކާ އަދި ޤާނޫނުއަސާސީގައި ބަޔާންކުރާ އަދަދެއް ދިނުމަކީ ހަމަ އެހެންމެ ދިނީ ގޮތުން ބާރުތަކާ އަދަދެއް ދިނުމަކީ އިންސާފީ ކަރާމާތް ގެއްލުވާލަ ކަމުއްކަމުގައި ބަޔާންނުކުރުމަށް އަޅުގަނޑަށް ފެނޭ. ހަމަ އެހެންމެ ކޮންމެ ވަޒީރަކު ޤާނޫނުއަސާސީއަށް ވަރިހަމައަށް ހުރުމަތްތެރިކޮން ހިމާޔަތް އޮތުމުންވެސް އަޅުގަނޑަށް ފެނޭ. ނިންމާލުމުގެ ކުރިން ދަންނަވަން އޮތީ މިރާއްޖޭގެ ބާރުވެރިން ބާރުތަކުގެ ވަރަށް ފުންނާބުއުސް ބޫޅުކާ އަވާރަވުގެ ކަރިގައި ވިދާޅުވުމަކީ އޮންނާނެ. މި ބަކަރީގައި ކޮރިން ނުނުރުއްވާ ނުކުރެވިކުޑަގައި ވާނަމަ އަނބުރާ ވައްދަން ވަރަށް އުނދަގޫވާނެއެ. އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު ވިސްނަންޖެހޭ މިންވަރު ނުކުތާއެއް މިއީ. މި ނުކުތާގެ އަލީގައި މި ނުކުތާއަށް ބުރަވެތިބޭކަން ހިތައިގެން އުނޫން ގޮތެއް އަހަން އަމާންކަމާ ސިޔާދަތާ ސަލާމަތާ މި މުޖުތަމަޢުގައި ޒާތުކޮށްދިނުމުގެބަލި އުނދަގޫތައް ވަރަށް ބޮޑެތި ވިސްނައިގެން ޤާނޫނުއަސާސީ އިސްލާހުކުރުމަށް އަޅުގަނޑުމެން ކޮންމެހެން ކުރަންޖެހޭ ކަމެއް. ދެއްވި ފުރުސަތަށް ވަރަށް ބޮޑު ޝުކުރިއްޔާ.

އައްސަލާމްޢަލައިކުމް ވަރަޙްމަތުﷲ ވަބަރަކާތުހޫ.

ރިޔާސަތުން ވަގުތީގޮތުން: ޝުކުރިއްޔާ. އާދެ، ދެން އަޅުގަނޑު ފުރުސަތުއަރުވަން ދެކަމަން ފުރުސަތަން އުތުރުބުރީގެންނަވި ދާއިރާގެނަން. މިގޮތުން ފުރުސަތު ފުރުސަތުގައި މައްޗަށް ނިމެންދެން ... ބޭނުންވޭ ރިޔާސަތުން.

ނިލަންދެއަތޮޅު ދެކުނުބުރީ މެންބަރު [illegible]. މުޙައްމަދު ރިޔާސް ވާހަކަދެއްކެވުން: ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ، ޤާނޫނުއަސާސީގައި ހިމެނެންޖެހޭނެ އަސާސީ ސިފަތަކާ އުސޫލުތަކާ ބެހޭގޮތުން ކުރީދުވަހު އަޅުގަނޑު ބައެއް ނުކުތާތައް ފާހަގަކޮށްލިން. އެހެންނަމަވެސް، މި މަރުޙަލާގައި ފުރަތަމަ ސްޓޭޖުގައި އަދި އިތުރަށް ވާހަކަދައްކާލުމަކީ އެންމެ މުހިންމު ކަމެއްކަމުގައި އަޅުގަނޑު ނުދެކެން. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ޤާނޫނުއަސާސީ އިޞްލާޙުކުރުމަށް ރައްޔިތުންގެ ޚާއްޞަ މަޖިލީހެއް އެއްކުރެވި އަޅުގަނޑުމެން މިތިބީ މިހާ މަސައްކަތް ވަނައިގެން. އެހެންނަމަވެސް، މިޔީ ކުރު މުއްދަތެއްގައި މި މަޖިލީހުގައި ވަރަށް ގިނަ ބޭފުޅުން އަސާސީ ސިފަތަކާ އުސޫލުތަކާ ބެހޭގޮތުން ވާހަކަދެއްކެވުން ބޭފުޅުން ވަރަށް ގިނައިން އެބަވިދާޅުވޭ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ 16 މެންބަރުންނާ އަދި ދައުލަތް ހިންގުމުގެ 1 ބާރު ކަމުގައިވާ ވަޒީރު ބޭފުޅުން މިހާ ކިބައިން ރައްޔިތުން [illegible] ރައްޔިތުން އިންތިޚާބުވާ ރައްޔިތުންގެ މައްޗަށް އެނގޭ އެކަނިން ޤާނޫނުއަސާސީ މި މަޖިލީހުން ނުކުރެވޭނެކަމަށް މި މަޖިލީހުގެ ވަރަށް ގިނަދުވަސްވީ ތަޖުރިބާކާރު ބޭފުޅުންގެ އަދު އަޅުގަނޑު މިދަނީ އަޅައަރަމުން. އާދެ، ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް މި މަޖިލީހުގައި މިވީ ކުރުމުއްދަތުގައި އަޅުގަނޑަށްވެސް ފެނިފައި ހުރި މަންޒަރުތަކުން ބަލާފައި އަޅުގަނޑަކަށްވެސް ގަބޫލުކުރެވޭ ޤާނޫނުއަސާސީއެއް ރައްޔިތުންގެ އެންމެން ބޭނުންވާ ގޮތުގެ މައްޗަށް މި މަޖިލީހުން ހެދިގެން ކަމަކަށްނެއް. އާދެ، މިނޫނުގައި އަޅުގަނޑުގެ އެންމެ އިސްލާމީޝަރީޢަތުގައި މާއްދާއަކަށް ވަރަށް ބޮޑަށް މަސައްކަތް ކުރައްވާ ބަހުސްކުރަމުންދާ މިންވަރަކު ދުވަހު ބަހުސްކުރަމުންދާ ވޯޓުން ވަޒީރުންގެ ބޭފުޅުން ދައުލަތް ހިންގުމުގެ ބާރުކަމުގައިވާ ވަޒީރު ބޭފުޅުން ވަކައިގެން ވޯޓުދެއްވަން ވަކައިގެންނަވާތީ އެބޭފުޅުންނަށް ސުވާލު ދެންނެވުން. އާދެ، މި ޤާނޫނުއަސާސީގައި ހުރި މާއްދާތައް މިހާރުވެސް ސާފުކޮށް ބަހުން ރައްޔިތުންނަށް ދިނުންޖެހޭ ޙައްޤުތައް ޚިލާފުވާ ދިފާޢުކުރުމަކީ. މިސާލަކަށް ޤާނޫނުއަސާސީގެ 16 ވަނަ މާއްދާ، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 106 ވަނަ މާއްދާ، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 116

ވަނަ މާއްދާ ތަބްދީލުގެ މަރުޙަލާގައި ޤާނޫނީ ވަކީލުން [illegible] ވާހަކައެއް. ވަރަށް ފަހަކާ ޖެހެންދެން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެކަން ވަނީ ނުކުރެވިފަ. އަޅުގަނޑަށް ބަޔާންވާ އެއްކަމަކީ، މައްސަލަތަކާ [illegible] ނުވަތަ [illegible] މި ޤާނޫނުއަސާސީ އާއި [illegible]. އުފުލުންނަށްވެސް ވަކިފަރާތަކުން އަންނާ [illegible] މައްސަލަކަން ކަންތައްތައް ކުރަމުންދަނީ. އަދި، 106 ވަނަ މާއްދާގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޮންމު އަތޮޅުވެރިޔަކު ހުންނަންޖެހޭނެކަމަށް. އަދި، އެއާއި ވިދިގެން ހަމަ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ [illegible] އަތޮޅުވެރިޔަކު ހުންނަންޖެހެން ކަމަށް އެބަހުރޭ. އެހެންނަމަވެސް، މިހާރު ދެން [illegible] އެކަން ކުރަމުންދިޔައިރު، މިގޮތް ކުރިމަގައި [illegible]. އަދި، މިހެންވެސް އެކި މާއްދާތައް އިޞްލާޙުކުރަން މި މަޖިލީހުގައިވެސް ގާނޫނުކުރަމުންދަނީ. 133 ވަނަ މާއްދާ. އަދި، މިސާލަކަށް ވަރަށް ފަހުން ޤާނޫނުއަސާސީގެ 91 ވަނަ މާއްދާ ހަމަ [illegible] ދަންވަރު ވަކިކޮށްލަން ގާނޫނުތަކުގައި އަމިންޑްމަންޓު މި މަޖިލީހުގައި ނިމިއްޖާ މަޖިލީސް ކުރިއަން ނުލާނަކަމަށް ހަދާ އެސް.އެމް.އެސް. އެއް ފޮނުވައިގެން މަޖިލީސް ކަންސަލްޓުކުރި. އަދި، އަޅުގަނޑުގެ މި އެނގި [illegible] [illegible] ޤާނޫނުއަސާސީގެ 91 ވަނަ މާއްދާ ކޮންމެހެން އަމިން [illegible] މި މަޖިލީހުގެ ޖަލްސާ ކުރިއަށްދާއިރު އިންނަންޖެހޭނެކަމަށް. އެއީ، އެއްގޮތަކަށްވެސް އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ މި ޤާނޫނުއަސާސީގެ މާއްދާ ރިޔާސަތަ ކުރަ [illegible] ވިސްނުމުން. އެހެންނަމަވެސް، ޤައުމުގައި އެ [illegible] [illegible] ވެރިކަމެއް ހިންގުމަށްޓަކައި މިކަންދަނީ ކުރަމުން. އަދި، ދެން އޮތް އަނެއްކާވެސް [illegible] [illegible] [illegible] އިޢުލާންކޮށްގެން އެކަން [illegible] 30 ދުވަހުގެ ތެރޭގައި މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅަންޖެހޭ އެކަން ހިނގާދިޔަގޮތް، އެހެންނަމަވެސް، މި މަޖިލީހުގެ [illegible] ހުށަހެޅި އިދާރާގައި އޮފީސް މަޤާމުން [illegible] އެތައް ދުވަހެއް މަތިން [illegible] އަދި، ހަމައެހެންމެ މިހާރު [illegible] މަޖިލީހުގައި ދައްކަމުންދާއިރުގައިވެސް ހިއެވަން ރައީސް ޤާނޫނުއެއްވެސް

ހަދާ އެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ތަސްދީޤުކޮށް މި އަންނަ ބުރާސްފަތި ދުވަހު އޭގެ މުއްދަތު ހަމަވާއިރުވެސް އަދިވެސް އެކަމެއްގެ ހިލާފަށްވެސް ވަކީ ނުވާ. އާދެ، މިއީ އަޅުގަނޑުމެން ފިކުރުކޮށްލަންޖެހޭ ކަމެއް. މިހެންހުރިއިރު މި ޤާނޫނުއަސާސީގެ ރައްޔިތުންނަށް އަސާސީ ޙައްޤުތަކާއި އަދި އެހެނިހެން ކަންތައް ލިބޭ ވަރަށް ގިނަ މާއްދާތަކެއް ކަނޑައެޅިގެން ވަކި ވާހަކަތަކަށް ނުފޫޒު ބޭނުންކޮށްގެން ބަދަލުކުރުމަށް އެބަހުރި. އާދެ، މިވާހަކަތައް އަޅުގަނޑު ކުރުކޮށްލާފަ އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން އޮތީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 101 ވަނަ މާއްދާއާއި 102 ވަނަ މާއްދާ އަދި ޤާނޫނުއަސާސީގެ 93 ވަނަ މާއްދާ ޤާނޫނުއަސާސީގެ ސިފަތަކަށް ބަދަލު އަންނަ މާއްދާތައް އިސްލާހުކޮށްގެން ނޫނީ މި މަޖިލީހަކުން ރައްޔިތުން ޤަބޫލުކުރާ ޤާނޫނުއަސާސީއެއް ހެދުމަކީ އަޅުގަނޑު ޤަބޫލުކުރަން. އާދެ، ދެންއޮތީ ކުރިއަށްދާނަމަ އަޅުގަނޑު ހިމަނާލާނަން. ޤާނޫނުއަސާސީގައި ހިމަނަންވާނެ އަސާސީ ސިފަތަކުގެ ތެރެއިން ބަޔެއް ނުކުތާތަކަށް ފާހަގަކޮށްލަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑުމެންވެސް ޤަބޫލުކުރާ މިނިވަން އިލެކްޝަން ކޮމިޝަނެއް އޮންނަންޖެހޭނެކަން. އެއީ، މި މަޖިލީހުގެ ތިން ކޮޅަކީ ހުށަހަޅާ އޭގެ ދުވަހުގެ މިނިސްޓަރުން ވީ ނުވެ އަދި މި މަޖިލީހުގެ ފޯރުކޮށްދީފައިވެސް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ބަލާކުރުކަން އެފަރާތަކަށް ދައްކާވާ އަދި ރައްޔިތުންވެސް އެވާރަކަ ދައްކާފަ ވަނީ. އެހެންނަމަވެސް ވަރަށް ފުރުން އަޅުގަނޑަށް ފެނުނު ނޫނަކަން ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ އޮފީހުން ނަންގަވާއިގެން އިލެކްޝަންގެ ކަންތައް ކުރިއަށް ނުގެންދަވާ މިއޮތީ. އަޅުގަނޑުމެން ހަމަޖައްސަން އެ އިލެކްޝަން ކޮމިޝަން ޤާނޫނުއަސާސީގެ އެމަނިކުފާނު ކުރައްވަންޖެހޭ ކަންތައްތައް އުނިވަރެއިގެން. އެހެންނަމަވެސް، ރައްޔިތުންނަށް ހާމަކޮށްދިނީ ރައްޔިތުންނަށް އެމަނިކުފާނު އެ ހާމަކޮށްދިނީ ވަކި ވާހަކަތަކަށް މަޖުބޫރުކޮށްގެން އިލެކްޝަން ކަންތައް އެމަނިކުފާނު ނިންމަވާ މަޖުބޫރުކޮށްފިކަން. އާދެ، އެންމެހާ އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން. އެހެންވީމާ، މިނިވަން އިލެކްޝަން ކޮމިޝަނެއް މި ބޭނުންވަނީ. އާދެ، މިނިވަން

އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލްގެއޮފީސް އެބަ ބޭނުންވޭ. މިފަދަ މުވައްޒަފުން ވަރަށް މުހިންމުކަމެއް. ސަރުކާރުގެ އޮފީސްތައް މިހާރު އޮޑިޓުކުރަން މިހާރު އެބަ ބޭނުންވޭ 4 އަހަރު ބޭނުންވާކަމަށް ވަރަށް ފުރުން އަޅުގަނޑު ތަމްރީނުކޮށް ދުވަހުން. އަދި، މިއީ އަޅުގަނޑުމެން ހައިރާންވާނެ ކަމެއް. ބައެއް އޮޑިޓުކުރަން ދިޔަމަ ބައެއް މިނިސްޓްރީތައް އޮޑިޓުކުރަން ދިޔަމަ އެ އޮފީސްތަކުގެ ފައިލް ނުލަބަ މިނިސްޓަރުން އެބަ ފޮނުވޭ ހޯދާފަ. އާދެ، އަހަރުދުވަހުން އާދެ، 3 މަސް ފަހުން އާދެ، މިހެން އޮޑިޓުކުރަނީކަމަށް. އާދެ، މިއީ ބޮޑު ބަޔަކަށްއެކުން މި ޕްރޮސެސް މަޖިލީހުގެ ވަރަށް ގިނަ ކުންފުނިތަކުން އަންގައެވެ. އާދެ، އޮޑިޓުކުރުމުގެ ސަބަބުން ވަރަށް ގިނަ ކަންތައްތަކެއް އުފެދިގެން ވަރަށް ފުރުން ހިނގާދިޔަ ބޮޑު ޤަވާޢިދު ހުރިއްގައި މިނިސްޓްރީ އޮފީ ޑިސިޕްލިން އުޅޭދޭ ދުރާބިރުގެއަން 2 މިއީއަހަރުވެދާ ގިނަ ދުވާލާ ދަތިކަމެ. އާދެ، މިއީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ފައިސާ ދިޔަ ޚަރަދުތަކުގެ ފައިސާ. އާދެ، ދުނިޔޭގެކަމެއް އަޅުގަނޑު ކުރިމަތިލާ ހުރިހާބައިން ކުރިއަށްދާގޮތް އޮޑިޓުކުރާ ކަމަށްވާތީ ޚަރަދުތަކުން އިޢުތިރާފާއި ލޯބި ލިބިގެން އިންތިޒާމުކުރަމުން ޤައުމުކަށް ކުރެވޭ. ހިސާބުތަކާއި ޚަރަދު މިހާރު ކުރިއްސަކީ އެ ކުރިއްސަ ކުރިއަށްކަށް ގެންގޮސްގެން ވަރަށް އުނދަގޫ މައި މުޤައްރަރުކޮށްފައި ބޮޑު ކުރިއަށްދާ ހަމައަކީ. އެއީ، ހިސާބު ހިސާބަކީގެން ލިބި ކުރުވައިލިންގަމަފޮށް. ފޮނު ޚަރަދުގެ ވައިސާއަކީ ހިސާބުތަކުރަކާ ބުނެވުނީ އަޅުގަނޑު ހަމައެކަނި ކުރީގެ ޚިދުމަތްތަކާ ގުޅިގެން ސާބިތު އިހުތިރާމްކުރުމަށް ބަރުލަމާނުގައި. އެއީ، މިހެންނަމަ ފޮނުވި. އާދެ، އެބޭފުޅުން ވަކިވެގެ ކުރިއަށް މި ފޮނުވި ކުންފުނިން ދިރާސާ. އިންތިޒާމުގައި ކުންފުނިން ހަމައެކަނިގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އިންތިޒާމުގައި ފޮނު ޕްރޮގްރާމް އަދި އަޅުގަނޑު ކުރާ ހަމައެކަނިކަން ހިސާބުތަކުގެ ބޮޑު ޒިންމާދާރުގެ ސަބަބުން. އާދެ، އަޅުގަނޑު މިހާރުކަ މި ދައުލަތުގެ އަޅުގަނޑު ހުރި. އަން ކުރި ދައުރުގައި އަޅުގަނޑު ހަމައަށް މި މަޖިލީހުގެ ފަންނީވެރިކަން އުނދަގޫ މިދާ ދިރާސާ އިންތިޒާމުގައި އެކަން ނުލިބި އެއް

ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް ނުފެންނަކަމުގެ 14 ވޯޓު އަޅުގަނޑާ ހަމައަށް އަދި. އެބޭފުޅުންނަށް ލިބީ އެ ރައްކާކޮށްގެން އެ ހަރު [illegible] ހަދައިގެން މިހާރުވެސް. އާދެ، މި ނުކުތާގައި އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލާނީ ދެން ވަރަށް ގިނަ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންވެސް ވާހަކަފުޅުދައްކަވާފައި ހުރުމާއެކު އަޅުގަނޑު ވާހަކަކޮޅު މާ ދިގެއް ނުކުރާނަން. އާދެ، ޚާއްސަކޮށް މި މަޖިލީހުގެ ވަރަށް ގިނަ މެންބަރުން ޑީ.އާރު.ޕީ އަށް ނިސްބަތްވާ ބޭފުޅުން އެބަ ވިދާޅުވޭ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ރައްޔިތުންނަށް [illegible] އަސާސީ [illegible] [illegible] ވާހަކަ. އާދެ، އަޅުގަނޑުމެންގެ ވަރަށް ގިނަ ދިވެހިންގެ އޮންނަ ކަމެއް އަބަދުވެސް [illegible] ދައްކައިގެން [illegible] ވާހަކަދައްކުން. އާދެ، އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލީ އެވެސް ސިޔާސީ އުސޫލެއް. އެއީ [illegible] 1 ހާސް މީހުން ހަމަވެގެން [illegible] [illegible] [illegible] ތިބިގެންދާއިރު، [illegible] ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ [illegible] ހިފައިގެން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 1 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އާދެ، މިއީ، ސިޔާސަތަކީ. މިއީ ހަމަ ސިޔާސީ [illegible] އަދި ވެރިކަން [illegible] ވަކި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އާދެ، ވަރަށް ގިނަ ބޭފުޅުން އެބަ ވިދާޅުވޭ ޤާނޫނުއަސާސީގައި ވާހަކަދައްކަންޖެހޭ ބާރާއި، އިސްލާމްދީނާއި [illegible] އޮންނަންޖެހޭނެ ވާހަކަ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް އަޅުގަނޑުމެން މިއުޅެނީ ޤާނޫނުއަސާސީ [illegible] ނޫން. ޤާނޫނުއަސާސީގެ 10 ވަރަކަށް މާއްދާ އަޅުގަނޑުމެން އެންމެން [illegible] ޖަހައިގެން [illegible] [illegible] 1 އާއި ހަމައަށް ނުވަތަ ޖެނުއަރީ 1 އާއި ހަމައަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ޤާނޫނުއަސާސީ އިސްލާހުކުރެވިދާނެ. [illegible] އިސްލާމްދީނާއި ދިވެހިރާއްޖޭ އޮންނަންވާ ސަރަޙައްދު މި [illegible] [illegible] [illegible] ވަރަށް [illegible] އެނގެން. [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑުމެން އެއްވެސް ކަހަލަ [illegible] [illegible]. އާދެ، މި ޤާނޫނުއަސާސީ އިސްލާހުކުރުމުގައި މިހާ [illegible] އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅާލަން އެބަ ބޭނުންވޭ. މި ޤާނޫނުއަސާސީގެ

ބޭރުގައިވެސް މިއަދުވެސް ފޮނުވަން ދައުލަތުގެ އަދި މިހާރު ބޭރު އަރިމަތީގައި މިހެންނަ ގޮތެއް ހުރި ޤާނޫނުއަސާސީގެ ގަސްދުގައި ވިޔަސް އަދި ދިޔޭ އަސާސްތަކެއް ސިފަތަކަށް ކުރަމުން ތިޔާއި، މި ހުރިހާގައުމުތަކުގައި ބޭރުގެ ބޮޑުއަޅުގަނޑުން ގޮތެއްގެން بسم الله الرحمن الرحيم ވިސް، ދުރުގައި ޕާޓީތަކުގެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޒިންމާ ކުޑަކޮން ހިންގުމަށް އެކަށޭ. އާދެ، އެމަނިކުފާނު މި ރާއްޖޭގައި ކުރައްވާފައިވާ އެންމެ އަގުބޮޑު މަސައްކަތަކަށްވީ. އަދި މި ޤާނޫނުއަސާސީ ހިމާޔަތްކުރަން ތަރައްޤީކުރުމަށް އެދިވަޑައިގަތުމުގައި ވިސްނަވަމުން މި ދިރުމުގައި ހުންނަންވީ ކިޔޭ އަސްލު ކިޔޭ އަސާސު ފޮނުވުން. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

މާލޭ މެންބަރު އަޙްމަދު
އާދިލް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ، އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުންވާ ވަރަށް ގިނަ ފަހަރަ އެކިއެކި ބޭފުޅުންގެ ވާހަކަފުޅުން އިވިގެން އެދިޔައީ. މިއަދު އަޅުގަނޑު މި ފަހަރަކު ހުށަހެޅުއްވުން މި ޤަސްދުކުރައްވަނީ ވައިގަނޑު ގޮތެއްގައި ޤާނޫނުއަސާސީގައި ހިމަނަންޖެހޭ ބައިވަރު ކަމެއް ކޮންމެހެން ނޫން. އެއަށްވުރެ ބޮޑަށް އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުންވަނީ ކޮން ފާގަތަށް ޖާގައެއް ނުވަތަ ކޮން ފަރާތަކުން ބައެއްހިނގާފަ ޖާގައެއްކަން އަޅުގަނޑުމެންގެ ޤާނޫނުއަސާސީގައި ހުންނަންވީ. އާދެ، އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުންވާ ފުރަތަމަ ވާހަކައަކީ އަޅުގަނޑުމެން ހަދަންވީ ޤާނޫނުއަސާސީ ނުވަތަ އިސްލާމްދީނާއި ޤާނޫނުއަސާސީއަކީ ދިވެހިރާއްޖެއަށް ހުއްދަ ގޮތުގައި ކަނޑައެޅޭ އެއްކޮށްކަން. އަޅުގަނޑުމެންގެ ތެރޭގައި ޕާސްކުރަން މިދުނިޔޭ ވާހަކައަކީ ރިޔާސީ ނިޒާމެއް ނުވަތަ ޕާލިމެންޓްރީ ނިޒާމެއް. ނުވަތަ ދޭތި އެއްކޮށްގެންތޯ. މި ގޮތުގެމަތިން ކޮންމެވެސް ނަމޫނާއެއް ހުރުމުގެ ބޭނުން މި ދެކެވޭ. އާދެ، އަޅުގަނޑުމެން ކޯޕީކުރަން ބޭނުންވަނީ ކޮން ގޮތަކަށްކަން. އެކަން ހޯދަން ކަންނޭނގޭ ބޮޑަށް މި ދުވަސްވަރު. އޭގެ ބަދަލުގައި އަޅުގަނޑު މިދަންނަވާ އެއްކަމަކީ އަޅުގަނޑުމެން ހޯދަން ބޭނުންވަނީ ދިވެހިރާއްޖެއަށް އަދި ދިވެހިންނަށް ފެތޭ ސިފަތަކެއް ހުރި ޤާނޫނުއަސާސީއެއް. އާދެ،

އެހެން ޤައުމުތަކުން ނަމޫނާއަށް ރިޢާޔަތްކޮށްގެން ނަމަވެސް އާދައި ހުރި ޕޮއިންޓްތަކާއި ލައިގެން ނަމަވެސް އަދި އެއްޗެހިތަކާއި އެއްކޮށްގެން ނަމަވެސް ރަނގަޅުވާނެ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ރަނގަޅުވާން ގޮތަކަށް އާތި ބައްޓަންކުރުން. ދެން މިހެން ދަންނަވާލުމާއެކު އަޅުގަނޑު ހިތަށް ވަންނަނީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހެއްބަ ގޮތަކަށް އެއްކޮށް ބައްޓަންކުރާއިރު އެވެސް ބަރަނާއެއްގެ ގޮތުގައި ނޫން ބޭނުންކުރަންވީ. އަޅުގަނޑުމެންގެ ޤާނޫނުއަސާސީ ނުވަތަ ގަވާއިދެއް ހަދާއިރު އެއްވަރަށްއެގައި މި ދެކެވޭ ވާހަކައީ ދުނިޔޭގެ އެހެން ތަންތަނުގައިވެސް މިކަން އޮންނަނީ މިހެންނޭ. އެއީވެސް އެއްބައި ވާހަކަތައް ދެއްކޭ ވާހަކައެއް. ދުނިޔޭގެ އެއްވެސް ތަންތަނުގައި ނުވަތަސް އަޅުގަނޑުމެން މިކަންކުރަންވާނީ މިހެންނޭ. އާދެ، ބަރަނާއަކަށްވާ ވަރަށް ބޭނުންކުރެވޭން މިކަހަލަ ބަރަނާއެއްގެ ގޮތުގައި ނޫން ގޮތަކަށް ބަޖެޓުގައި ބޭނުންވަނީ ކާން އެއްކޮށްއޮތް ވިސްނާލައި އެގޮތަކަށް އާތި ބައްޓަންކުރުން. ވަރަށް ގިނަ ވަރަކަށް ދެކެވޭ ވާހަކައެވެ. ދެން މީ ދަ. އަތޮޅުގެ ރިއްޔާސީ މުސްތަޤްބަލު ރިޔާސް ވިސްނާލުން އަޅުގަނޑުމެންގެ ރަށްތައް ދުރުގައި ހުންނަ ވާހަކަ. އެތައް ހާސް އަހަރެއް އަޅުގަނޑުމެންގެ ރަށްތައް ދުރުގައި ހުންނަނީ. ފުރިއްސާސްވެސް ހުންނަނީ އެގޮތަށް. ދެން އެކަން އެގޮތަށް ގަބޫލުކޮށްގެން އަޅުގަނޑުމެންގެ ޤައުމުގެ ކަމެއް ކުރަންޖެހުނީ އަޅުގަނޑުމެން ފެންނަ ގޮތުގައި. މިސާލު ގަދު ފަހަރަ. މިސާލު ގަދުފޫދޫން ވަކި ބައްޓަންގޮތަކާއި ނުވިއްޔާ ހުންނަންޖެހޭނީތޯ. މިކަހަލަ ސުވާލު އަޅުގަނޑު ހިތުގައި އުފެދޭ. އަނެއްބައި ފަރާތަކުން ޤާސް ބައިވިރިސް ސާޙިލަކުން ވަޒީރުން މިބަސްވާ ފަރާތަކު ގާ މިސާލު ގަދުފަތުގަތަން ނުވޭ. ނުވަތަ ގާ ކުޑަ ޤައުމެއް ކަމަކަށް ރަށްތައް ދުރުގައި ހުރުގެން އެކަން ކުރެވޭން ކަމަކަށް ނުފެންނާ. އެހެންވީމާ، ބައެއްކަހަލަ ކަންތައް ކުރަންވީމާ މިސާލު ގަދުފަހަރަ ދެއްނުވި. އަނެއްބައި ކަހަލަ ކަންތަކާއި ކުރަންވީމާ އެ ވާހަކައެއް ނުދޭތޯ. މިހެންނަށް ނޫން އަޅުގަނޑުމެން ޤާނޫނުއަސާސީ ހަދާއިރު އަޅުގަނޑުމެންގެ ވާހަކަ ހުންނަންވީ. ބަޖެޓުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ބޭނުންވަނީ ކޮންކަމެއްތޯ

ވިސްނަވާފައި އެކަންކަމަށް އަޅުގަނޑުމެން ފޯކަސްކުރަންވާނީ. ހަމަ މިއާއެކު އަޅުގަނޑުމެން ހިތަށްއަރާ ކުރިން މިދެންނެވިހެން މިވެނި ވޯޓުގައި އޮންނަ ނިޒާމުގެ ނަމޫނާ ގޮތަށް. އަޅުގަނޑުމެން ކޮންމެހެން ހުންނަންޖެހޭތޯއޭ އަޅުގަނޑުމެންގެ ތެރޭގައި ރައީސެއް ނުވަތަ ބޮޑުވެރިޔެއް. ރައީސަކު އަމުދުން ނަހަރަސް އަޅުގަނޑަކަށް އެނގޭ ރަނގަޅު. އަދި އެކަކަށް ގާނޫނު މުޅިން ނަސީހަތްވެސް ނޫން. ދުނިޔޭގެ ހިސާބު އެކަހަލަ ގެއްލުން. ކޮންމެހެން ބޮޑުވެރިޔަކު ހުންނަންޖެހޭތޯ. ނުވަތަ ރައީސަކު ނެތި އެބަހުރި ބައެއް ޤައުމުތަކުގައި. މިވެސް އެންމެ ރަނގަޅު ބަރާބަރަށް ކަންނޭނގެ އަޅުގަނޑުމެން ދެކޭ. އަޅުގަނޑުމެން ކަހަލަ ކުޑަކުޑަ ޤައުމުގައި ކޮންމެހެން ރައީސަކު ނެތަސް ވާނެ. މިހެންވެސް ބުނުން އެންމެ ރަނގަޅު. އެކަހަލަ ގޮތަކަށް ވިސްނުންވެސް ރަނގަޅު. އަޅުގަނޑުގެ ހިތުގައި މިއޮތް ޤައުމަކީވެސް ހަމަ ބައިބައިކަން ބެލިގެން އުމުރުންވެސް ހިމެނިގެން އަދި ފުރިހަމަކަމާ ކައުންސިލުތަކުން އޮއްވައި އޭގެ ހަރުދަނާކަމާއި ހުރެގެން މިކަހަލަ ގޮތަކަށް އެބަ ހިނގާ ހަމަ ނުވާނެތީ އަމާންކަމާއި ވަރަށް މަސައްކަތްކުރުން އުޅޭ ޤައުމުތަކެއް އެބަހުރި. ދެން އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނާލަންވީ އަޅުގަނޑުމެން މިސާލުކޮށް ތަރައްޤީކުރަންވީ ތިބެގެންނުވާނެ އިންސާނީ ޙައްޤުތައް އެބައޮތްތޯ. އަޅުގަނޑުމެން ގުނަނީ މިސްކޮޅު ރިޔަންޓެ ވަކަސް އިންސާނީ ބައްޔާތަކާ ހަމަ މިބިންވާ ބަޔަކަށްވުން ތިބެންޖެހޭނެ. އެއް އުޖޫރާ ދުވަހުންނަނީ، ދާ ތައުލީމީ ބައެއް ނޫން. އެހެންމީހާ، މިވެނި ކަހަލަ ނިޒާމެއް އަދި އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް އެކަށީގެންވާ ނުވޭ. މިކަހަލަ ވާހަކައެއް. އަސްލުގައިވެސް ދެއޮތް ވާހަކައަކީ މުޅި ރާއްޖޭގައި ނަތީޖާތަކުގެ ތައުލީމީ ބަދަލުތަކަކީ އެބަ އިންސާފު ތައުލީމީ ކަހަލަ އެއްބަސްވުމަކަށް މިއަދު ވާހަކަދައްކާފައިނު. އަޅުގަނޑު ހިތަށްވަންނަނީ މީގެ 60 އަހަރު ކުރިން އިންޑިޔާ އޮތް ހާލަތު އަޅުގަނޑުމެންނަށްވުރެ ކަމުވާނަބާއި މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން މިތިބި ވަރަށްވުރެ ތައުލީމީ ގޮތުންވެސް. އަދި މިހާރުވެސް އިންޑިޔާގެ ތައުލީމީ ނިސްބަތުން ވިސްނާފައިވާއިރު އަޅުގަނޑުގެން ހިފީ އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ތައުލީމީ

ގިނަވާނީ އެކަހަލަ ގޮތަކަށް އޮތްކަމެއް މިއީ. 1998 ވަނަ އަހަރު ލިބެންނުޖެހޭ ކޮން ބަޔެއްތޯ 2004 ވަނަ އަހަރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ލިބެންޖެހީ [illegible] އަޅުގަނޑު [illegible] ސުވާލެއް. އަޅުގަނޑުމެން ޤާނޫނުއަސާސީ އިސްލާހުކުރަން ވިސްނާލާއިރު، އެއް ބޭނުމަކަށް މިވަނީ ދުނިޔެއަށް އަންނަ ކުރިއެރުން. ނުވަތަ ރާއްޖެއަށް ލިބޭ ކުރިއެރުމެއް. އަނެއްކާވެސް އަޅުގަނޑު [illegible] ރާއްޖެއަށް ކުރިއެރުމެއް ލިބެން ނުވަތަ ދުނިޔެއަށް ކުރިއެރުމެއް ލިބިދާނެތޯ މިސާލަކަށް އަނިޔާވެރިކަން [illegible]. އަޅުގަނޑުމެން [illegible] މީގެ 5 އަހަރު ކުރިން 6 އަހަރު ކުރިންވެސް [illegible] ކަންތައްތަކެއް [illegible] އެކަން ހަމަ [illegible] އޭރުވެސް [illegible]. ދެން ކުރިއެރުމުގެ ވާހަކަ ދުނިޔެއަށް އަދި ކުރިއެރުމެއް ރާއްޖެއަށް އަދި ކުރިއެރުމެއް [illegible] [illegible] ކުރިއެރުމެއް އައިސްގެން މިއުޅެނީ ހަމަ އެންމެ ބޮޑަކަށް އަޅުގަނޑު [illegible]. ކުރިއެރުމެއް އައިސްގެން މިއުޅެނީ [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] އިންޓަރނެޓުގެ ކަންތައް [illegible] [illegible]. [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible]. މިކަހަލަ ކަންތައްތަކުން މިޑިއާ ކުރިއެރުމުގެ ވާހަކަ އެއީ މި އައިސްގެން އުޅޭ ކުރިއެރުމެއް. މިކަންކަން [illegible] ޤާނޫނުއަސާސީ އިސްލާހުކުރެވިގެން މިއުޅެނީ. [illegible] 1998 ވަނަ އަހަރު އަޅުގަނޑުމެންގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނޫން. މިހާރު ލިބެންޖެހޭ [illegible] އިތުރަށް [illegible] ނޫން މިއުޅެނީ. މިދެންނެވި ކުރިއެރުމުގެ ތެރެއިން ކޮންޓްރޯލް ނުކުރެވޭ ގޮތަކަށް [illegible] [illegible]. [illegible] އައިސް އިސްލާމީ [illegible] [illegible] [illegible]، މި އިސްލާމީ [illegible] ހުރި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އަޅުގަނޑުމެން މަޖިލީހުގައި [illegible] ހުރިހާ މެންބަރުންވެސް އަޅުގަނޑުމެން މި ދައްކަވަނީ ދިވެހިރައްޔިތުންގެ [illegible] ވާހަކަ، ދިވެހިރައްޔިތުންގެ އުންމީދުތަކުގެ ވާހަކަ. [illegible] އަޅުގަނޑުމެން

ވަރަށް ރީތިކޮށް އެބަފެނޭ. ބަޙުސަކަށްދާއިރު ރައްޔިތުންގެ ޙައްޤުތަކާމެދު އަބަދުވެސް ދެކެވޭ ވާހަކައިގެ ވަރަށް ބޮޑު ބަޙުސެއް ފެށިގެންދާނެކަމަށް. އަޅުގަނޑުމެން އެންމެންވެސް ވިސްނަނީ ރައްޔިތުންގެ ޙައްޤުތަކާއި، އުންމީދުތަކަށް ކަމަށްވަންޏާ އެފަދަ ބަޙުސަކަށްވެގެން ދާންޖެހޭ. މާބޮޑު ސަބަބެއް އޮންނަންޖެހޭ ކަމަކަށް އަޅުގަނޑަކަށް ނުފެނޭ. އެހެންނަމަވެސް، އެހެންވާނެކަން ވަރަށް ރީތިކޮށް ފެނިގެން އެބަދޭ. އެއީ މީގެކުރިންވެސް ކަންހިނގާފައިވާގޮތަށް ބަލާއިރު އިސްލާޙީ އެޖެންޑާއެކޭ [illegible] [illegible] ބަދަލުކުރަމުން މި ޤާނޫނުއަސާސީ އުފެދުމުގެކުރިންވެސް ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ މިހާތަނަށް ނަމޫނާއެއްވެސް ނުހަދައްވާފައިވޭ. އޭގައިވެސް މި ބާރުތައް ވަކިކުރުމުގެ ވާހަކައާއި ރިޔާސީ ޗާޓް [illegible] ވާހަކައޮވޭ. އެހެންނަމަވެސް ހުދު ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ނުހަދައްވާނަމަވެސް ހަމަ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ ވަޒީރުން ވަޑައިގެން ތިއްބެވި ބޭފުޅުންނާވެސް ވަޑައިގެން އެކަން ދެކޮޅުހެދިގެން އެކަންކަން ފާސްވެގެން ދިޔައީ. އެހެންވީމާ، ބަޙުސްއަކަށް ދާންކަން އަޅުގަނޑަކަށް ވަރަށްރީތިކޮށް ފެނިގެންދޭ. އަޅުގަނޑަކަށް މިހެން ދުވަހަކުވެސް [illegible] ވެގެންދާނީ އެގޮތަށްހެން. ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ [illegible] ވަޒީރުންނަށް [illegible] އަދި އެބޭފުޅުންގެ ނުފޫޒުގެދަށުގައި ތިއްބެވި ބޭފުޅުންހެން ބޮޑަށް މިކަންކަމަށް އިދިކޮޅުހައްދަވައިގެން ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ އިސްލާޙީ އެޖެންޑާވެސް [illegible] ވަރަށްބޮޑަކަށް ވާހަކަދައްކަވާފައިވާކަން އަޅުގަނޑަކަށް މިވަގުތު ހިތަށްވަންނަނީ. ދެން، މިކަންކަމާއި ދެކޮޅު ހަދަން [illegible] ކޮންކަމަކަށް ވާހަކަދެކެވޭ. އާދެ، މިދެންނެވިކަހަލަ ވާހަކަތަކުގެ އިތުރުން ހަމަ ދީނީ ވާހަކަތައްވެސް އެބައާދޭ އިނގޭތޯ މީގައި. އިސްލާޙަކަށް ދެކޮޅުހަދަންވާއިރު. [illegible] ހަރަކާތަކަށްވެސް ބޭނުންކުރެވޭ ބައެއްވަރަކަށް [illegible] ބޭނުންކުރެވޭ ބައެއްފަހަރު. މިގޮތަކަށްވެސް ބޭނުންކުރެވޭ އެއްކޮށް. އަޅުގަނޑުމެން [illegible] އެބައަޑުއަހަން އަދި ކޮންމެހެން މިދިޔަ 27 އަހަރުގެ ވާހަކައެއްނޫން އަޅުގަނޑު މިދަންނަވަނީ. [illegible]

މާކުރީއްސުރުވެސް. ފުރިހަނަން ހިނގަމުންދާބޭރު އާދަމެއް ހަމަ ދޭމުހުއަކުން އިވޭނަކަންވެސް ދިނީ އިލްހާމްގޮރިން ވިދާޅުވާ. އޭގެ ވަހަމަތޮޅަކަން ވަހަމު ބަހުރު އުކަމުކު ހިދާއަޅުއްނީވާ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް އަބަދުވެސް އިވޭނީ ފުރިނިންނަރިހަމަންވުމާ ހަމައިގައި ތަންކޮޅު އޭގެ ވަރަމައްނީވާ. މިކަހަލަ ކޮންމެކަން ދިނީ ވާހަކަމައްވެސް މިއަންނަނީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ދެންނެވީ އިސްލާމްދީނުގެ ވާހަކަވެސް ބޮޑަށް ދެއްކެވިއިރީ އެގޮތަށް. އަދި ކްރިސްޓިއަން ދީނުގެ ވާހަކަވެސް ބޮޑަށް ދެއްކެވީ ހަމަ ސިޔާސީ ބޭނުމަށްޓަކައި މިނަވަރަށް. އެހެންވީމާ، އިސްލާމްދީނާ ކްރިސްޓިއަން ދީނެއްގެ މަގުމައްވެސް ނިސްބަތްކުރަމުން މި ބުނުން މިހުރުވީ. އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު ބަޔާންކުރަމުން މިހަނީ އަޅުގަނޑުގެ ހަދާންވާގޮތުގައި 1975 ވަނަ އަހަރު އިޞްލާހުކުރި ގާނޫނުއަސާސީއާ ކަމުންގޮސްގެން އޭގެ 3 އަހަރުފަހުން 1978 ގައި އިޞްލާހުކުރަން ހުށަހަޅައިގެން އެންމެމަދުވެމިސް އިޞްލާހުކުރަން ހުށަހެޅުމުން 3 އަހަރުގެތެރޭގައި ކަމުންގޮސްގެން އުޅުން އެއްކޮށް ކަމުދިޔަ 17 އަހަރުވަންދެން. އެއީވެސް ވަރަށްބޮޑު ސުވާލެއް އުފެދިފައި އަޅުގަނޑުގެ ހިތުގައި އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނަގަނެގެން 3 އަހަރުގެތެރޭގައި އިޞްލާހުކުރަންޖެހުން އެއްކޮށް ކަމުގޮސްގެން 17 އަހަރުވަންދެން މިބުނީ ހިރިންއްވުގުންބާ. ދެން، އެ އަސާސީ ގާސްކުރުވުމުން އެއީ ދުނިޔޭގޮތުގައި ގާސް ދުވަހަކުވެސް ނުކުރެވޭކަހަލަ ދެއްއެއްކޮށްކަމުގެ ވާހަކަވެސް ޖީ.ފީ.މަކުން އިވުމުން ގޮއްސަވައި އަނގައްކާ 6 ކަ އަހަރުތެރޭގައި އިޞްލާހުކުރަންޖެހިގެން މިއުޅުނީ. ދެން، އެއީ ކަމުންދާއާއްކޮށްކަމުގައި ދެންނެވި އެކަކު އަޅުގަނޑަކީ. އެހެންނަމަވެސް އެއީވެސް ވަރަށް މޮހަ ވާހަކައެއްކަމަށް އޭރުވީ. ދެން، އަޅުގަނޑު ހިތަށްވަންނަނީ ބައެއްކަހަލަ ވާހަކައިން އެހެންބައެއް ގަބޫލުކުރައްވާތީވެސް ބިރުމަ އެމީހާ އެބަލާ މޮހައަކަން. ދިރިހު އޮންނަނީ ވައްކޮށް ފުރަތަމަ ބިނި މީހާ ވަރަށް ގިސްވާހަކައެއްކަމަށް މިވާހަކަ އަޅުގަނޑަށް އިވިފައިއޮންނަނީ. އެކަހަލަގޮތަކަށް ވީކަމެއްނޫން އަޅުގަނޑަށްހީވަނީ. ދެން، ކޮންމެސް މިންވަރަކަށް އަޅުގަނޑުވެސް

ދަންނަވާލަންބޭނުން ޤާނޫނުއަސާސީގައި ހިފެނެންނުވާން ނުވަތަ ހިފެނެންނުވާން ބައެއްކަހަލަ ވާހަކަ. މި ވާހަކަތަކުގެ ނިންމާލުމުގެ ކުރިން އެއީ، އަޅުގަނޑުމެން މިވެނި ޤައުމެއްގެ ނަމޫނާ އެވެނި ޤައުމެއްގެ ނަމޫނާ ބަލައިލިއްޔާ ފަރަޤެއްގައި ނުހުރުމުން ކަހަލަ ކަންތައްތަކުން މިގޮތުގައި ހިފެނޭތީ. އެހެންނަމަވެސް އަޅުގަނޑުމެން ޤައުމުގެ އެއްބައި އެއްކޮޅު އެބަހިމެނެންޖެހޭކަމަށް އަޅުގަނޑަށް ފެންނަނީ. އެހެން ޤައުމުތަކާއި ހިލާފު ހުރިހާ ޤައުމުތަކާއި ހިލާފުވާންޖެހުނަސް މަޖިލީހުން ފާސްކުރާ އެއްޗެއް ދެނެވި ޤާނޫނަކުންނުވެސް. އެއީ އަޅުގަނޑުމެން ޤާނޫނުއަސާސީގައި އޮންނަންޖެހޭނެ އެއްކޮށްލަމުން އަޅުގަނޑު ޤަބޫލުކުރަނީ. އެއީ، މިހާރު އޮތުމުންވެސް އަޅުގަނޑުމެން ޤާނޫނު ހަދާ ފަރާތަކީ ޤާނޫނު މަޖިލީސް. އެހެންވީމާ، އެހެން މިހާރަކު އެ ޤާނޫނުތަކުގެ ބާރު އޮވެގެންނެއްނުވާނެ. ނުވަތަ ޤާނޫނުތަކުގެ ބާރު އޮވެގެންނެއްނުވާނެ. އެހެންވީމާ، މަޖިލީހުން ޤާނޫނުތަކާއި އެއްކަލަ ދެނުވި ޤާނޫނަކަށްނުވެސް. އެޕަރަތަން ނިޔާވާ ހިލާފުނުވާ އެއީ ޤާނޫނުތަކުގައި ވެސްއްނުވާން މިގައި ޤާނޫނީ ކަމެއްކަން ބާރުއެބަތަކީ 156 ވަނަ މާއްދާގައި މިހެން އެބަ ޤާނޫނުއަސާސީގައިވެސް. އެހެންނަމަވެސް އެގޮތަން އެކަން އެކޮށްދެނީ ފެންނަނީ އަޅުގަނޑަށް ފެންނަނީ. އޮތޮން ބާރުދަށްކުރެވިގެން އޮންނަންޖެހޭ ޤާނޫނުއަސާސީގައި. ދެން، ޤާނޫނުއަސާސީއާއި ހިލާފަށް ނުކޮށް އަދުރު އެކަން ކުރެވިދާނެ ތެރޭގައި މާއްދާއެއްވެސް އޮންނަންޖެހޭނެ. މިހާރު 16 ވަނަ މާއްދާގައި 2 ގައި އެބައޮތް ޤާނޫނީ ފަލިޓުން ބެހެނުންކުރުން. އެހެންނަމަވެސް އެކަން ބެހެނުންކުރިއެހެންނޫ ހިފެހެއްޓޭ އެއީ ކޮންމެ ނުވަތަ ކޮންމެކަން ނުރުހުން އަދުރުއެވެ އެކަން ޔަޤީނީ އެހެން ހިންގުން. އެކަން ބަލައި އެކަން ކުރެވިދާނެކަމަށް ކުރެވިދާނެކަމަށް. އެއަށް ޖެހޭކަމަށް ކުރެވިދާނެކަމަށް. އަދި، ބައެއްކަހަލަ ޤާނޫނު ހުއްދަނޫނެކަމަށް ޤާނޫނުއަސާސީގައި ބާރުލީގައި ހުއްޓުވޭނެ. މިސާލަކަށް ދަންނަވާލަންޏާ ފަޅުވާބާ ޤާނޫނު އޮންނަންޖެހޭނެއެވެ. އަދި، އެ ޤާނޫނުގައި މިފަދަ އެވެނިކަމަކަށް ކަމަކަށް ހުއްޓުވޭނެއެވެ. އެހެންވީއިރު ޤާނޫނުއަސާސީގެ މާއްދާއެއް

އޮންނަހަން މިޖެހުނީ، އެހީ، އެހެން ޤައުމުއްގެ ބަޔަކު ކުރާނެކަހަލަ ކަމެއްނޫންކަންނޭނގެ. އެހެންނަމަވެސް އަޅުގަނޑުމެން ޤައުމުގެ ކަންތައްތައް މިހިނގާގޮތުން އެކަންކުރަން މަޖުބޫރުވާނެކަމަށް އަޅުގަނޑު މިދަންނަވަންޖެހުނީ، މިސާލަކަށް ވަޒީފާއާބެހޭ ޤާނޫނެއް އޮތީ، ވަޒީފާއާއި ބެހޭ ޤާނޫނެއް ފާސްވެ ނިމިގެން ހިނގައިދާނެ މަޖިލީހުން. މަސައްކަތްތެރިންގެ ޖަމްޢިއްޔާއާއިބެހޭ ބައެއް ނެތިވެސް މިސާލަކަށް. އެކަހަލަގޮތްތައް ވެދާނެކަމަށްޓަކައި އެއޮންނަންޖެހޭނެކަމަށާއި އެ މާއްދާގައި ދިވެހިކަހަލަ ބައިތަކެއް ހިމެނޭނެކަމުގެ ވާހަކައެއް އަޅުގަނޑުމެން ހިމަނަން ބޭނުންވެގެން މިއުޅުނީ، ތަފްސީލު ލޭންގުއޭޖްއާ އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށްބޮޑަށް ތަފްސީލު ހާލަތައްއެބަހުރި މިހާރު މިހިނގާ ޤާނޫނުއަސާސީވެސް. ތިރަބުލުމުން ބައްލަވައިލިއްވީމަ އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ 35 ވަނަ މާއްދާ ދަށުން ސަފްހާއަށް ދުލިގެން ދިޔައިރުވެސް އެއޮތީ ތައިސްއަލު އިންތިޚާބުކުރާނެގޮތް، ޖަލްސާ ބާއްވާނެގޮތާއި އަތުން ވޯޓުދޭނެގޮތާއި މިހުރިހާ ވާހަކައެއް ވިޔަފާރިންވެސް އަމަންކޮށް އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ޤާނޫނުއަސާސީގައިވެސް ހިމަނާފައި މިއޮތީ. އެކަމަކު ބަދީހުގޮތުގައި ޕުރޮޓެސްޓެއްގެ ވާހަކަ ބުނާފަދަ ފުދުންވާން ކަންނޭނގެ ޤާނޫނުއަސާސީއާއި އުނދުކޮން ހުރި އުސޫލުން ބަލައިލާއިރު. އެހެންނަމަވެސް އެހެނިހެން. ތަފްސީލު ފާސްވު ވަރަކު ވާން ބޭނުންވިޔަސް ހަމަ ހުރިހާ ތަފްސީލެއްވެސް ހިމެނިފައިނުވޭ. މިކަހަލަގޮތަކަށް މިއޮންނަނީ، އަދި، ކޮންމެވެސް މާއްދާއެއް އޮންނަން އެބަބުނެފާ ބައެއްކަހަލަ ހިދުމަތް ނުވަތަ ބައެއްކަހަލަ ރިސްކް ބޭނުންކުރިވިގެން. މިސާލަކަށް މާލޭގައި މިއުޅުނީ ޖަމާވެގެން. ބިން ބޭނުންކުރާނެގޮތް ނުވަތަ ބިން ދޫކުރާގޮތް ހަމަ ސަރުކާރުން ހިންގަވާ ދަރަޖައެއް ހަރަދަން ރަށް ހަރަދަން ނުވަތަ މިފަދަ މިރަކަން ހާލަތެއްގައި ދުރު، އެހެން ހަރުދަނާވެފައި ކަހަލަތަކަން. ބިން ބޭނުންކުރުވަން ކޮންމެވެސް ހުދޫދުގެ ތެރެއިން ނުވަތަ މަޖިލީހުން ގަސްދުކުރެވިގެން ދިވެހިކަހަލަ، އަޅުގަނޑުމެން ދާލިން ހަމަ ކޮންފުލަހަ ބިލެއް

ދަންނަވާލަންބޭނުން ޤާނޫނުއަސާސީގައި ހިމެނެންވާނެ ނުވަތަ ހިމެނެންނުވާނެ ބައެއްކަހަލަ ވާހަކަ. މި ވާހަކަކޮޅު ނިންމާލުމުގެކުރިން އެއީ، އަޅުގަނޑުމެން މިވެނި ޤައުމެއްގެ ނަމޫނާ އެވެނި ޤައުމެއްގެ ނަމޫނާ ބަލައިލިއްޔާ ފަހަރެއްގައި ނުރުހޭނެ ކަހަލަ ކަންތައްތައް މިގޮތުގައި ހިމެނޭތީ. އެހެންނަމަވެސް އަޅުގަނޑުމެން ޤައުމުގެ އެއްބައި އެއްޗިހި އަބަހިމަނަންޖެހޭކަމަށް އަޅުގަނޑަށް ފެންނަނީ. އެހެން ޤައުމުތަކާއި ހިލާފު ހުރިހާ ޤައުމުތަކާއި ހިލާފުވާންޖެހުނަސް މަޖިލީހުން ފާސްކުރާ އެއްޗެއް [illegible] ޤާނޫނަކަށްނުވާނެ. އެއީ އަޅުގަނޑުމެން ޤާނޫނުއަސާސީގައި އޮންނަންޖެހޭނެ އެއްޗެއްކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ. އެއީ، މިހާރު [illegible] އަޅުގަނޑުމެން ޤާނޫނު ހަދާ ފަރާތަކީ ޤާނޫނު މަޖިލިސް. އެހެންވީމާ، އެކަން މިތަނިން އެ ޤާނޫނުހެދުމުގެ ބާރު [illegible]. ނުވަތަ ޤާނޫނުހެދުމުގެ ބާރު [illegible]. އެހެންވީމާ، މަޖިލީހުން ޤާނޫނުއަސާސީއާ ޚިލާފު ޤާނޫނަކަށްނުވާނެ. [illegible] [illegible] [illegible] އެއީ ޤާނޫނުއަސާސީކަމުގައި [illegible] މިގައި ޤާނޫނަކީ [illegible] [illegible] 156 ވަނަ މާއްދާގައި މިހާރު އޮތް ޤާނޫނުއަސާސީގައިވެސް. އެހެންނަމަވެސް އެގޮތަށް އެކަން އޮންނަންވާނެކަމަށް އަޅުގަނޑަށް ފެންނަނީ. [illegible] ބަޔާންކޮށްފައިވެސް [illegible] ޤާނޫނުއަސާސީގައި. ދެން، ޤާނޫނުއަސާސީއާ ހިލާފަށް ނެރޭ އަމުރު އެކަން ބާޠިލު ކުރެވޭނެކަމުގެ މާއްދާއެއްވެސް އޮންނަންޖެހޭނެ. މިހާރު 16 ވަނަ މާއްދާގައި 2 ގައި އެބައޮތް ޤާނޫނީ ވަކީލުން ބޭނުންކުރުން. އެހެންވެސް އެކަން ބޭނުންކުރިއިރު [illegible] އެއީ [illegible] ނުވަތަ [illegible] [illegible] [illegible] އެކަން [illegible] [illegible] [illegible]. އެކަން ބަލައި އެކަން [illegible] ކުރުވަންޖެހޭނެ. އެއަށް ޒިންމާކުރުވަންޖެހޭނެ. އަދި، ބައެއްކަހަލަ ޤާނޫނު ހުންނަންޖެހޭނެކަމަށް ޤާނޫނުއަސާސީގައި ބަޔާންކޮށްފައި ހުންނަންޖެހޭނެ. މިސާލަކަށް ދަންނަވާނަމަ [illegible] ޤާނޫނެއް އޮންނަންޖެހޭނެއޭ. އަދި، އެ ޤާނޫނުގައި މިވެނި އެވެނިކަހަލަ ކަންތައް ހުންނަންޖެހޭނެއޭ. [illegible] ޤާނޫނުއަސާސީގެ މާއްދާއެއް

އޮންނަން މިޖެހުނީ، އެއީ، އެހެން ޤައުމެއްގެ ބަޔަކު ކުރާނެކަހަލަ ކަމެއްނޫންކަންނޫނޭ. އެހެންނަމަވެސް އަޅުގަނޑުމެން ޤައުމުގެ ކަންތައްތައް މިހިނގާގޮތުން އެކަންކުރަން މަޖުބޫރުވާންކަމަށް އަޅުގަނޑު މިދަންނަވަންޖެހުނީ. މިސާލަކަށް ވަޒީފާއާބެހޭ ޤާނޫނެއް އޮތީ، ވަޒީފާއާއި ބެހޭ ޤާނޫނެއް ފާސްވެ ނިމިގެން ހިނގައިދާން މަޖިލީހުން. މަސައްކަތްތެރިންގެ ޙައްޤުތަކާއިބެހޭ ބައެއް ނެތިވެސް މިސާލަކަށް. އެކަހަލަގޮތެއް ވެދާންކަމަށްޓަކައި އެއޮންނަންޖެހޭނީކަމާއި އެ މާއްދާގައި މިވެނިކަހަލަ ބައިތަކެއް ހިމަނަންޖެހޭކަމުގެ ވާހަކައެއް އަޅުގަނޑުމެން ހިމަނަން ބޭނުންވެގެން މިއުޅެނީ. ތަފްސީލު ލާންބޭނުންވެއްޖެއްޔާ އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށްބޮޑަށް ތަފްސީލު ލާފައިއެބަހުރި މިހާރު މިހިނގާ ޤާނޫނުއަސާސީވެސް. ތިޔަބޭފުޅުން ބައްލަވައިލެއްވިމަ އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ 35 ވަނަ މާއްދާ ފެހިން ސަފްޙާއަށް ފެށިގެން ދިޔައިރުވެސް އެއޮތީ ރައީސްއަކު އިންތިޚާބުކުރެވޭގޮތް، ޖަލްސާ ބާއްވާނެގޮތައި އެތަނުން ވޯޓުދޭނެގޮތައި މިހުރިހާ ވަރަކަށް ޢިޔާދަތުންވެސް އެތަންކޮޅު އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ޤާނޫނުއަސާސީގައިވެސް ހިމަނާލައި މިއޮތީ. އެކަމަކު ބަދަލުވައި ޕްރޮސެސްއެއްގެ ވަރަކާ ބޭނުމަ ފުދުންނުވާން ކަންނޫނޭ ޤާނޫނުއަސާސީއެއް އިންތިޚާބުކޮށް ހެދީ އުސޫލަކުން ބަދަލުވެއްޔާ. އެހެންނަމަވެސް އެހެންނެއްނޫން. ތަފްސީލު ލާންލާ ވަރަށް ލާން ބޭނުންވިފަދަ ހަމަ ހުރިހާ ތަފްސީލެއްވެސް ލާފައިސްއެބަހުރި. މިކަހަލަގޮތަކަށް މިއޮންނަނީ. އަދި، ކޮންމެވެސް މާއްދާއެއް އޮންނަން އެބަބޭނުންވާ ބައެއްކަހަލަ ޚިދުމަތް ނުވަތަ ބައެއްކަހަލަ ރިސޯސް ބޭނުންކުރެވިދާނެތާ. މިސާލަކަށް ޤާޟީއާއި މިއުޅެނީ ބިމަށް ދަޢުވާދެން. ބިން ބޭނުންކުރާނެގޮތް ނުވަތަ ބިން ދޫކުރާނެގޮތް ހަމަ ސަރުކާރުން ހިފެހެއްޓިޔާ ގަދަރެއް ހަދާލަން ފުކާއް ހަދާލަން ނުވަތަ މިވެނި ރަށަށް ޕާރކެއް ދޫނުން، އެހެން ހަދާނުވާ ކަހަލަގޮތަކަށް. ބިން ބޭނުންކުރުވާން ކޮންމެވެސް ހުދޫދެއްގެ ތެރެއަށް ނުވަތަ މަޖިލީހުން ފާސްކޮށްދެނުން މިވެނިކަހަލަ، އަޅުގަނޑުމެން ގާވިން ހަމަ ކޮންމެވަރަކަ ބިމެއް

ކޮންދުވަހަކުންވެސް ދޫކޮށްނުލާން ސަރުކާރަށް ހިތްވަރުދިނުމާއި ކުރަމުން މިގެންދަނީ، މިފެންވަރަން ބިންދަރިވެގެން އުޅޭއިރުވެސް. އެހެންވެ، އެހެންނަށްދޭން ކަހަލަ ޤާނޫނާއިވެސް އޮންނަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް. ދެން، ކުރިން މިތަނުގައި ދިއްބެވިގެން ބައެއް ގިންތިތަކުން ވާހަކަދައްކަވާފައިވާތީ އަސާސީ ބައެއް ހިދުމަތްތައް ދެންމެވެސް ބޭނުންފުޅުވާ ވިދާޅުވެއްޖެ ޕަބްލިކް ސާރވިސަސްގެ ވާހަކަ. އެކަހަލަ ބައެއްކަހަލަ އަސާސީ ހިދުމަތްތައް ދޫނުކުރެވޭނެކަމަށް ޤާނޫނާއި އޮންނަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް. މިގޮތުން އަސާސީ ހިދުމަތްތަކާއި ބަހާގޮތުން ކުންފުނިތަކުގެއިރުވެސް މިއަންނަނީ ސްޓޭޓްކޮށްފައިއޮތްގޮތުން ކަރަންޓުދިނުންވެސް. މިވަނީ ޕޮއިންޓުތަކެއް މިވެރިކަމުންވާނީ. އެހެންމެވެސް ކޮންމެފަރާތަކުން ކަންތައްތަކާއިގެ ވާހަކަ އެ ހިދުމަތްތަކަށް މިވަރު. އަޅުގަނޑު މިދަންނަވާ އެއްޗަކީ މިފަދަކަހަލަ ހިދުމަތްތަކާއި ވިޔަފާރިކޮށްގެން. އެކަހަލަ ބާޒާރުތަކަށް ޚާއްސަ ފަރާތަ ނުވަތަ މިފަދަކަހަލަ ހިދުމަތްތަކާއި ހުރިހާތަނުން މިވެނި ފެންވަރުއެއްގައި. މިވެނި ފެންވަރުއެއްގެ ހިދުމަތް ދޫކޮށްދޭން. އެކަހަލަ ޤާއިދާ ހުންނަންވާނެ. ދެން، ހަމަ ކުރިން ދެންނެވިފަދައިން ބަޔަކުގެ ވަރަށް ޑިމޮކްރަސީވެސް އެބަޖެޓް ކަންކަމުގެ ބައެއް މުއްދަތުގައި މަސައްކަތް ޑިމޮކްރެޓިކްއިބާރާ ޑިމޮކްރަސީވެސް ހަދަންވީ. އަޅުގަނޑުމެން ވަކި ސިޔާސަތަކުން ކޮންމެހެން މަޖުބޫރުކުރުން. ކުރިންވެސް މިދިމާލުން މަސައްކަތް ދުރުހުރުމަށް ގޮވަސްފައިވާ އާދައިން. އެހެންވީމާ، ސިޔާސީގޮތުންވެސް ވިޔަފާރިތަކުގެ ވިޔަފާރިކުރުން ވަކިވަކި ކަންތައްތަކެއް ވާހަކަ އަޅުގަނޑުމެންގެ މި ރައްޔިތުންގެ އިންތިޚާބުކުރެއްވި ވާހަކަ ހަމައެކަނިވެސް މިދަންނަވާ. ރައްޔިތުންގެ އިންތިޚާބުކުރެއްވި ސިޔާސީ ފަރާތްތަކުގެ ބާރުތަކަކީ އަޅުގަނޑުމެން މި މާއްދާތަކާ ބަޔަކާ ހަވާލުކުރެވޭ. އަޅުގަނޑުމެން ދައުލަތުން މިގެންދަނީ ރައްޔިތުންގެ ބާރުގެ ތަކާއި އިންތިޚާބުވެފައި ވާހަކަ އަ އިންތިޚާބުކޮށްގެން އިޖުތިމާޢީ ރައްޔިތުންގެ ދަޢުވާތަކުގައި އެއީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ވަޒީފާ. ދެން، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ބަންދުކުރެއްވި މިސާލަކަށް ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ އިންތިޚާބީ އިދާރާތަކާ ވެރިކަމާ އެއްކޮށްގެން އަޅުގަނޑުމެންނަށް

ބުނުވާކަށްނުކެރެން. އެހެންބުނުމުގައި އަސްލުގައިވެސް ހިތުހުރިގޮތަކަށް ކޮންމެވެސް ގާނޫނުއަސާސީއާއި ހަދާފައި އެމީހުންނަށް ރައްދުކޮށްދީގެން ނުވާނެކަމަށް އަޅުގަނޑު މިދަންނަވަނީ. އާދެ، އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން ހަމަ އެންމެފަހުންވެސްއޮތީ ދިވެހިރައްޔިތުންގެ އެންމެދުވެރިކަމީ އެމީހުންނަށް ދިޔާވާއަށްކަށް. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ގާދިއްފޮޅު މެންބަރު އަޙްމަދު މުޙައްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން: بسم الله الرحمن الرحيم. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ގާނޫނުއަސާސީގައި ހިމެނެންވާނެ އަސާސީ ސިފަތަކާއި އަސާސީ އުސޫލުތަކާމެދު ބަހުސްކުރެވޭއިރު އަޅުގަނޑުވެސް ވަނީ މީގެކުރިން ކޮންމެވެސްވަރަކަށް މިކަމާބެހޭގޮތުން ވާހަކަދައްކާފައި. 2 ވަރަ ފުރުޞަތަކަށް އެދި ދަންނަވަންޖެހުނީ އަޅުގަނޑު ވާހަކަދައްކަމުންދަނިކޮށް ވަގުތު ހަމަވެގެން އެވާހަކަ ރިޔާސަތުން ފުރުޞަތު އުދުހީމަ ރިޔާސަތުން އިޖުތިމާޢުކުރުމުގެ ގޮތުން ވަގުތުން ވާހަކަ ދެކޭނަމަކާ އަޅުގަނޑު މިހިރީ. އާދެ، ކޮންމެއަކަސް އަޅުގަނޑު ދައްކަންހުރި ބައެއް ވާހަކަތައް ނިސްބަތްކުރާ އެކަމަކީ މިއަދު މި ފުރުޞަތަކަށްއެދި ވާހަކަދައްކަމުންދަނީ ގޮތުގެ ވާހަކަތައް އަޅުގަނޑު ދައްކާކަށްއުޅުނުން. ދައްކަންހުރީ ހަމަ އެއްވާހަކަތަކެއް. އާދެ، އަވަސް އިސްލާމްދީނުގެ ގާނޫނުއަސާސީ ވަންޖެހުނީ ދިވެހި އާދަކާދައާއި އިސްލާމީ ސަޤާފަތާއި ތަހުޛީބަށްފެތޭގޮތަކަށް. ބޭރުގެ އެއްވެސް ވާހަކަތަކާއި ކުރުވާ މުޖުތަމަޢެއްގެ ސަބަބުން އަރިހު މުސްލިމުންނަށް މި ގައުމުގައި ރަނގަޅުވެގެންދާފަދަ ނުވަތަ އެކަމަށް ދުވަހަކުވެސްވާފަދަ އެއްވެސްކަމަކަށް އަދިމަދުގެ މިގައި އިސްލާމްދީނުގެ ގާނޫނުއަސާސީން ދުރުކުރެވެންނުވާން. އެ މަގު އޮންނަންވާނީ މުޅިން ބަންދުކުރުވިއްޔާ. އާދެ، އަޅުގަނޑުވެސް މި ގާނޫނުއަސާސީގައި ޕާޓީ ސިސްޓަމަކަށް ތާއީދުކުރަން. އެކަމަކު އެއީ އަޅުގަނޑު އެކަމަށް އެޕާލިމެންޓަރީ ތާއީދުކުރާ ތާއީދުކުރާމީހުން. ރައްޔިތުންގެ ގިނަ އަދަދެއްގެ ބަޔަކު މި ޕާޓީ ސިސްޓަމަށް ތާއީދުކުރާނީ އަބަދުވެސް ސަރުކާރުތަކަށް އިޖުތިމާޢީޖަމާޢަތްތަކުން ދާއިރާގެ ގޮތުން އަޅުގަނޑުވެސް ޕާޓީސިސްޓަމްގެދަށުން ފިޔަވަން ބައްޓަންކުރުމުން ތާއީދުކުރަނީ. އާދެ، ޕާޓީ

ނިޒާމު ދަންނަވާއިރުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަން ދިހާރުފުސް ދިއްޔީ ބާޖީ
ނިޒާމުއްގެ ތޮރާގައި ކަނޑޫނުގެ ދިއުގެނި. އުކަދަކު ބާޖީ ނިޒާމުއް
ތަޖުރަބާވެ ދިދިހަ ދަދުދުވަސްކޮޅުގެ ތޮރާގައި ދިބުނު ތަދުރިބާއަން ބަވާއިރު
ޕައުލުކިރިއަނުވެރު ހަވަބިފުއްޖެކަން ވާހަގަކުރުވާ. ދިކަލުގެސަބަބުން
ރައްޔިތުން ހަވުނުތޮރިކަން ބޭދިވުއް، ހަވުނުތޮރިކަން ބޭދުގެނޭގެސް
އަޅުގަނޑުމެންނަން ދިއްވަންވާނީ ކިހިނެއްބާއޭ. ހިތަންއަރާ ކިތަނުން ވަހަރުކަ
އާދު، ވެރިކަލުގެ ހައިބަތާއި ހައިއަތު ގެއްލި ޖާއިޒުބަތައް ބައިބައިވެ ދިތުރުން
ހަމުރުނުނަނުވެ ދަރިނުނާއި ބަވައިން ގޭހި ދުދަވިރިން ވަރިވަހަނުއަރައި
އުއްބައަކު އަނުއްބައަނާ އަދާވާތުރިވެ ރައްޔިތުން
ބަގަނޑެއްސާވައިނަދަވުސް ބާޖިތަކުގެ ދަސްވެރަތަން ދަސްއްކަތުކުރުދުގެ
ނަތިޖާއެއްގެޑުތުން ގައުދުގެ އިޢުތިރާއްހަތު ދިއްޔީ ވަރަންބޭ
ވަރަންދަނުދަރަޖެއަކަން ވެއްޖެވާ. ކަރިދަދުގެ ޖެވާނުން އަނގާތީ ވެންވަރު
ދުވަހަކުވެސް ދަރަންނުދާ ދަނުދަރަޖެއަކަންވާނި ވެއްޖެވާ. ގައުދު
އިސްވާބަކުރުދަން އުފެދުން ބާޖިތަކުގައި އަދިއްވަ އުދުގެއްނުތޮ ގޯތިތަކަން
ބަރުދިބެގެން ދިނިވަނުކަދުގެ ބޭނުން އުބައަކަން، އުބައަކު ހިތަންއުރިގެތަކަން
ހިވަދުނުދަނީ ހިތާދަކުރަނުޖެހޭވަދުގެތަކަން. ދިހާނުދިވި ދުވަސްނުވުރާ ބާޖީ
ނިޒާމު އޭގެނު ޖާބެގަނު ވިރުކިގެނު އަހިދަ ކަނޑޫނުގެ. ގޯނޭނި އުއްވެސް
ހައިސިއްޔަތުން ނިޒާމު ތަޢާރުފުކުރުވިނީ ކަދަނުވެސްވެދާނު
ދިކަހަވަގެތަކަން ދިކަނުތައް ދިދިހާވި. އާންމު ރައްޔިތުންނަން އުކަނިގެނުވާ
ދައުލަތާތުންދިބެ އަ ނިޒާމުގެ އުކޮޅު ދިކޮޅު ނޫނިގެއުގެނިކޮން ދިވަދަ
ނިޒާމުއް އުވުދިނިވާ ވެގެތިޔަ ޖާރައުއްގެ އަތަން ކަނިރު ދިއްކަނުތަވާ
ވާގެތިވި. އުދިހަކު ހިތަންއުރިގެތަކަން، ހިތަންއުރިގެތަކަންއުގުދުނުދަނީ.
ދިކަދުގައި ސަރުކާރުގެ އިބާދަތު ވަރަންބޭ. ދިހަނު ދިދުނުނުވި ގައުދުގައި
ސިޔާސީ ބާޖީއަން ހިއާދު އުވުދި ކަރިއަނާދުނުވި ރައްޔިތުންގެ އަސާސީ
ހައްގުތައް ރައްކާތެރިކޮށްދިނުދުގައި އަގުނުދޭ ވިރާވަލުތައް
އުކަނިގެނުވާގޮތުގައި ނޫދިއްޔަތުވާއިއުކު ރައްޔިތުންގެ ގުދުގައި ހަވަހަވަކަން
ގާއިދުކަން ދިނުދުގައި ސަރުކާރުން ނުކުރެވުނުވިދޯ ރަހިސްއަން

ތަފާއަރުވަންތިއްބަވާ އަމިއްލައެދުމުން ފުރިހައިވާ އަރިސް ބޭފުޅުންގެ
ކެރިވެރި މަތީގައި ސީދާ ޤައުމުގެ އެންމެ މަތީވެރިއާވެސް
ޖެހިވަޑައިގަންނަވާ. އަރިސްބޭފުޅުނަށް މާބޮޑަށް އިތުބާރު ކުރެވުނީ
ކޮންމެވަރަކަށް އެބޭފުޅުން ކުރެއްވިކަމުގައިވިޔަސް އެކަމަށް
ފިޔަވަޅުއަޅުއްވަން ފަސްޖެހިވަޑައިގަންނަވާތީ އެކަމުގެ އަދުލު
އިންސާފާއިބާރު ނިޒާމު ހަރުދަނާކުރުވި މިދިޔައީ. އާދެ، އަޅުގަނޑުމެން
ދުރާލާ ކުރިން ވިސްނާއުޅުންނަމަ މި ޤާޟީ ނިޒާމަކީ މި ޤައުމުތަކަށް
އެހާބޮޑުކަން ބުނުން އެއްކަލަކުންވީސް. އެހެންނަމަވެސް ގެންނަންޖެހޭ
އިސްލާހުމަށް ނުގެނެވި ވަސްފުޅުގެ ސަބަބުން ރައްޔިތުންގެ ހިތުގައި
ފުރިއްތިރިއަރުވުން އަންނަ ހިޔާލުމަށް ބަނޑުންފު އެންމެފަހުން މިފަދަ
ދަރަޖައަކަށް ޤައުމު މިއޮތީ ފެއްޖެވައި. މިހާރު މިއޮތީ ދަރަޖައަށް
އަޅުގަނޑުމެން ހިތާމަކުރަންޖެހޭ. ކޮންމެއަކަސް އަޅުގަނޑުމެން
ކުރިއްސުރެވެސް އަދުލު އިންސާފު އަދި ޤައުމުގެ ކުރިއެރުމުގެ ބާރުމަށް
ވަކިވަކިކޮށް އަދުލު އިންސާފު ގާއިމުކުރުވުން ނިޒާމު ހަމަޖައްސާ އެ
ޝަރީޢަތުގެ ހުކުމް މަންޒިލުކުރުވި ރަނގަޅު ގޮތެއްގައި ގެންދިޔައިވާނަމަ
އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެގޮތަކަށްވެސް ޤާޟީ ނިޒާމެއް އުފައްދައިގެން
މަސައްކަތްކުރާ ބައެއް ނޫން. އެހެންނަމަވެސް، މިކަންކަން ފަސްވެފަސްވެ
ދިއުމުގެ ސަބަބުން ވަގުތު މިއޮތީ ހާއިލުވެފައި ދެން މިކަމަކީ ހުއްޓުވުން
ކަނޑެއްވެސް ނޫން. އަދި ހުއްޓުވަން އުފެއްދުމުގައިވާނަމަ މިއަށްވުރެ އިތުރު
ޤަސްދުކަމާ ނުދޭނެ. އެހެންވީމާ، ދެން އަޅުގަނޑުމެން ޖެހޭނީ މި ޤާޟީ
ނިޒާމު އިތުރަށް ވަރުގަދަކޮށް ހަރުދަނާކޮށް ރަނގަޅު ގޮތެއްގެ މަތިން
މިކަން ކުރިއަށް ގެންދަން. އަދި މިކަން ކުރިއަށް ގެންދެވޭނެ ގޮތަކާއި.
ރާވަން ގާނޫނުއަސާސީ ލިޔާއިރުގައި މިކަމަށްޓަކައި ވަރަށް ރަނގަޅު
ގޮތްތަކެއް ކަނޑައަޅަން. މި ގާނޫނުއަސާސީ އިސްލާހު ކުރާއިރު
ހިޔާލުފުޅުތަކުގައި އެއްވެ އެކުލެވޭ މިނިވަންކަން ދޭނެގޮތް
ހިމަނަންޖެހޭ. އެހެންނަމަވެސް، ހިޔާލުފުޅުތަކުގައި އެހެންމީހުންގެ
އަބުރާ ހިއްޖަތް ސަލާމަތް ކުރުމުގެގޮތުން މިބައި ބައްޓަން ކުރަންވީ.

ނޫސްބަކަން މިހާރު ދީފައިވާ މިނިވަންކަމުން ބަލާއިރު ނޫސް ހިފަހައްޓަން މައިންދަރިންނަކުގެ ތެރޭގައި ޚިޔާލަން ކުރެވިފައި ނުވޭ. އެހެންވީމާ. ޚިޔާލުފާޅު ކުރުމަށްވެސް ވަކިވަރެއްގެ މިނިވަންކަމެއް ކަންނޭނގެ އޮންނަންޖެހޭނީ. އިންސާފާ ދުނިޔެއަށް އަންނައިރުގައި އޮންނަ މިނިވަންކަމާއިއެކު އަޅުގަނޑުމެން ޤާނޫނުއަސާސީ ބައްޓަންކޮށްދި ކަމުގައިވާނަމަ އަޅުގަނޑުމެންގެ ތެރޭގައި ހިމާނީ ކަނޑުގެ އުސޫލުން އެއީ ކަނޑުގައިވެސް މިއޮންނަނީ ބޮޑުމަސް ކުޑަމަސް ކާނާގޮތް. ދެން އޮންނަނީ ޖަންގަލީގެ އުސޫލު އެއީ ގަދަފަދަ އެއްޗަކުން ދިރިއުޅުއްވީ ބޮޑެތި އޮތީ މަދުވެގެންނޭ. އެހެންވީމާ، އެފަދަ ވަރުގަދަ މިނިވަންކަމެއް ދިރިއުޅުން އަންނަ އިރުގައި އެއީ ވީބަހަކަށް މިނިވަންކަމާއިގެން އޮވެގެންނެއް ކަމަކުންނެއް ކަންނޭނގެ. މިޙާލުގެ ކޮންމެވެސް ބާރުވެރި ވިދާޅުވި އެފަދަގޮތަކަށް އަޅުގަނޑުމެން މިނިވަންކަން އޮންނަންޖެހޭނެ. އެހެންނަމަވެސް އެފަދަ މިނިވަންކަމެއް ދިވެހިރާއްޖޭގެ އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެއްބަޔަކު އަނެއްބަޔަކަށް އުނދަގޫ މުހިންމުކަން ނުދެއްވުން. އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ ޤާނޫނުތަކުގައި ގަވާއިދުތަކުންވެސް ހަދަންޖެހޭނީ އެކަން އަޅުގަނޑުމެން ދިރިއުޅުން އަޅުގަނޑުމެން މިނިވަންކަމުން ބައެއް ފިކުރުތަކުގެ ވަރުބަލި ހަވާލުކޮށް އެބައި ހިންގުމަށްޓަކައި އަޅުގަނޑުމެން އެއްބަޔަކު އަނެއްބަޔަކަށް ދޫކޮށްދީ ތެރޭގައި ހަމަޖެހިގެން އުފަން ވަގުތު ކުރުކުރެވުމުން ޤާނޫނުތަކާއި ގަވާއިދުތަކުން މިނޫނީ އެކަން އެއްބަހަކު ހަދާ އެކަން ހިންގުމަށްޓަކައި އަނެއް ބަޔަކާ މ ހަވާލުކުރެވޭތީ. އާދެ، މިހާރު، މިނިވަންކަމުގެ ބޭނުން ނާޖާއިޒު ގޮތުގައި ހިފުމުން މިދިޔަ ނޫސް މަޖައްލާތަކުގައި މިހާރު ލިޔުއްވުމުން އާދާ މައިންދަރިން ކުރިމަތީގައި ހިއަން ނުކެރޭވަރަ އޮންބަދު ހުރި ޚަބަރުތަކުން މުޖުތަމަޢުވަނީ ފަސާދަވެފައި. އެހެންވީމާ، އެފަދަ މިނިވަންކަމުގެ މިނިވަންކަން ދޫކޮށްދިނުމަށް ޤާނޫނުއަސާސީގައި ނަހަމަކަން އޮންނަންޖެހޭނެ އެ މިނިވަންކަން ދޭންޖެހޭނީ މިފަދަ މިންވަރަކަށް ކަން.

އެހެންމީހުންގެ ޙައްޤުތަށް ރައްކާތެރި ކުރެވޭކަހަލަ ގޮތަކަށް އެ މިނިވަންކަން އޮންނަންޖެހޭނެ. މި ޤާނޫނުއަސާސީގައި ދިވެހިންގެ ދިވެހިބަހަކީ ކޮބައިކަމާ ރާއްޖޭގެ ކަނޑައި ވައިގެ ސަރަޙައްދު ދައުލަތުގެ މިލްކިއްޔާތު ދައުލަތުގެ ހަމަހަމަ އުސޫލަކުން ބެހޭނެގޮތާ އަތޮޅުތަކުން ލިބޭ އާމްދަނީގެ ބައެއް އެ އަތޮޅުގެ ރައްޔިތުންނަށް ހޭދަކުރެވޭނެ ގޮތް ވަރަށް ސާފުކޮށް އޮންނަންޖެހޭނެ. އަދުލު އިންސާފުގެ ދާއިރާއާއި ވެރިކަމުގެ ބާރުތައް ބަހާލެވޭގޮތާއި ހަތަރު ދައުރުގެ ދެ ދައުރަށްވުރެ އިތުރަށް އެކަކަށްވެސް ވެރިކަމުގައި ނުހުރެވޭނެ ގޮތް މި ޤާނޫނުއަސާސީ ބަޔާން ކުރަންޖެހޭނެ. މިގޮތުން 4 އަހަރުގެ ދެދައުރަށް ވުރެން އިތުރަކަށް އެއްވެސް ރައީސަކަށް ވެރިކަމުގައި ނުހުރެވޭގޮތަށް ޤާނޫނުއަސާސީ ނިންމަވައިފައި ރަށްރަށުގެ އެންމެ އިސް މަގާމު އިންތިޚާބުން ހޮވާގޮތަށް އޮތުމަކީވެސް ބޭނުންތެރި ކަމެއް. މި ޤާނޫނުއަސާސީގައި ހައްދު ކަނޑައެޅިފައިވާ ކުށްކުރާ މީހުންނަށް އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި ދޭން އޮންނަ އެންމެ ބޮޑު އުޤޫބާތް ދޭގޮތަށް އޮންނަންޖެހޭނެ. އޭގެ މާނައަކީ ވައްކަންކުރާ މީހަކުވަންޏާ އަތްކަޓަންޖެހޭނެ، ޒިނޭކުރާ މީހަކުވިއްޔާ ހައްދުޖަހަންޖެހޭނެއޭ، ރަޖަމީހަކުވިއްޔާ ރަޖަމްކުރެވޭނެއޭ ދެ އުސޫލަން މިބަޔާން ކުރަންޖެހޭނެ. އެކަންކަން އަމަލުކުރަން ހިފަނީ ތަންކޮޅެއް ލުއިގޮތަކަށް އޮންނަނީ ކަންނޭނގެ އަދުކަނޑުމުގެ ތެރޭގައި މިސްރާއި ޤަތަރު ކުވެއިތު ސުޑާން މިޞްރި. އިރާނާއި، ވަރަށް ހަތަރުކަނިކާއިރުކު ދެބައި އޮންނަންޖެހޭނެ ކަލަން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން. ހަމައެގޮތަށް މިޤާނޫނުއަސާސީގައި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އިންތިޚާބު ކުރެވޭގޮތަށް ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ ނާއިބުންނާއި އުއްތަމަ ވަޒީރުންނާއި އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް އާއި އިންސާނީ ޙައްޤުތަކާބެހޭ ކޮމިޝަނާއި ކޮމިޝަނާއި އެލެކް އިލެކްޝަންސްކޮ ފުރިހަމަ މަޤާމުތަން ރައްޔިތުން މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންނާއި އައްޔަންކުރާގޮތަށް އޮތުމަކީވެސް ބޭނުންތެރި ކަމެއް. ޤާނޫނު ހަދާ ފަރާތުގެ މަސްއޫލިއްޔަތުގައި އިންތިޚާބުކުރެވޭ މަޤާމުތަކައި ވޯޓު ދޭގޮތް ވަރަށް ފުރިހަމައަށް އޮންނަންޖެހޭނެ. ސިފައިންނާ ފުލުހުންގެ ދައުރުވެސް ވަރަށް

ރަސްމީކޮށް މި ޤާނޫނުއަސާސީގައި ކަނޑައެޅިފައި އޮންނަން ޖެހޭނެ. އާދެ، މިހާރު ވަގުތުވެސް ހަމަވަނީ އަޅުގަނޑު ބާރުއަޅުއްވާ އިތުރަކަށް ވަގުތުހަމަވުމަށްފަހުގައި ފަރާތަކުންކަން އެއީ ގަދައަން ވަރަށް ބޭނުން އިޢުތިރާޒުކުރެއްވުމާ ބަހަން. އެހެންވީމާ، ޤާނޫނުއަސާސީ އިޞްލާޙު ކުރެއްވުމަށްޓަކައި ވަރަށް ގިނަ ޢިއްޒަތްތެރި ބޭފުޅުން ވަރަށް ގިނަ ޚިޔާލުތަކެއް ހުށަހަޅުއްވައިދެއްވި އޭގެތެރޭގައި ގިނަ ޚިޔާލުތަކަކީ އަޅުގަނޑުމެންނަށްވެސް ތާއީދުކުރާ ޚިޔާލުތަކެއް ކަމަށްވާތީ އަޅުގަނޑު ވާހަކަތަކެއް މިހިސާބުން ނިންމާލަން. ދެއްވި ފުރުސަތަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރު ދަންނަވަން، ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން: ޝުކުރިއްޔާ ގާދިއްފުށީގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އާދެ، ދެންމެ އިޝާރާތް ކުރެއްވި ފަދައިން އަޅުގަނޑުމެން އާންމުކޮށް ޖަލްސާ ކުރިއަށް ގެންދާ އުސޫލުން ހުސްވަގުތުތަކުގެ ވަގުތުއައިސް މިޖެހުނީ. އަޅުގަނޑުމެން ހުސްވަގުތަށްފަހު ދެން ފުރުސަތު އަރުވަން އޮތީ ތުޅާދޫގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުހައްމަދު ޝަރީފުއަށް. އަދި ހަމައެއާއިއެކު އަޅުގަނޑު ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ އަރިހުން ދަންނަވަމީ މިއަދުގެ ޖަލްސާވެސް ފުރިހަމައަށް ޖަލްސާކުރަން ކަނޑައެޅިފައި އޮތްގަޑިއަށް ވަގުތުތަކަށް އެއީ މެންބަރުންގެ އަދަދު ހަމަވެގެން. އެހެންވީމާ، މިހުސްވަގުތުތަކުގައިވެސް ޖަލްސާވާއިރު މެންބަރުން ގަޑިއަށް ވަޑައިގެން ހާޒިރުވެވަޑައިގެން ދެއްވުމަށް އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން. އާދެ ހުސްވަގުތުތަކަށް ކުރިކަށަވަރުކޮށްލާނަން ޝުކުރިއްޔާ.

[އިންޓަވަލް 10·30 ން 11·00 ށް]

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން: بسم الله الرحمن الرحيم. އާދެ، އަޅުގަނޑުމެން ހުސްވަގުތަށްފަހު ޖަލްސާ ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް ވަގުތުތައް ބަލައިލަންޖެހޭ މެންބަރުން ހަމަޖެހިގެން މެންބަރުންގެ ޤާނޫނީ އަދަދު ހަމަޖެހިގެން. މިހާރު އަޅުގަނޑު ފުރުސަތު

މިއަރުވަނީ ކުރީން ދެންނެވި ފަދައިން ކޮޅުމަޖެލުގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުހައްމަދު ޝަރީފުން.

ކޮޅުމަޖެލުގެ މެންބަރު މުހައްމަދު ޝަރީފު ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. އައްސަލާމު ޢަލައިކުމް ވަރަޙްމަތުﷲ ވަބަރަކާތުހޫ. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ، އަޅުގަނޑު އެންމެ ފުރަތަމަ ދަންނަވާލާނީ ދޮރުއަރުވާދުމަށްވުރެ ދޮރުން ބޭރުވެގެންގޮސް ގަޑިޔާއިރުވެސް ނޭނގި ރައްދުންދީމާ އެއީ ކޮންބައެއް ބާވައޭ. އެ އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލާން ބޭނުން. އާދެ، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މިކަންތަކާ ބެހޭގޮތުން މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުގައި ވާހަކަދެއްކެވުމުގެ ފުރުޞަތު އަޅުގަނޑަށް ލިބުނު ދެވަނަ ދުވަސް. އާދެ، ފުރަތަމަ ދުވަހު އަޅުގަނޑުގެ ވާހަކައިގައި މި ގާނޫނުއަސާސީ އިސްލާހުކުރަން ބޭނުން އެއްގޮސް ހިތްވަރެއް ހުރިހާގޮތެއް ނުވާނެ. އެދުވަހު އަޅުގަނޑު ދެއްކި ވާހަކަ ބޭނުވެގެންވަނީ ހުރިހާކަމަކަށް ބޮޑުކަމުން އާދެ، އެއީ ހަމަ ވަރަށް މަޖިލީހާގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑު އެދުވަހު ވާހަކަދެއްކީމޭ. އެހެންވީމާ، މިއަދު ގާނޫނުއަސާސީއަށް ގެނެސްދޭން އަޅުގަނޑާ އަޅުގަނޑުގެ އަތޮޅުގެ ފަރާތުން ބޭނުން ބައެއް މުހިއްމު ނުކުތާތައް އަޅުގަނޑުގެ ވާހަކަތޮޅުގެ ފަހުބައިގައި އަލިއަޅުވާލަން އަޅުގަނޑު ގަސްދުކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އާދެ، މިހާރު އުނިކަމެއްގެންނަވާން ފަދައިން މިހާރު މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުގައި ވަރަށް ގިނަ ބޭފުޅުންގެ ވަރަށް ރަނގަޅު ވަރަށް އޮނިގަނޑު ހުރި ހިޔާލުފުޅުތަކެއްވަނީ ހުށަހެޅިފައި. އާދެ، އަޅުގަނޑު ހިތްހަމަޖެހޭ މިހުރިހާ ހިޔާލުފުޅުތަކުގެ އެކުގައި ތެދުވެރިކަމާ އަމާނަތްތެރިކަމާއެކު ރައްޔިތުންނަށް ބޭނުންވާ ފުރިހަމަ ގާނޫނުއަސާސީއެއް އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި މަޖިލީހުން ހެއްދިދާނެބާއޭ. އެއީ ފުރަތަމަ އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ. އާދެ، އެހެންނޫނީ ރައްޔިތުން ބޭނުންވާ ރަނގަޅު ގާނޫނުއަސާސީއެއް ހަދާ ނިންމުންވެސް މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުގެ ނުކުތުން. އާދެ، ހުރިހާފަރާތަކާ އަދި ހުރިހާ އަތޮޅެއްގެ ހިޔާލުފުޅުތަކަކީ ވަރަށް ރަނގަޅު ހިޔާލުފުޅުތަކެއް. އެހެންކަމާއެކު، އަޅުގަނޑު ކޮންމެހެން މި މަޖިލީހުގައި އަދި މިވަގުތު އަޅުގަނޑު

އެވާހަކަތަކެއް ނުދައްކާނަން. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުގެ ވާހަކައިގެ ފަރުބައިގާ ބައެއް ހިޔާލުތަކެއް އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅާލާނަން. އާދެ، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ޚަރަދު ބޮޑުވެ ދިގުދާނީ، މިއޮޔި [illegible] [illegible] ހުރި އެބަބުނޭ. އާދެ، މިއީ އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނާލަންޖެހޭނެކަމެއް ވަރަށް ބޮޑަށް. އާދެ، އެކި ގޮތްގޮތުން އެކި ސިފަސިފައިގާ އެކި މާނަތަކުގައި ރައްޔިތުން [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ މިއަދު ބަލައިލަން. އާދެ، އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު ވިސްނާލަންޖެހޭ އާދެ، ރައްޔިތުންނަށް ބޭނުންވާ އަސާސީ ޚިދުމަތްތައް ހަމަހަމަގޮތުގައި ނުލިބުމުން. [illegible] އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު މި [illegible] ހުރިހާ ސަބަބަކީ ގާނޫނުއަސާސީ އިސްލާހުކުރަން އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންވެގެން މިއުޅެނީ މި ސަބަބުތަކާހުރެ. އާދެ، [illegible] އިންސާފަށް ޝަރީޢަތް ނުލިބެނީ. ރައްޔިތުންނަށް މިހާރުގެ ގާނޫނުއަސާސީގައި އޮތް މިންވަރަށްވުރެ މިނިވަންކަން ނުލިބޭތީ. އާދެ، އަދި [illegible]، ވެރިކަމުގެ ފަރާތުން ރައްޔިތުންގެ މައްޗަށް ދޭންޖެހޭ އިންސާފާއި ޤަދަރު [illegible]. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ގާނޫނުއަސާސީއާ [illegible] ގާނޫނުތަކާ ޚިލާފަށް ސަރުކާރުން ރައްޔިތުންނާ [illegible] [illegible] އަނިޔާވެރިވަމުންދާނީ އަދި ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާގައި ބައެއް ރައްޔިތުންގެ ޙައްޤުތައް ގެއްލި، އެކި [illegible] [illegible]، [illegible] ގެދޮރު [illegible] [illegible] [illegible] ވެރިކަމުގެ ބާރު [illegible] [illegible] އެބަހުރި. އެހެންވީމާ، މިއީ އަޅުގަނޑުމެން [illegible] ގާނޫނުއަސާސީ އިސްލާހުކުރުމަށްޓަކައި ރައްޔިތުން މިއަދު [illegible] [illegible] [illegible] އަސާސީ ކަންތައްތަކަކީ މިއީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އާދެ، ރައްޔިތުންގެ ހުރިހާ [illegible] ވާހަކަ މި މަޖިލީހުގައި [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑުމެންނަށް [illegible]. އާދެ، ގާނޫނުއަސާސީ އިސްލާހުކުރުމުގެ މަސައްކަތްކުރުމަށް ރައްޔިތުންގެ ޚާއްސަ މަޖިލީހެއް އެކުލަވާލެވުން [illegible] އަޅުގަނޑުމެންނަށް. އާދެ، ވާހަކަވެސް [illegible]. ނަމަވެސް، އަޅުގަނޑަށް ހަމަ ހިތަކީ ގާނޫނުއަސާސީ އިސްލާހު ކުރެވިދާނެބާވައޭ. އެއީ އަޅުގަނޑުގެ

ހިތުގައި އުފެދޭ އެންމެ ބޮޑު ސުވާލަކީ. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ރޭގަ އަޅުގަނޑާ ބައްދަލުވީ ކުރީގެ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރަކާ. އާދެ، އެއްބޭފުޅާ ވިދާޅުވި ކުރީގައި މި ގާނޫނުއަސާސީ އިޞްލާޙުކުރުމަށް 17 އަހަރު ނެގި ވާހަކަދައްކާއިރު، އެއްގޮތަކަށްވެސް 17 އަހަރެއް ޙަޤީޤަތުގައެއް ނުނަގައޭ. ޙަޤީޤަތުގައި ގާނޫނުއަސާސީ ހެދުމަށް ގާނޫނީގޮތެއްގައި ނެގީ ހަމައެކަނި އެންމެ 2 އަހަރުކަމަށް. މިއީ އަޅުގަނޑަށް ވަރަށް ގިނަ ޢިއްޒަތްތެރި، އެދުވަސްވަރު ރައްޔިތުންގެ ޚާއްޞަ މަޖިލީހުގައި އުޅުއްވި ބައެއް ޢިއްޒަތްތެރިންގެ ފަރާތަކުން އަޅުގަނޑަށް އިވިފައިހުރި ބައެއް ޚަބަރުތައް. އާދެ، އެހެންކަމާއެކުގައި، މި ގާނޫނުއަސާސީގައި މިއޮތް މަދު މާއްދާކޮޅު އިޞްލާޙުކޮށްގެން ބޭނުންވަނީ މަދުދުވަސްކޮޅެއް، މަދުވަގުތުކޮޅެއް. އެއީ މުޅި ގާނޫނުއަސާސީ އިޞްލާޙުކުރަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ނުފުދޭ. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ޝައްކެއްނެތް، ގާނޫނުއަސާސީގައި ހުރި މާއްދާތައް ޖުމްލަގޮތެއްގައި ވާހަކަ ދެކެވިއްޖެ. އާދެ، މިއުޅުނީ ގާނޫނުއަސާސީގައި ނުބައެއް ހޯދެންނެއްނޫންކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން. އާދެ، މިއުޅީ މި މާއްދާކަމުން ހިމެނޭ ފަރާތަކުން އެ މާއްދާތައް، މިސާލަކަށް، މި ޢިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުގައި ހުށަހެޅިފައި އެބަހުރި ގާނޫނުއަސާސީގެ 64 ވަނަ މާއްދާ، 93 ވަނަ މާއްދާ، 101 ވަނަ މާއްދާ، 102 ވަނަ މާއްދާ އުވާލަން. އުވާލުމަށްފަހުގައި މިކަންތައް. އާދެ، ...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން: ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، އިހަން މަޑުކޮށްލެއްވުން އެދެން.

ކޮޅުމަޑުލުގެ މެންބަރު މުޙަންމަދު ސަޢީދު ވާހަކަދެއްކެވުން: ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އާދެ މިއަދު މިއުޅޭ މި މާއްދާތަކުގައި ހިމެނޭ ފަރާތަކުން ރައްޔިތުންނަށް ދޭންވާ ޙައްޤުތައް ނުދީހިގެން އަދި ތޮދުވެރިކަމާ އެ މާއްދާތަކަށް އިޙްތިރާމް ނުކުރެވިގެން. މިއީ އަސްލު ސަބަބަކީ. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ދައުލަތުގެ އެންމެ ބޮޑު ޚަޒާނާއަކީ ރައްޔިތުން. އަޅުގަނޑުމެން ޤަބޫލުކުރަންޖެހޭނޭ ދައުލަތުގެ އެންމެ ބޮޑު ޚަޒާނާއަކީ

ރައްޔިތުންކަމަށް. އާދެ، ސަރުކާރުން ދައުލަތަށް ޙުރުމަތްތެރިކޮށް ހިތާހަމަ ޝައްކެއްނެތި އެ ޙުރުމަތްތެރިވެވޭނީ ރައްޔިތުންނަށް. އާދެ، އެހެންކަމާއެކުގައި، ކޮންމެ ތަނެއްގައިވެސް އަދި ކޮންމެ ވަގުތަކާއެއްގައިވެސް ރައްޔިތުންނަށް ތެދުވެރިވުން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގައި ރައްޔިތުންގެ ޚާއްޞަ މަޖިލީހުގެ ވާހަކަދެއްކުމުގައި ޤައުމު ދެއްވުމުގާ ރައްޔިތުންނަށް ތެދުވެރިވުން ރައްޔިތުން އެދޭގޮތަށް ޤާނޫނުއަސާސީއާއި ހެދި ޤާނޫނުތައް ހެދުމާ އަދި ހިންގުން. މިއީ އަސްލު މައިގަނޑު މަޤްޞަދަކީ، މިކަންތައްތައް ނުކުރެވިއްޖެނަމަ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދުވަހަކުވެސް ޤާނޫނުއަސާސީއާއި ރިޢާޔަތް ކޮށް ހުރިހާ ރައްޔިތުންނަށް މިންވަރާ އަސާސީ ޙައްޤުތަކާ މަދަނީ ޙައްޤުތަކާ ރައްޔިތުން ބޭނުންވާގޮތަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ ދިވެހިރާއްޖެއާއި ނުހިނގޭނެއެ. އެއީ، ޝައްކެއް ހުރި ކަމެއްނޫން. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑުމެން އަބަދުވެސް ހަނދާންކުރަންޖެހޭ، އަޅުގަނޑުމެން މި ޢިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުގެ މެންބަރުން ހަނދާންކުރަން އެބަޖެހޭ މާތް الله ހަނދުމަކޮށް ވަޙީ ޤުރުއާނާއި ބާރާ ނުފޫޒުން އެއްކިބާވެ އަޅުގަނޑުމެން އަދާކުރަމުންދިޔާ ވަޒީފާ ގެއްލިދާނެ ބިރުންގަން، އަޅުގަނޑުމެން މިތާ މިތިބީ ރައްޔިތުންގެ ޙައްޤުތަކަށް ރައްކާތެރިކުރުމަށްޓަކައި އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނާ، މާތް الله ގަންދީކޮށް ހުވާކޮށްގެން މިތިބީ ހުވަހަށް ޙުރުމަތްތެރިކޮށް ހިތާ، ތެދުވެރިކަމާ އަމާނާތްތެރިކަމާ ރައްޔިތުން ބޭނުންވާ، އަދި އަޅުގަނޑުމެންނަށްވެސް ބޭނުންވާ އަމިއްލަ ނަފްސަށް ބޭނުންވާ ރަނގަޅު ހަރުދަނާ ޤާނޫނުއަސާސީއެއްކަމަށް މިޖެހެނީ ބަލައިގެން ހަމަހަމަ ގޮތުގައި ވާހަކަ ދެކެވި ވޯޓު ނެގިގެން މި ޤާނޫނުއަސާސީ އިސްލާހުކުރުމުގެ މަސައްކަތްކުރުން މިއީ މި ޢިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންނަށް އަޅުގަނޑު މިއަދު މި ފުރުޞަތުގައި ކުރަމުންދާ އިލްތިމާސެއް. އާދެ، ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑުމެން މިފަހުން ވަރަށް ގިނަ ވާހަކަތައް އަޅުގަނޑުމެން ދެއްކުމަށް ތެދުވެރިވާންޖެހޭ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނަށް

އަޅުގަނޑުމެންގެ އަމިއްލަ ނަފްސަށް ތެދުވެރިވާންޖެހޭނެކަމަށް އަޅުގަނޑު ވިސްނަންޖެހޭނެ. އެހެންނޫނިއްޔާ، އަޅުގަނޑުމެންގެ ގައުމަށް ބޭނުންވާ ގާނޫނުއަސާސީ ދުވަހަކުވެސް ނުހެދޭނެކަމަށް އަޅުގަނޑު ޤަބޫލުކުރަނީ. އާދެ، އަޅުގަނޑުގެ މިވާހަކަކޮޅަށްފަހު މި ޤާނޫނުގައި ދެންވެސް އަޅުގަނޑު އިސްލާހުކުރި ފަދައިން އަޅުގަނޑަށް މި ގާނޫނުއަސާސީގައި ހިމަނަން ބޭނުންވާ ބައެއް ނުކުތާތަކާ ބަހުގޮތުން އަޅުގަނޑު މި މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅާލަން ގަސްދުކުރާ ވާހަކަކޮޅައިގެން އަޅުގަނޑު ކުރިއަށްގެންދަނަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ކުރީ ދުވަހުވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ވިދާޅުވެފައިވަނީ މި މަޝްވަރާގައި ތިޔަބޭފުޅުން ދައްކަން ބޭނުން ވާހަކަތަކެއް ދައްކަން ވަގުތު ދެއްވާނަމަ. އެހެންވީމާ، އެއަށް އިޙްތިރާމް އަޅުގަނޑު ކުރަން އެބަޖެހޭ. އަޅުގަނޑުގެ ވާހަކަ 3 މިނެޓުން ނިންމާލާނަން ގަސްދެއް ނުކުރަން. އެއީ، އަޅުގަނޑު އެ ފުރުސަތު އޮތީ ދެއްވާފައި 3 ވަނަ މަޝްވަރާއެއްގައި ވާހަކަދައްކާކަން ގަސްދެއްވެސް ނުކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑުމެން މި ހުރީ އަލަށް ގާނޫނުއަސާސީގައި އަޅުގަނޑުމެން ހިމަނަންޖެހޭ މުހިންމު ބައިތަކުގެ ތެރެއިން އަޅުގަނޑާ އަޅުގަނޑުގެ ކޮޅުމަޑުލުގެ އިއްޒަތްތެރި ވަރަށް ގިނަ ރައްޔިތުންނާ އަޅުގަނޑު ވާހަކަދައްކާއިރުވެސް. އެ ވާހަކަތަކުގެ ބަލީގައި އަޅުގަނޑަކަށް ލިބިފައިހުރި ބައެއް މުހިންމު ނުކުތާތަކާ ބަހުގޮތުން އަޅުގަނޑު މިހާރު މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުގައި އަލިއަޅުވާލަނީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އިންސާނީ ޙައްޤުތަކީ ކޮބައިކަން ވަރަށް ރަނގަޅަށް ބަޔާންވެފައި ގާނޫނުއަސާސީގައި އޮންނަންޖެހޭނެ. ދިވެހި ކޮންމެ ރައްޔިތަކީ ހަމަހަމަ ބައެއްކަމުގާ ވަކި މީހަކަށް ވަކިގޮތެއް އޮވެގެން ނުވާނެކަމަށް ގާނޫނުއަސާސީގައި އޮންނަންޖެހޭނެ. އަދި ހަމައެހެންމެ، ދަތުރުފަތުރު ބުން ރައްޔިތުން ބައިބައިކޮށް ހަމަހަމަކަން ނައްތާލާ ދަރުވުމަޑުއް މި ގައުމުގައި އޮވެގެންނުވާނެ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ފެރިކަމުގެ ބާރުތަކަން ވިސްނާ އަތޮޅުތަކަށް

އިންތިޚާބްކުރެވިގެން ހޮވާފައިވާ ބައެއްކަމުގައި ވާންޖެހޭނެ. އަދި ރަށްރަށުގެ ވެރިންނަކީވެސް އެރަށްރަށުން އިންތިޚާބްކުރެވިފައިވާ ބައެއްކަމުގައި ވާންޖެހޭނެކަމުގައި ގާނޫނުއަސާސީގައި އޮންނަންޖެހޭނެ. އާދެ، ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ އަސާސީ އަދި އެހެނިހެން ޙައްޤުތަކަކީ ކޮބައިތޯއާ މި ޙައްޤުތައް ހިމާޔަތްކުރުމާ ބެހޭ ތަފްސީލު ސަރީޙަކޮށް ގާނޫނުއަސާސީގައި ވަރަށް ސާފުކޮށް އެނގޭން އޮންނަންޖެހޭނެ. އާދެ، ރާއްޖޭގެ ޚާރިޖީ ސިޔާސަތު ވަރަށް ރަނގަޅަށް ގާނޫނުއަސާސީގައި ބަޔާންވެފައި އޮންނަންޖެހޭނެ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އުމުރުން 18 އަހަރު ހަމަވުމުން ރާއްޖޭގައި ބާއްވާ ޢާންމު ހުރިހާ އިންތިޚާބެއްގައި ބައިވެރިވެވެންޖެހޭނެކަމަށްވެސް މި ގާނޫނުއަސާސީ އޮންނަންޖެހޭނެ. އާދެ، ސަރުކާރުގެ މުވައްޒަފުންނާބެހޭ ބާބެއް މި ގާނޫނުއަސާސީގައި އޮންނަންޖެހޭނެ ކަނޑައެޅިގެން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ހަމައެފަދައިން އަމިއްލަ ކުންފުނިތަކާ އަމިއްލަ ތަންތަނުގައި މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފުންގެ ޙައްޤުތައް ރައްކާކުރުމަށް ބާބެއްވެސް ގާނޫނުއަސާސީގައި ލިޔެވިފައި އޮންނަންޖެހޭނެ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ދަތުރުފަތުރުކުރުމުގެ މިނިވަންކަމާ އެއްވުމުގެ ވާހަކަދެއްކުމުގެ މިނިވަންކަން އަދި ހިފާ ހައްޔަރުކުރުމާ ގޮތްތައް ގާނޫނުއަސާސީގައި ވަރަށް ރަނގަޅަށް ބަޔާންވެފައި އޮންނަންޖެހޭނެ. އާދެ، ޝަރުޢީ ނިޒާމް ހަރުދަނާކުރުމަށްޓަކައި ސުޕްރީމް ކޯޓެއް އުފެއްދުމާ އަދި އިސްތިއުނާފުގެ މަރުޙަލާގައި މިޔާރަށްފުރެ ފުރިހަމަކަމަށްޓަކައި އިސްތިއުނާފްކުރެވޭ ދެ މަރުޙަލާއެއް އޮތުން މި މި ގާނޫނުއަސާސީގައި ވަރަށް ކަނޑައެޅިގެން ލިޔެވިފައި އޮންނަންޖެހޭނެ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ މުއްދަތަކީ 4 އަހަރުގެ ދެ ޖަރިލްކަމަށްވެސް ގާނޫނުއަސާސީގައި ލިޔެވިފައި އޮންނަންޖެހޭނެއޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މާލިއްޔަތާބެހޭ ބާބެއް މި ގާނޫނުއަސާސީގައި ވަރަށް ސަރީޙަކޮށް ރަނގަޅަށް އެނގޭން އޮންނަންޖެހޭނެ. އާދެ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސަލާމަތީ ބާރުތަކާ ގާނޫނުއަސާސީއަށް ވަފާތެރިވާންޖެހޭ ބައެއްކަމަށްވެސް ގާނޫނުއަސާސީގައި ލިޔެވިފައި އޮންނަންޖެހޭނެ. އާދެ،

އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް އަދި އިލެކްޝަން ކޮމިޝަން، މި ދެވަޒީފާއަށް މީހުން ޢައްޔަންކުރާނީ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުންކަމުގައި ޤާނޫނުއަސާސީގައި އޮންނަންޖެހޭނެ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ސަރުކާރުގެ މުވައްޒަފުންގެ ޕެންޝަން ލިބެންވާ ގޮތް، މުއްދަތު، ބައްޔަތައް، ކަނޑައެޅިފައި ޤާނޫނުއަސާސީގައި ލިޔެވިފައި އޮންނަންޖެހޭނެ. އާދެ، ސިޔާސީ ޕާޓީތައް ހަދާ މިނިވަންކަމާއެކު ހިންގޭނެގޮތް ޤާނޫނުއަސާސީގައި ވަކިން ބަޔާންކޮށް އެނގެން އޮންނަންޖެހޭނެ. އާދެ، ދިވެހި ކޮންމެ ރައްޔިތަކީ ހަމަހަމަކަން ލިބިގެންވާ މިނިވަންކަމާއި ވަކި ޤާޟީއަކަން ނިސްބަތްވުން ސަރުކާރުގެ ވަޒީފާތަކާ ފުރުޞަތު އިތުރުވެ ނުވަތަ އެކިވެ މިގޮތުގެން ނަގާނެކަމުގައި ޤާނޫނުއަސާސީގައި ވަކިން ކަނޑައެޅިގެން ލިޔެވިފައި އޮންނަންޖެހޭނެ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ވެރިކަމުގެ ފަރާތުންވެސް ބަޔަކު އިންސާފުން ބަލައިގެންނަމަ އުޅުނުވެސް ތަފާތުކުރުމަކާނުލާ އިންސާފުގެ ކުރިމަތީގައި ހުރުމަށް މި ޤާނޫނުއަސާސީގައި ކަނޑައެޅިގެން ލިޔެވިފައި އޮންނަންޖެހޭނެ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ދިފާޢީބާރުތަކުގައި ޕޮލިސް ކޮމިޝަނުގެ އޮތުން މި ޤާނޫނުއަސާސީގައި އޮންނަންޖެހޭ. ދަތުރުފަތުރުކުރުމުގެ ނިޒާމަކީ ދުވި ރާއްޖެއަށް ހަމަހަމަކަމެއްގައި ހުރުމާމެދު އޮންނަންޖެހޭނެ ކަމެއްކަމުގައިވެސް މި ޤާނޫނުއަސާސީގައި ލިޔެވިފައި އޮންނަންޖެހޭނެ. މިނިވަން މުސްތަޤިއްލު އިންސާނީ ޙައްޤުތައް ހިމާޔަތްކުރާ ކޮމިޝަނެއް އޮންނަންޖެހޭނެކަމަށް މި ޤާނޫނުއަސާސީގައި ބަޔާންކުރެވިފައި އޮންނަންޖެހޭނެ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ދިވެހިރާއްޖޭގައި އޮންނަ ސަރުކާރަކީ ޑިމޮކްރެޓިކް ސިސްޓަމެއްގެ ސަރުކާރުކަމުން ވަޒީރުންނަކީ އަދި ވަޒީރުން ޢައްޔަންކުރުމުގައިވެސް ރައީސުންގެ ދައުރު އޮންނަންޖެހޭނެކަމުގައި މި ޤާނޫނުއަސާސީގައި ލިޔެވިފައި އޮންނަންޖެހޭނެ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ރައްޔިތުންގެ އަތުން އެއްވެސް ކަހަލަ ފައިސާއެއް ނުވަތަ ޓެކްސްއެއް ނަގާނީ ހުއްދަ ޤާނޫނެއްގެ ދަށުންކަމުގައި ޤާނޫނުއަސާސީގައި ވަކިން ކަނޑައެޅިގެން ލިޔެވިފައި އޮންނަންޖެހޭނެ. އަޅުގަނޑު ދެން މި ފުރުޞަތު، މިހާރުވެސް

ރައްޔިތުންގެ އަތުން ބައެއް ޓެކްސްތައް ނެގެމުންދަނީ ޤާނޫނުއަސާސީއާއި ޚިލާފަށްކަމުގައި އަޅުގަނޑު މި ޢިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުގައި ދަންނަވަން. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ވެރިކަން ހިންގުމުގައި ބާރާއި، ޢަދުލުއިންސާފު، ޖުޑީޝަރީ، މުޅިން ވަކިވެފައިވާ ބައިތަކެއްކަމުގައި މި ޤާނޫނުއަސާސީގައި ލިޔެވިފައި އޮންނަންޖެހޭނެ. އާދެ، ދިވެހިރާއްޖޭގައި ބާއްވާ ހުރިހާ އިންތިޚާބުތަކަކީވެސް މިނިވަންކަން ލިބިގެންވާ ވަކި ބައެއްގެ ނުފޫޒު އޭގެ ނުފޫޒު ނުވަތަ ބާރު އޭގެ މައްޗަށް ނުފޯރާ މިނިވަން މުސްތަޤިއްލު އިންތިޚާބުތަކެއްކަމުގައި މި ޤާނޫނުއަސާސީގައި ކަނޑައެޅިގެން ވަކި ބާބެއް ލިޔެވިފައި އޮންނަންޖެހޭނެ. އާދެ، ދިވެހިރާއްޖެއަކީ ސައްތައިން ސައްތަ މުސްލިމު ޤައުމަކަށްވާންޖެހޭނެކަމަށް އަދި އެހެން އެއްވެސް ދީންތަކަކަށް އެއްވެސް ފުރުޞަތެއް މި ޤައުމުގައި ނުލިބޭނެކަން މި ޤާނޫނުއަސާސީގައި ވަރަށް [illegible] ކަނޑައެޅި ބަޔާންވެގެން އޮންނަންޖެހޭނެ. އާދެ، އަދި ހަމައެހެންމެ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސަރަޙައްދީ [illegible] އަދި މި ސަރަޙައްދު ހިމާޔަތްކުރުމާބެހޭގޮތް ކަނޑައެޅިގެން ޤާނޫނުއަސާސީގައި ލިޔެވިފައި އޮންނަންޖެހޭނެ. އާދެ، ސަރުކާރުގެ މީޑިއާތަކަކީވެސް އެންމެންނަށް ހަމަހަމަ ސިޔާސަތެއް ގެންގުޅޭ ތަންތަންކަމުގައި ވާންޖެހޭނެކަމުގައި ޤާނޫނުއަސާސީގައި ލިޔެވިފައި އޮންނަންޖެހޭނެ. އަޅުގަނޑު މިހެން މި ދެންނެވީ، ވަރަށް ބޮޑު ސަބަބެއް އޮވެގެން. އެހެންވީމާ، ސަރުކާރުގެ މީޑިއާތަކަކީ ހުރިހާ ރައްޔިތުންނަށް ހަމަހަމަ އެއް އުސޫލުން ކަންތައްކުރާ ޢަދުލުވެރި، އިންސާފުވެރި މީޑިއާތަކަކަށް ވާންޖެހޭނެ. [illegible] [illegible] މި ޤައުމުގައި ހަމަނުޖެހުމާއި ދޮގުވެރިކަމާއި ފިތުނަވެރިކަމާއި މިފަދަ ވަރަށް ގިނަ ކަންތައްތައް އުފެދިގެން އަދި މުސްތަޤްބަލުގައިވެސް އުފެދޭނެކަމުގައި އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑު މި ފުރުޞަތުގައި މި މީޑިއާއަށް ވާހަކަދައްކާއިރު އަޅުގަނޑު، ހުދު އަޅުގަނޑަށް ދިމާވެފައި ހުރި ކަމެއްގެ ވާހަކަ އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން މި ޢިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުގައި. އަޅުގަނޑު ޓީވީއެމް [illegible] މިދިޔަ ފިތުރުޢީދު ދުވަހު އެދުވަހު އަޅުގަނޑު

ރައްޔިތުން މަޖިލީހުން އަޅުގަނޑަށް ދެއްވާފައި ހުރި ފުރުޞަތު ހެޔޮގައި
ޝުކުރުވެރިވާ އިއްޒަތްތެރި ރައްޔިތުންނަށް މި ބަރަކާތްތެރި ވިޔަފާރިތަކުގެ ހޫރާ
ތަފްސީލާއި ޝުކުރު ރައްދުކުރަމެވެ. އަދި ހަމައެއާއެކުގައިން، ރައީސްގެ އެކި
ކަންކޮޅުތަކުގައި ދިރިއުޅޭ ދިވެހި އަންހެނާ ތޫނުފިލި އަރުންނާ
އުޅުމުންނަންވެސް މި ބަރަކާތްތެރި ވިޔަފާރިތަކުގެ ހޫރާ ތަފްސީލާ
ރައްދުކުރަމޭ. އިބްރާހީމް ދީދީގޮތުން އެދެން، ގާސިމް ކާމިލް، މުބާރަކު
ސަރީފް. ޝުކުރުވެރިވާ ހޯދުނު ވިދާޅުވި އަޅުގަނޑުގެ މި އިއްޒަތްތެރި
މަޖިލީހުން އަޅުގަނޑަށް ދެއްވި އެންމެ އިއްޒަތް އުޅުއްވާ ކިޔާ ދެއްވި،
މި ދެއްވި އަޅުގަނޑު، ވާހަ ދެއްވި ޖާގަ ފުރުޞަތުއާއި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ
އަޅަން ފޫނުވި އަޅުގަނޑަށް މިއީ ފާހަގަކުރަން. ޕިކޮލޯ ޖަވާބުގައި
އަޅުގަނޑަށް އެކަށީ، ބޭނުމެއްގެ އެއްވެސް ފާހަގަކުރަން ނުދެވޭ.
އަޅުގަނޑު، އަސްލާ އައިމަ އަޅުގަނޑު ބުނީ އަޅުގަނޑު މިއީ ބޭނުމް
މިހެން ނުން. ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ރައްޔިތުން
އިންތިޚާބުކޮށް ހޮވާފައި ހުރި އަޅުގަނޑަށް ޕީލްސް ޕިކޮނުގެ މިސާލާ މަދު
ނަމަވެސް އެއަށްފުރަތަން އިންތިޚާބުކޮށްފައި ހުރި މިހާރު. އެހެންވީމާ، އެ
އުސޫލުގެ މަތިން ފައިސާ ސަރުކާރަށް ނަންގަވާ ވަގުތުން ފައިސާ
ތަޤްރީރުކޮށް މި ފާހަގަކުރަން. ދެފަރާތް ޖަވާބުދާރީވުމާ ބައި ބޭނުންތަކަށް
އެއްކޮށްލައި ފާހަގަކޮށް ނުދެވޭ. މިއީ ހަމައެކަނި އިސްލާމީ، ބަދަލު
ގެއްލިގެންވާ ކަމެއްކަމުގައި އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން އަދި މި އިއްޒަތްތެރި
މަޖިލީހުގެ ވެރިކަމުން މިކަން ގަބޫލުކުރައްވާނެކަމަށްވެސް އަޅުގަނޑު
ގަބޫލުކުރަން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ވަރަށް ބޮޑަށް މި ވާހަކަ
ގެންނަހަމަސަކަތުގައި ހިމަނާ ރައްޔިތުންގެ މިޔާ، ސަރުކާރުގެ ހުރިހާ
މިހާރަކީ ހަމަހަމަ ގޮތެއްގައި ރައްޔިތުންނަށް ފޯރުކޮށްދެވޭނެ
އެއްކޮށްކޮށްގައި ގެންނަހަމަސަކަތުގައި ވިސްނުމައި ފަހަރެއްނުވެއެވެ. އަދި، އެއާ
ގުޅޭގޮތުން ހެދުންތެރި ގެންނަހަމަސަކަތު ހެދިގެންދާނެއެވެ. މިހެން ވަރަށް
މުހިންމުކަމެއް، އިސްލާމީ. އެހެންނަމަވެސް ގައުމުގައި ފިޔަވަ ވަސީލަތް،
އަޅުގަނޑު މިހިރީ ރާއްޖޭއަށްވެސް، ޕާލިމެންޓް، އަޅުގަނޑުގެ ނަފާހުރި،

އަޅުގަނޑަށްޓަކާ އެކި ގޮތްގޮތަށް އަޅުގަނޑަށްޓަކާ ޤުރުބާންވި އެތައް ބަޠަލަކަށް އަޅުގަނޑަށް ހިތުގެ ސަލާމް ފޮނުވަމި. ރިޔާސަތުގެ ރަށްވެހިން މިއަދު. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑު ދެން މި މަސްއޫލިއްޔަތުގައި ވާހިނދު ވާހަކަތައް ދައްކާކަން ގެސްޓްހައުސްތަކުގައި. އަޅުގަނޑަން ހިތާމަ އަޅުގަނޑުގެ މިހާރުވެސް އަޅުގަނޑުގެ ވަގުތު ގާތްކުރެވިއްޖެން. އެހެންވީމާ، އެހެން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށްވެސް ފުރުސަތު ދޫކޮށް އަޅުގަނޑު ދެން އިތުރަށް މިފަހަރަ މި ޤާނޫނުއަސާސީ އިސްލާހުކުރުމުގެ ބަދަލުގެ މަރުޙަލާގައި އަޅުގަނޑު އެކަށީ ފާހަގަކުރުމީ. ހިތްވަރުދެއްވުމުގެ ހުރިހާ ނިޔާވުމުން އަޅުގަނޑުގެ މިހާރު ނުހަނުހާސް ޖިހާދު ގޮތްކަމީ. އަދި ހަމައެކަނި އަޅުގަނޑު އިންތިޚާބުކުރަން މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުގެ އެކުލެވިގެން ބާރުވެރިން އެ ދައްކާ ހަރަ ވާހަކަދެއްކުމަށް ޖަހާކަމެއް ވައްދާ ހުރި ކަމުގައިވާނަން ވަކިހާ ހުރި އަދި ހުރި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވަކިހާ ހުރި ވާހަކަދެއްކުމަށް އެ ދެއްކި. އަދި ހަމަ މި ނޫރާއި ޅ.އަތޮޅުގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަލްފާޟިލް އަޙްމަދު މުޙަންމަދު މިއަދު އެމެރިކާއިން އިދިކޮޅު ހަރަކާތް ވާހަކަފުޅު އަޅުގަނޑަށް އިވިފައި އެމެރިކާއިން ކޮންސަރވޭޓިވް ކޮންސަރވޭޓިވްކަން ކަމުން އަދިވެސް އަހަރެމެން ސަރުކާރު ދަންނަވަމުން އަޅުގަނޑު ވާހަކަކޮޅު ނިންމާލަން. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ދެއްވި ފުރުސަތަށް. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން: ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އާދެ، މިހާރު މަޖިލީހަށް ހާޒިރުވެވަޑައިގެން ތިއްބެވި މެންބަރުންގެ އަދަދަކީ 58. ދެން، އަޅުގަނޑު ފުރުސަތު މިއަރުވަނީ މި މަރުޙަލާގައި އަލަށް ވާހަކަދައްކަވަން އެދިވަޑައިގެންފައިވާ އައްޑުއަތޮޅުގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙަންމަދު އަސްލަމަށް.

އައްޑުއަތޮޅުގެ މެންބަރު މުޙަންމަދު އަސްލަމް ވާހަކަދެއްކެވުން: އައްސަލާމް ޢަލައިކުމް. އަޅުގަނޑުވެސް އަޅުގަނޑަށް ފެނޭ އެއްޗެއް ދަންނަވާލަން ފުރުސަތަކަށް މިއަދު. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް

ޤާނޫނުއަސާސީ އިސްލާހުކުރުމަކީ ނުވަތަ ޤާނޫނުއަސާސީ ހެދުމަކީ
އަޅުގަނޑުމެންނަށް އާ ކަމެއްނޫން. 1931 ވަނަ އަހަރުން ފެށިގެން
އަޅުގަނޑުމެން އެތަކެއް ޤާނޫނުއަސާސީއެއް ހަދައިފިން. ޤާނޫނުއަސާސީއަށް
އިސްލާހުތަކެއް، އެތަކެއް އިސްލާހުތަކެއްވެސް ގެނެސްފިން. އާ ކަމެއް
ނޫން. ހިތާމައަކީ ރައްޔިތުން އެދޭގޮތަށް ރައްޔިތުންނަށް ބޭނުންވާ
ރައްޔިތުންގެ ޤާނޫނުއަސާސީއެއް މިއިން އެއްވެސް ޤާނޫނުއަސާސީއެއް
އިސްލާހުކުރުމުގެ ނުވަތަ ޤާނޫނުއަސާސީ ހެދުމުގެ މަޝުވަރާގައި ހެދިފައި
ނެތްކަން. ދިވެހިރާއްޖެ ދެވަހަރައްގެ މަތިން ޖުމްހޫރިއްޔަތަކަށް ބަދަލުވިއިރު
ރަސްކަލުގެ އާރާ ބާރު އޮތް ފަރާތުން ޖުމްހޫރިއްޔަތަކަށް ބަދަލުކުރީ
އެފަރާތަކަށް ބޭނުންވާ ގޮތަށް ޤާނޫނުއަސާސީ ހެދިގެން ދިޔައީ.
ރައްޔިތުންގެ ފުރިހަމަ ޝާމިލުވުމާއި، ރައްޔިތުންގެ ފުރިހަމަ ބަސް އޭގައި
ހިމެނޭ ގޮތަކަށް ނޫން. އެހެންކަމުން އަޅުގަނޑު ހަމަ އެންމެ ފުރަތަމަ
ކަމަކަށްވެސް އަޅުގަނޑު ދެކެނީ މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުގެ އެތަކެއް
މެންބަރުން ފާހަގަކުރައްވި ފަދައިން މިފަހަރު އަޅުގަނޑުމެން އިސްލާހު
މިކުރާ ޤާނޫނުއަސާސީ ނުވަތަ މިފަހަރު އަޅުގަނޑުމެން މިހަދާ
ޤާނޫނުއަސާސީއަކީ މިއިން ރައްޔިތުން އެދޭގޮތަށް ރައްޔިތުންގެ ފުރިހަމަ
ޝާމިލުވުމާއި ނޫނީ ޤާނޫނުއަސާސީއަކީ ހެދުމުން އަޅުގަނޑުމެން
އެންމެން އެއްބަސްވެ އެކަމަށް [illegible] ގޮތުން ކުރަން ހުރި
ކަންތައްތަކެއް [illegible] ފުރަތަމަވެސް [illegible]. [illegible] މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން
ބޭނުންކުރަމުންދާ ދިވެހި ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 64 ވަނަ
މާއްދާއާއި 93 ވަނަ މާއްދާ އެންމެ ފުރަތަމަ ކަމަކަށްވެސް އަޅުގަނޑުމެން
އިސްލާހުކުރަންޖެހޭނެކަމުގައި އަޅުގަނޑު ދެކޭ ވާހަކަ ދަންނަވަން. އަދި
އެ އިސްލާހުކުރުމުގައި ރައްޔިތުންގެ ފުރިހަމަ ޝާމިލުވުމުން ގެނެވޭ
ގޮތަކަށް ރައްޔިތުންގެ ފުރިހަމަ [illegible] [illegible] ގޮތަކަށް
އިންތިޚާބުކުރަންޖެހޭނެކަމުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ރައްޔިތުންގެ ޚާއްޞަ މަޖިލީހުގައި ރައްޔިތުންގެ ޤާނޫނުއަސާސީ ހެދުމަށްޓަކައި
[illegible] [illegible] ބޭނުންތެރި ކަމެއްކަމުގައި އަޅުގަނޑު ދެކޭ ވާހަކަ

ދަންނަވަން. އޭގެ އިތުރުންވެސް ޤާނޫނުއަސާސީއެއް ނެތިގެން ތަޞްދީޤުކުރުމުގެ މަރުޙަލާއާއި ގުޅޭގޮތުން 101 ވަނަ މާއްދާއާއި 102 ވަނަ މާއްދާއާއި ގުޅޭގޮތުން ވަރަށް ގިނަ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ވާހަކަފުޅު ދައްކަވާފައިވަނީ އަޅުގަނޑު އެ ސުލޫކަށް [illegible] ތަޢުރީފުކުރާ ވާހަކަވެސް ދަންނަވާލަން ބޭނުންވޭ. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މި ޤާނޫނުއަސާސީގެ އެންމެ ބޮޑު މައްސަލައެއްކަމުގައި އަޅުގަނޑު ދެކެނީ މި ޤާނޫނުއަސާސީއަށް ތަޢްދީލުކުރުމުގައި މި ޤާނޫނުއަސާސީގައިވާ ޙައްޤުތައް ރައްޔިތުންނަށް ފޯރުކޮށްދިނުމުގައި ހުރި މައްސަލަތައް. އަޅުގަނޑު ވަރަށް ބޭނުން ފާހަގަކުރަން މި ޤާނޫނުއަސާސީގައި [illegible] މިނިވަންކަމާއި، އެއްވެއުޅުމުގެ މިނިވަންކަން ރައްޔިތުންނަށް ދީފައިވާއިރުވެސް މިކަންތައްތަކަށް އެކަށީގެންވާ ޤާނޫނު ނުހެދި އޮތީ މި ޙައްޤުތައް ރައްޔިތުންނަށް ބޭނުންކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ލިބި ނުދީ އޮތީ މިކަމާ ގުޅޭގޮތުން ކުރީގައިވެސް ސަރުކާރުން ހިތްހަމަނުޖެހޭ ކަހަލަ ގޮތަކަށް [illegible] ބަޔަކު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ގެންދާ މައްސަލަ އިނގޭތޯ. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް ރާއްޖޭގެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ [illegible] ޤާނޫނުއަސާސީ އިޞްލާޙުކުރުމުގެ [illegible] ވާހަކަދައްކާއިގެން [illegible] ކުރުމުގެ ފުރުޞަތުވެސް ހުއްޓުވާލެވިފައި. އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި ޤާނޫނުއަސާސީ އިޞްލާޙުކުރުމުގެ މަރުޙަލާއަކީ ޤާނޫނުއަސާސީ އިޞްލާޙުކުރުމުގައި އެއީ ވަރަށް [illegible]. [illegible] އެންމެ ރައްޔިތުންނަށް ބޭނުންވާ ރައްޔިތުންގެ ފުރިހަމަ ޝާމިލުވުން [illegible]. އެހެންކަމުން ސިޔާސީ [illegible] [illegible] ސިޔާސީ [illegible] [illegible] [illegible] މިކަމުގައި [illegible] ވަރަށް [illegible] އަޅުގަނޑު ދެކެން. އެހެންކަމުން ސިޔާސީ ޕާޓީތަކާއި ޤާނޫނުއަސާސީ އިޞްލާޙުކުރުމުގައި ގުޅޭގޮތުން މަޝްވަރާކުރުމުގެ [illegible] އެ [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑުމެންގެ މި މަޖިލީހަށް [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑު ދެކެން. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ޤާނޫނުއަސާސީގެ އަސާސީ ސިފަތަކާ [illegible] ވާހަކަދައްކާއިރު

އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު ހަދަން ފަށައިގެން މި މަސައްކަތްކުރަމުން ދިޔާ މި ޤާނޫނުއަސާސީގައި 4 ވަރަށް މުހިންމު ސިފައެއް އޮންނަންޖެހޭނެކަމުގައި އަޅުގަނޑު ދެކެން. ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ ވާހަކަފުޅުތައް [illegible] އަޅުގަނޑު ނެތިން، ވަކިވަކި އިސްލާހުތައް ހުށަހަޅާކަށް އަޅުގަނޑެއް މި ފުރުސަތުގައި ނެތިން. އެހެންނަމަވެސް އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި މިހާރު [illegible] ޤާނޫނުއަސާސީގައި، އަސާސީއަކީ އެއީ އިސްލާމީ [illegible] އަސާސެއްގެ މައްޗަށް ބިނާވެފައިވާ ޤާނޫނުއަސާސީއަކަށް ވާންޖެހޭނެކަމުގައި އަޅުގަނޑު ދެކެން. އެއްވެސް ފަރާތަކަށް އެއީ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ކަމުގައިވިޔަސް ބާރުތައް [illegible] [illegible] ފަދަ ފުރުސަތެއް އޮވެގެންނުވާނެ ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ދެކެން. ސިޔާސީ ޕާޓީތަކަށް ފުރިހަމައަށް ހަރަކާތްތެރިވެވޭ ގޮތަކަށް ރާވާލެވިފައި، އަތުރާލެވިފައިވާ ޤާނޫނުއަސާސީއަކަށް ވާންޖެހޭނެކަމުގައި އަޅުގަނޑު ދެކެން. ދައުލަތުގެ 3 ބާރު ފުރިހަމައަށް ވަކިކުރެވިފައިވާ ޤާނޫނުއަސާސީއަކަށް ވާންޖެހޭނެކަމުގައި އަޅުގަނޑު ދެކެން. އަދި، ހަރުދަނާ ޗެކް އެންޑް ބެލެންސްގެ ނިޒާމެއް ޤާއިމުވެފައި އޮންނަންޖެހޭނެކަމުގައި އަޅުގަނޑު ދެކެން. މި 4 އަސާސް ޤާނޫނުއަސާސީގައި ހިމެނިގެންވާކަމުގައި ވަނީނަމަ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ބޭނުންވާ ގޮތަށް ޤާނޫނުއަސާސީ އޮންނަންޖެހޭނީ އިސްލާހުކުރެވިފައި ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ދެކެމީ އެވާހަކަ ދަންނަވަން. ދެއްވި ފުރުސަތަށް ޝުކުރު ދަންނަވަން.

(ނިޒާމާބެހޭ ނުކުތާ)

ނިލަންދެއަތޮޅު ދެކުނުބުރީ މެންބަރު މުޙައްމަދު [illegible] ވާހަކަދައްކަވަން: ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މަޖިލީހުގެ ޤާނޫނީ އަދަދަކީ މިހާރު އަޅުގަނޑާ [illegible] 50. އަޅުގަނޑު ހަމަ ކުއްލި ބޮޑަކަށް އެންމެ މިންޖަކަށް [illegible] ބޭނުންވާތީ އަޅުގަނޑު ނުކުންނަން މިއުޅެނީ. ވަގުތުގައި [illegible] ނިޒާމާބެހޭ ނުކުތާއެއް ނޫންނަކަމަށްވެސް. ދެން، ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސްގެ [illegible] ކަންކަމުގެ މަޖިލިހަށް ސިޓީ

ފޮނުވައިގެންވެސް ހާޒިރީއަށް ބައްލަވާފައިވާ ހާޒިރުނުވާ ބޭފުޅުންނަށް އަނގައިގެން މި މަޖިލީހަށް ގެންނެވުމަކީ، އަޅުގަނޑު ހަމަ އެންމެ މިނެޓަކަށް [illegible] ބޭނުންވާތީ އެވާހަކަ ދަންނަވާލީ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހުރިހާ މެންބަރުންވެގެން ވޯޓުލައްވާފައި އޮތް ގަވާއިދު ބުނާގޮތުންވެއްޖެއްޔާ ރިޔާސަތުން އިޝާރާތްކޮށްލައްވާފައި ނުކުމެވަޑައިގެންނެވޭނެ. އެކަން އަޅުގަނޑަކަށް ހުއްޓުވޭކަށް ގޮތެއް ރިޔާސަތަކަށް ހުއްޓުވޭކަށް ގޮތެއް ނޫން. ދެން، މިހާރު މިކަން ދިމާވުމުން މިގޮތަށް ދިމާވުމުން އަޅުގަނޑުމެން މިވަގުތަށް ޖަލްސާ މެދުކަނޑާލަން އެބަޖެހޭ މިހާރު [illegible] [illegible]. އެއް [illegible] ވަގުތު [illegible]. އެހެންވީމާ، އެވާހަކަ އިއްޔެތިބި މެންބަރުންނަށް ދަންނަވަން. އަޅުގަނޑު [illegible] ހުރި އެވާހަކަ [illegible] އަންގާފަ [illegible] މީގެ ކުރީގައި އަދަދު ހަމަނުވެގެން ހިނގައިދާނެކަމަށް އެއްވެސް މެންބަރަކު ނުކުމެވަޑައިގެންފިއްޔާ. އެހެންވީމާ، އެކަން ނުވާނެ ގޮތަކަށް ހަމަޖެއްސޭތޯ އަޅުގަނޑުމެން މަސައްކަތްކުރަން އެބަޖެހޭ. އެހެންވީމާ، މިވަގުތު... ކުރިއަށް ގެންދަވާ.

(ނިޒާމާބެހޭ ނުކުތާ)

އަރިއަތޮޅު ދެކުނުބުރީ މެންބަރު
އިލްޔާސް ހުސައިން އިބްރާހީމް
ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑު މިހާރު ފާސްކުރެއްވިން މިތާނގައި ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން ވަޑައިގެން ތިއްބެވި އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރުން މަދުކަމުން އަޅުގަނޑުވެސް މިޖަލްސާއަށް ނުކުންނަން. އެއީ، އެ [illegible] އަޅުގަނޑު މި ނުކުންނަނީ. އެބޭފުޅުން ހާޒިރުކޮށްދެއްވިއްޔާ އަޅުގަނޑު ވަންނާނަން ބޭރު [illegible] [illegible] އިރުކޮޅެއް ވަންދެން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދައްކަވަމުން: އާދެ، އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ވަގުތުން އެއްވެސް ބާވަތަކުން ދެންނެވޭކަށް ނެތް. އިތުރަކަށް ނިޒާމާބެހޭ ނުކުތާ ނަގާނެ ޖާގައެއް މިހާރަކު އަޅުގަނޑަކަށް ހިއްސާކުރެވޭ އަތޮޅުންނެއް. މިހާރު މިޖަލްސާ ކުރިއަށް ގެންދެވޭކަށް ނެތް. އެހެންވީމާ، މިހިސާބުން މެދުކަނޑާލާނަން.

(ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު)

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދައްކަވަމުން: އިރީންނެވުން އެދެން. މިހާރު ޖަލްސާއަށް ހާޒިރުވެ ވަޑައިގެންނެވި މެންބަރުންގެ އަދަދަކީ 58. ދެން އަޅުގަނޑު ހަމަ ހާޒިރު މެންބަރުންގެ ކަބައިނުލެވުނު އެދެން އަޅުގަނޑުމެންގެ މި މަސައްކަތަކީ ފިޔަވަޅު ބާރަށް ފިޔަވަޅު އަތުގަނެކަން ގެންދެވުނީ ހާޒިރު މެންބަރުންނަށް އެއްބާރުލުމެއްގެ ހާޒިރުން ގެންދިޔުމަށް މި ދަޢުވަތުގެ ޖަލްސާގައި ހުރިހާ ބޭފުޅުންގެ ހާޒިރުން ގެންދެވޭތޯ ބަލާލެއްވުމަށް. ވ. އަތޮޅުގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ފޫސާ ވަނިކު.

(ނިޒާމާބެހޭ ނުކުތާ)

ހުޅުހެންވޭރު މެންބަރު މޫސާމަނިކު ވާހަކަދައްކަވަމުން: އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުން މިހާރު ހަމަ ގައިމުވެސް ނިޒާމާބެހޭ ނުކުތާ ނެގުމަކީވެސް މިތާނގައި އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި މަޖިލިސް ކުރިއަށް ގެންދެއްވުމުގައި މަސައްކަތްތަކުގެ ޖިނާއީ ހަމަ ގައިމުވެސް އަޅުގަނޑު ދެކޭނީ މިޖަލްސާ މިހެން ހަމަހަމަކަމާއެކުގައި އެބޭފުޅުން ސިޓީ ފޮނުވައިގެން ނަމަވެސް އަދި އެހެން ގޮތް ގޮތުން ފުރުސަތު ކަނޑައެޅުމުގައި ނަމަވެސް އެކަން ކުރެއްވުން. ބޭނުން މިއަދުން ބާއްވާ ނިކުމެވެއިގެން ކޯރަމް ގެއްލުނީމަ އަޅުގަނޑުމެން ޖެހުނީމަ ނިޒާމާބެހޭ ނުކުތާއެއް މިހާރު ނެގުނުކަން އެހީވެދެއްވައިގަންނަވާކަމަށް ފަހިވެއްޖާ އެބޭފުޅުން ރައްޔިތުންނަށް ޚިދުމަތްކުރުމަށް މިތަނަށް ހާޒިރުވެވަޑައިގެން ވަދެވަޑައިގެން ތިއްބެވި މަޖިލީހުގެ ފުރަތަމަ ކުރުމަށް އެބޭފުޅުންނަށް އަންގަވާ

މަޖުބޫރުކުރުވަން ޖެހޭނެކަމަށް އަޅުގަނޑު ދެކެން. މިއީ އަދި ގަވާއިދެއްގައި ލިޔެވިފަ ނެތަސް އެއީ ގަވާއިދެއްކަމަށް އަޅުގަނޑުމެން ބަލައިގެންވެސް ޖެހޭ. އެގޮތުން އަޅުގަނޑުވެސް އަބައިން ހުށަހަޅާފައި ހާޒިރުވާ ޖަލްސާތަކުގެ ނިސްބަތުން މުސާރަދިނުމަށްވެސް އަޅުގަނޑު މިވަގުތު ކަނޑައަޅާފަން އެބަޖެހޭ. މި ނިޒާމުގެ މައްސަލަ މިބޮޑުވަނީ އަޅުގަނޑުމެން މިތިބީ ރައްޔިތުންނޭ ކިޔާފަ ކޮންމެ މީހަކު މިތެދުވަނީ. އެހެންނަމަވެސް، މިތަނުގައި މިތިބީ ވަރަށް ގިނަ ގޮނޑިތަކަށް ބަލާއިރުގައި އަޅުގަނޑަށްވެސް ހަމަ ދެންނެވީ ސަރުކާރުގެ އެކިއެކި މަގާމުތަކުގައި ތިއްބެވި ބޭފުޅުން ހަމަ ކަނޑައެޅިގެން ވަޑައިގެންނެވީއޭ ގިނަ ދުވަހު. އެހެންވީމާ، އެބޭފުޅުންނަށް ދަންނަވާނޭ ރައްޔިތުންނަ ޚިދުމަތްކުރައްވާކަމަށް ވަސީލިއްޔާ އެކަން ކުރުމަށް އެމަނިކުފާނަށް އަޅުގަނޑު އިލްތިމާސްކުރަމޭ ރައީސާ ނައިބު ރައީސާ އަދި މިއަދަރީ ހިންގުމާބެހޭ ބޭފުޅުންނަށް. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން: ޝުކުރިއްޔާ އާދެ، ހިނގަމުންދާ ޖަލްސާއެއްގެ ނިޒާމުގެ މައްސަލައެއްނޫން. އެހެންނަމަވެސް ޖަލްސާތައް ހިންގުމުގައި މި ދެއްވި ތަފާ އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާނަން. އެހެންނަމަވެސް އެއީ ނިޒާމާބެހޭ މައްސަލައެއް ގޮތުގައެއްނޫން. އަޅުގަނޑު ޖަލްސާގެ އެޖެންޑާވެސް ހަމަ ހުރިހާ މެންބަރުންނަށްވެސް ފޮނުވިން. އެ މެންބަރުން ވަޑައިގެން ދެއްވާތޯ އަޅުގަނޑުމެން ދަންނަވަމުން މިގެންދަނީ. އާދެ، ކުރިންވެސް ދެންނެވިފަދައިން މި މަސައްކަތްކުރިއަށް ގެންދެވުމުގެކުރިން އަދި އެއްބަފުޅަކު ނިޒާމާބެހޭ ނުކުތާއެއް ނަންގަވާފައި އޮތީމާ އެކަމަށް ފުރުޞަތު އަރުވާނަން. އެއީ ގ.އ.ގެ [illegible] މެންބަރު [illegible] ރަޝީދު.

(ނިޒާމާބެހޭ ނުކުތާ)

ހުވަދުއަތޮޅު އުތުރުބުރީ މެންބަރު ޖަލްސާގެ ނިޒާމު ނުކުތާ [illegible] މިއީ މި [illegible] [illegible] [illegible].

ޢަދުނާން ޙަލީމް ވާހަކަދެއްކެވުން: އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ގިނައިން ތަކުރާރުކޮށް ދައްކާ ވާހަކައެއް ޖަލްސާގެ އަދަދުގެ މަދު ވާހަކަ. ޖަލްސާއަށް ހާޒިރުވެ ވަޑައިގަންނަވާ ބޭފުޅުންގެ އަދަދު މަދުވާ ވާހަކަ. ވަޑައިނުގަންނަވާ ބޭފުޅުންގެ ތެރޭގައި ހަމަ ގިނައިން ހިމެނިވަޑައިގަންނަވަނީ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ޢައްޔަންކުރައްވާފައި ތިއްބެވި މެންބަރުންނާ ވަޒީރުން މަޖިލީހުގެ މެންބަރުން. އަދި އަތޮޅުތަކުން ހޮވިވަޑައިގެން ތިއްބެވި ވަޒީރުންގެ ގޮތުގައި ހިމެނިވަޑައިގަންނަވާ ބޭފުޅުން. އެހެންވީމަ، މިކަމާދޭތެރޭގައި ވަރަށް ސީރިއަސް މަސައްކަތްތަކެއް އެބަކުރައްވަން ޖެހޭ. މިއީ ކުރެއްވޭނެކަމެއް ނެތްކަމެކޭ ވިދާޅުވުމުގެ ބަދަލުގައި ޖަލްސާތައް ކުރިއަށް ގެންގޮސް ރަނގަޅު [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑުމެންނަށް ރަނގަޅު [illegible] [illegible] އެންމެންވެސް ބައިވެރިވެގެން. ބައިވެރިވެ ވަޑައިގަންނަވަންޏާ ހަމަ ބައިވެރިވެ ވަޑައިގެން އެންމެންވެސް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] ވާހަކަ އަޅުގަނޑު [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އެހެންވީމަ [illegible] [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑުމެން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން: ޝުކުރިއްޔާ. އާދެ، [illegible] ނިޒާމާބެހޭ ނުކުތާއެއް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. ދެން ނިޒާމާބެހޭ ނުކުތާއެއް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އެހެންވީމަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

(ނިޒާމާބެހޭ ނުކުތާ)

[illegible] ދެންނެވިހެން އަޅުގަނޑު ބޭނުންވީ [illegible] ދަންނަވާލަން [illegible] [illegible].

ޢަލީ [illegible] ވާހަކަދެއްކެވުން:

މުލަކަތޮޅު މެންބަރު އަހްމަދު ސަލީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم އައްސަލާމް ޢަލައިކުމް. އާދެ، ގާނޫނުއަސާސީގައި ހިމަނަންޖެހޭ އަސާސީ ސިޔާސަތާ އުސޫލުތަކުގެ [illegible] ވާހަކަދައްކަމުން މިދާ ފުރަތަމަގައި ދެވަނަ [illegible] [illegible] ފުރަތަމަ [illegible] [illegible]. އާދެ، މި މަޖިލީހުގައި [illegible] [illegible] [illegible] ވާހަކަތަކުން ބަލާއިރުގައި އެންމެ ގިނަ [illegible] ވާހަކަތައް [illegible] ގާނޫނުއަސާސީގެ 93 ވަނަ މާއްދާ ޚާއްޞަ މަޖިލީސް އެކުލެވިގެންވާ ގޮތް އަދި 64 ވަނަ މާއްދާ ރައްޔިތުން މަޖިލީސް އެކުލެވިގެންވާ ގޮތް އަދި 101 ވަނަ މާއްދާ 102 ވަނަ މާއްދާ މި މާއްދާތަކުން ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް މި މަޖިލީހުން ފާސްކުރާ ތަސްދީޤުކުރުން [illegible] ބާރު [illegible]. [illegible] މި މަޖިލީހުގައި [illegible] [illegible] [illegible] އެ މާއްދާތައް [illegible] [illegible] [illegible]. މިގޮތުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެ [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން އެކަން [illegible] އަވަހަކަށް މި މަޖިލީހުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެދެން. އަދި މި މަޖިލީހުން [illegible] [illegible] [illegible] ރައްޔިތުންގެ [illegible] ނުވަތަ [illegible] [illegible] މިދަންނަވާ [illegible] ގާނޫނުއަސާސީ [illegible] [illegible] ކުރިން [illegible] [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑުމެން ރައްޔިތުން [illegible] [illegible] ރައްޔިތުންގެ [illegible] ރައްކާތެރިކުރުމާ ޙައްޤު އިންސާފު ގާއިމުކުރުމާ އަދި ޙުކޫމަތް [illegible] [illegible] ރައްޔިތުންނަށް ރައްޔިތުންގެ ބާރު ފުރިހަމަ ގޮތުގައި [illegible] [illegible] ގާނޫނުއަސާސީއެއް [illegible] މިކަން މިގޮތަށް ކުރެވިގެން ކަމަށް [illegible] އަޅުގަނޑު އެކަމަށް ތާއީދުކުރާ ވާހަކަ ދަންނަވަން. އާދެ، ގާނޫނުއަސާސީ

އިޞްލާޙުވެގެންދާއިރު އަސާސީ ހިދުމަތްތައް ހަމަހަމަ ކުރުމަށް ބާރުއެޅޭ
ގޮތަށް ކުރަންޖެހޭ ގޮތަށް ޤާނޫނުއަސާސީގައި ބަޔާންވެފައި އޮތުމަކީ
އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅާ ކަމެއް އެކޭ ކަމެއް. މިހެން އަޅުގަނޑު މިދަންނަވާލީ
އަސާސީ ހިދުމަތްތަކުގެ ގޮތުގައި ރާއްޖޭގެ ތަފާތު ކަންކޮޅުތަކަށް މީހުން
ދިރިއުޅޭ ރަށްރަށް [illegible] ކަންތައްތަކަށް ބަލާއިރުގައި ހަމަހަމަކަން
ވަރަށް ކުޑައޭ ދެންނެވިދާން. އެގޭ މިސާލެއްގެ ގޮތުން ދަންނަވާނަމަ
ބަނދަރުގެ ގޮތުން ދަތިކަން [illegible] ރަށްރަށް ބައެއް ރަށްރަށުގެ ފަޅު
ދެފަހަރު ތިންފަހަރު [illegible]، އަދި އޮޑިދޯނިފަހަރު އުޅުމަށް ވިލު ފަދަ
ތަންތަން އޮތް ރަށްރަށްވެސް ބައެއް ފަރާތްތަކުގެ ނުފޫޒާއި ބާރުގެ ދަށުން
އަދި [illegible] [illegible] ކަންތައްތަކުގެ ގޮތުގައި
އެކަންތައްތައް ކުރުވިފައިވާތަން ފެންނަން އެބަހުރި. ހަމަ [illegible]
ވަރަށް ދަތި ހާލުގައި ނިކަމެތިކަން ދަތީގައި އުޅޭ [illegible] ރަށްރަށް
އެފަދަ ކަންތައްތަކުގެ [illegible] [illegible] ފެންނަންއެބަހުރި.
މިގެ މިސާލެއްގެ ގޮތުން މ. އަތޮޅު [illegible] ވަރަށްބޮޑު އާބާދީއެއް އޮންނަ
ރަށެއް. އެރަށަކީ [illegible] އެރަށުގެ...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން: އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު [illegible]

މުލަކަތޮޅު މެންބަރު އަޙްމަދު ޝަރީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ މ. އަތޮޅު [illegible] [illegible] އެރަށުގެ ބަނދަރުގެ ދަތިކަން
ރިއްސާކުރަމުން އަންނަ ރައްޔިތުން އޮތް ރަށެއް. އެކަމުގެ ސަބަބުން
އެރަށުގެ ވަރަށްގިނަ އުޅަނދު ފަހަރަށްވެސް ގެއްލުންތަކެއް ކުރި [illegible]
ދިޔަ ދުވަސްތަކުގައި ލިބިފައިވާ ރަށެއް. އަދި އެރަށުގައި [illegible]
[illegible] ޖަހާފައި ހުރި ފާހަގަވެސް އެބަދެކެވޭ. މީގެ ހަތްއަށް އަހަރުކުރިން
[illegible] [illegible]، [illegible] ބަޖެޓް ކަނޑައެޅުއްވައި
[illegible] ނުވަތަ ނޫން [illegible] [illegible] ރައްޔިތުން
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ވާއިރުގައި އެރަށް އިހްމާލުކޮށްފައިވާ މައްސަލައަކީ ޤާނޫނުއަސާސީގައި މި ޢާންމު ޚިދުމަތްތައް ހަމަހަމަ ކުރުމަށް ބާރުއެޅިފައި ނުވާތީކަމަށް ދެކެން. ހަމައެފަދައިން ތ.އަތޮޅު ގާދިއްފުށި އެރަށުގައި ހެލްތު ޕޯސްޓެއްވެސް ނެތް. ބަނދަރުގެ ދަތިކަންވެސް އިންތިހާ. މި މަޖިލީހުގައި ތިއްބަވާނެ ވަރަށް [illegible] އެރަށްރަށަށް [illegible] ބޭފުޅުން. އެބޭފުޅުން އެރަށްރަށަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެވެސް [illegible] ރައްޔިތުން [illegible] ދައުލަތުގެ މުއައްސަސާތަކުން އެރަށްރަށުގެ ރައްޔިތުންނަށްވެސް ލިބޭ ބައެއް އޮންނަންޖެހޭ ކަމަށް ދެކެން. އެހެންވީމާ މިހާރު [illegible] [illegible] ގޮތުން މި ރަށްރަށުގެ ރައްޔިތުންނަށް ރައްޔިތުން މިވަނީ ވަރަށް ބޮޑަށް އިހްމާލުކޮށްލެވިފައި. އެއީ [illegible] [illegible] 27 އަހަރު ތެރޭގައި [illegible] ފަޅު [illegible] އަދި [illegible] [illegible] ގިނަ އާބާދީ ބޮޑު ރަށްރަށުގެ ފަޅު [illegible] މިންވަރު ފުން [illegible] މި [illegible] ރަށްރަށުގައި [illegible] ރައްޔިތުންނަށް [illegible] މިވަނީ އެއީ [illegible] [illegible] ކަމަށް [illegible] އެހެންވީމާ [illegible] [illegible] [illegible] ރައްޔިތުން [illegible] ކަމަށްވަންޏާ [illegible] އެ ޚިދުމަތްތައް [illegible] ޤާނޫނުއަސާސީގައި އެބަޖެހޭ. ދެން އަޅުގަނޑު ބަލާލަން ބޭނުންވަނީ ފުވައްމުލަކު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޅުގަނޑުގެ [illegible] އަހްމަދު [illegible] އެ ވިދާޅުވި ބަރުލަމާނީ [illegible] ވަރަށްބޮޑު [illegible] ވިދާޅުވި ބަސްފުޅުގައި [illegible] [illegible] ކޮށްފައި [illegible] ހިފެހެއްޓުން [illegible] އެ [illegible] ކަމަށްވަންޏާ ވަރަށް ބޮޑު ދެރަ ނިކަމެތި [illegible] [illegible] އިޝާރާތްކުރައްވާ އެ ވިދާޅުވި ބަސްފުޅު. އަޅުގަނޑު [illegible] [illegible] އެހެން [illegible] އޮތްކަމުގައިވިޔަސް މި މަޖިލީހުގައި އަޅުގަނޑުގެ [illegible] އެ [illegible] އެ ވިދާޅުވި އަޅުގަނޑުގެ [illegible] [illegible] [illegible] އެއީ ފުރިހަމަ ރަނގަޅު ގޮތެއްކަމުގައި ވިސްނަވަޑައިގެންނެވީ [illegible] އެހެންނަމަވެސް އަޅުގަނޑު [illegible] ވަރަށް [illegible] [illegible] އައި.

ބަކަރި ކޮރީގެ ގޮތުގައި ނުވަތަ ބަކަރިތަކެއްގެ ގޮތުގައި ނިސްބަތްކޮށް ކުރުވުން
ކަމަށް މިބެލެނީ ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް. ރައްޔިތުން އެހާ ނިކަމެތި
ދަރަޖައަކަށް ނިކަމެތި ކޮށްލެވޭ ޝުޢޫރެއް ހިތުތެރޭގައި އޮންނަކަމަށްވަންޏާ
އެއީ ހަމަގުޅުމަށްޓަން ދެކޮޅުތެރޭ ކަމަކަށްވާނީ މިވާހަކަ މިހާ ތަފްސީލުކޮށް
ދަންނަވާލަން މިޖެހެނީ. އެހެންނަމަވެސް އެ ޢިބާރާތުގައި ނިސްބަތްކޮށްކަން
އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުންވޭ. ބަކަރިތައް ކޮރީގައި ބައިތިއްބާފައި
ގެތޮއްތައް ކޮރީން ބޭރުގައި ނޭރުނީމަ ކުރާކަމަށްވަންޏާ ބަކަރިތައް ކޮރީގައި
މިބެހުން ހަރަދަ މޮޅިފުޅުވުން. ނިކުތުމުން ގޮތެއް ހާމަނޫން. އަދި ހަރަދަ ބަކަރިކޮރި
ބަލަހައްޓަވަން ހުންނަވާ ސަރުދާރަން ކަހަނބާއި ފެނާ ހިލޫ މުއްވާލައި
ވަރަށް ފުރިހަމަ އެބާޖަހާލައި އަބުވާލުއްވަން ދިޔަވަދެއިނގެންނަވާކަމަ
އެބާޖަމަނޑައް ހިތާ ދިޔަވަރަށްމަނާ ބަކަރިތައް ކޮރީގައި ބައިތިއްބަން
ވަރަށް ބާރުއަޅުއްވާ ހިތްވަރުދެއްވާ ގޮތްތަކުގައި ނަގަހަރަނޑީ ކުޅުން
މަޑުވެސް ހުޅުވަދެއްވާން. އާދަ ދެން އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުންވާ
އެންމެ ވާހަކައަކީ ސަރުކާރުގެ މިނިސްޓްރީތަކާއި އޮފީސްތަކުގެ މިހާރު މިދަނީ
ހަމަދުވަހަކުއަށްވެސް ދިނަވަދުން އިތުރުވަދުން. އެހެންވީމާ އަޅަން
ގޮންޏާސާސީ އިސްލާމްދީން ނިޒާމުރުގައި ގޮންޏާސާސީގައި
މިނިސްޓްރީތަކާއި އޮފީސްތަކުގެ އެފެއްދުމުގައި ރަށްޖެގެ ރައްޔިތުން
ގައިޕިޔާގެ ދައްކަތް އޮންނަގޮތަށް ގޮންޏާސާސީގައި ކަނޑައެޅިފައި
އޮތުމަކީ އަޅުގަނޑަށް ފެންނަކަމެއް. އެބަޖެހޭ މިކަން ކޮންޖެހުންފުރުކަން.
އަޅުގަނޑުމެންގެ އަސާސީ ބާރުތަކުގައި އެކިއެކި ޒާތުގެ މަޝްވަރާތަކަން
ހަރަދުކުރަން ފައިސާތަކި ބަޖެޓް ހުސްވެ އަޅުގަނޑުމެން ދަރަނި
ބަޖެޓުގައި ފާސްކުރެވުނުގާއިދުގައި މިދެންނެވި ކަންތައްތައް މިގޮތަށް
ހުރިއިރުގައިވެސް ސަރުކާރު ހިންގަވަން ތިއްބެވި ބޭފުޅުން އެކަންކަމާއި
ވިސްނާވަޖެހިގެން ސަރުކާރުގެ މިނިސްޓްރީތަކާއި އޮފީސްތައް
ހިންގުމުގައި ހަރަދުކުރެވޭ ފައިސާ ދިރާސާކުރުން ބޮޖެޓުކުރުން އަދި
ވަޒީރުން ފެންވަރުގައާއި އެފެންވަރުގެ ނިސްބަތްތަކާ ދުވަހުޖެހުން ވަރަށްގިނަ
އަދަދަކަށް އިތުރުކުރުމުން ގެންދާ މައްސަލަޔަކީ ކަންބޮޑުވާ

މައްސަލައަކަށްވާތީވެ މިފަދަ ގޮތަކަށް މިބާވަތުގެ ކަންތައްތަކަކީ ނުކުރެވޭނެ ގޮތެއް ޤާނޫނުއަސާސީގައި ކަނޑައެޅިފައި އޮތުމަކީ ވަރަށް މުހިންމު ކަމެއްކަމުގައި ދެކެން. އަދި ހަމަ އެފަދައިން ބަންޑާރަ ދިރިއުޅުމަށްޓަކައި ދެވޭ ބަންޑާރަ ގޯތި އެއީ ދިރިއުޅުމަށްދެވޭ ތަނެއް އަދި އެއްބަޔަކަށް އެގޮތަށް ބިން ދޫކުރާއިރުގައި އެއްބަޔަކު [illegible] [illegible] [illegible] ދާއިރާގައި ބިން ނުލިބި އެބަޖެހޭ. މިއީ މި ފުރަ [illegible] [illegible] މިސާލެއް. އެހެންކަމާއެކުގައި ދިރިއުޅުން [illegible] ބަންޑާރަ ގޯތި އެއީ ވިޔަފާރި ކުރުވާ ބިމަކަށް ނުވާނެ ގޮތަކަށް ޤާނޫނުއަސާސީގައި ބަޔާންވާން އެބަޖެހޭ. މިސާލެއްގެ ގޮތުގައި ދަންނަވަނީ ދިރިއުޅުން ދެވިފައިވާ ބަންޑާރަ ގޯތި އެ ގޯތީގައި ދިހަ ބާރަ ބުރިއަށް އިމާރާތް ކުރުމަށް 8 މިލިއަން 9 މިލިއަން ރުފިޔާ ދިވެހި ބަޖެޓުގައި ހިންގުންވިޔަސް ނުހިންގުންވިޔަސް ދައުލަތުގެ ފައިސާއިން އެހި [illegible] އެންމެންގެ [illegible]. އަދި އެ ފައިސާއިން އެތަންގައި ދިހަ ބާރަ ބުރިއަށް އިމާރާތް ކުރުވާ ނިމާއިރުގައި އެ އިމާރާތްތަކުގެ ދިހަ ބާރަ ބުރި ބޮޑު އަގުގައި 30 ހާސް ރުފިޔާ 40 ހާސް ރުފިޔާއަށް ސަރުކާރުގެ އޮފީސްތައް ހިންގަވަން ކުއްޔަށް ހިފާން ފުރުސަތެއް ވިޔަފާރިއާ އެގޮތަށް އެކަންކަން ހަމަޖެހިގެން ދާނަމަ އެއީ ބަޔަކަށް ދައުލަތުގެ ފައިސާއިންނާއި ދައުލަތުގެ ބިމުން ވިޔަފާރިކޮށް މުއްސަނދިވެ އެހެންކަމަށްވަންޏާ ދެވަނީ. ފުރުސަތުތަކެއް [illegible] ޤާނޫނުއަސާސީގައި އެފަދަ ބިންބިމުގައި ދައުލަތުގެ ފައިސާއިން [illegible] [illegible] ގޮތުގައިވިޔަސް އަދި އެހެންކަހަލަ [illegible] [illegible] ވިޔަސް ދާއިރާތަކުގެ [illegible] އެތަންތަނުގައި އިމާރާތްތަކެއް ކުރުވާނަމަ އެ އިމާރާތްތަކުގެ ވަކި ޕަސަންޓެއް އެއީ ދިރިއުޅުން ނޫން އެހެން ބޭނުމަކަށް ކުއްޔަށް ނުދެވޭނެ ފަދަ ގޮތަކަށް ޤާނޫނުއަސާސީގައި ބަޔާންވެ [illegible] އޮންނަން ފެންނާތީވެ. އަދި ހަމަ އެފަދައިން ކުލި ދައްކައިގެން ބޯހިޔާ ކުރުވެ މައްސަލަވެސް މިއީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކަންތައްތަކުގައި ވަރަށްބޮޑަށް ފާހަގަކުރެވިގެންދާކަމެއް. އެހެންކަމަށް ވާއިރުގައި ދިރިއުޅުމަށްޓަކައި ކުއްޔަށް ދޫކުރެވޭ ތަންތަނުގެ ކުލިވެސް

އެބަޖެހޭ ރައްޔިތުންގެ މުސާރައާއި ރައްޔިތުންގެ ފުދުންތެރިކަމުން
އެކަށީގެންވާ އަދަދެއްގެ ތެރޭގައި ހިފެހެއްޓިވައި އޮންނާނެ ގޮތަކަށް އެކަން
ކޮންޓްރޯލް ކުރެވެން. ހަމައެކަނި ހަނޑޫ.ހަކުރު، ފުށް ކޮންޓްރޯލް
ކުރުމަކުންނެއްވެސް ނުފުދޭ. ހަނޑޫ، ހަކުރު، ފުށް ކޮންޓްރޯލް ކުރެވިފައިވާ
އަގެއްގެ ދަށުން ވިއްކުމުގައިވިޔަސް ބޯހިޔާ ނުކުރެވޭކަމަށްވަންޏާ އެއީ
އެކަމަށްވުރެ ވަކި ކުޑަ ދެރަކަމެއްނޫން. އެހެންވީމާ، ރައްޔިތުންނަށް
ފަސޭހަކަމާ އެކީގައި ބޯހިޔާ ކުރެވޭ ގޮތްތަކެއްވެސް ލިބެން އުސޫލަކަށް މި
ޤާނޫނުއަސާސީ ބައްޓަންވެ އުފެދިގެންވުމަކީ އަޅުގަނޑަށް [illegible].
އަދި ހަމަ ކުރިން އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވާލި ފަދައިން ދައުލަތުގެ
ފައިސާއިން ބަންޑާރަ ބިމުގައި މިފަދަ އިމާރަތްތައް ހެދި ބަހާލަން
އެންމެން ވިޔަފާރި އުސޫލުން އެބައެއްގެ [illegible] [illegible] ޖީބު
ބޮޑުވެގެންދާކަމަށްވަންޏާ އެކަންކަން ކޮންޓްރޯލް ކުރެވޭނެ ގޮތްތަކެއްވެސް
ހުންނަން ޖެހޭނެކަމަށް ފެންނާތީ އެކަން އަޅުގަނޑެ މި ހުށަހަޅާލީ. ދެން
އޮތީ، ކުރިންވެސް އަޅުގަނޑެ ދެންނެވި ފަދައިން މިއަދުވެސް މި މަޖިލީހުން
ފެންނަމުން މިދަނީ މަޖިލިސް އުފެދިގެންވާ ގޮތުގެމަތިން
ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ މަޖިލީހުން ބަޔާންކުރައްވާފައިވާ މެންބަރުންނާ އަދި
ވަޒީރުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުން މި މަޖިލީހުގައި ވަރަށް މަދުން މިހާރު އެ
ތިއްބެވީ. ގޮނޑިތައް އެހުރީ ހުސްކޮށް. އެހެންވެ އެކަހެރި، ރައްޔިތުންގެ
އަސާސީ ޚިދުމަތްތަކާ އަދި ސަރުކާރުން ދެއްވާ ޚިދުމަތްތައް ފުޅާވެގެން
މިއަންނަނީ އެބޭފުޅުންގެ ބެލުމުގެ ދަށުން [illegible] މަސްއޫލިއްޔަތު
އުފުލަންޖެހޭ މިނިސްޓްރީތަކާ އޮފީސްތަކުން. އެހެންވީމާ، އެބޭފުޅުން
މަޤާމުގައި ތިއްބަވާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ވެގެން. އެހެންނަމަވެސް، މަޤާމުގައި ތިއްބަވަމުންވެސް އެބަޖެހޭ. ދެން،
ޚާއްސަކޮށް [illegible] [illegible] ދިވެހި [illegible] [illegible]
ކާބަފައިންގެ ޙަޔާތުން ވާރުތަވެފައި އޮންނަ ބަހުގައި އެބައޮތް.
އެހެންނަމަވެސް، އެބޭފުޅުން ޖަވާބުދާރީކޮށްދެއްވައި އެ ބޭފުޅުންނަށް ޚާއްސަކޮށް
[illegible] [illegible]. އެހެންވީމާ، އެކަން ޖަވާބުދާރީކޮށްދެއްވައިގެން

އެތިއްބަވަނީ. ދެން، ހިތާމައަކީ ރައްޔިތުންނަށް މިފަދަ ނިކަމެތި ދެރަގޮތްތަކެއް ވަމުންދާކަމުންވަންޏާ އެކަމާމެދުގައި ވިސްނާ ފިކުރުކުރަން އެބަޖެހޭ އެކަންކަން ރަނގަޅުކުރަން އަޅުގަނޑުމެން މިތާނގައި މިހިރީ. އެހެންވީމާ، މިއަދު މި މަޖިލީހުގައި ބޭފުޅަކު ސަރުކާރީ ބޭނުމެއްގައި ބޭރަށް ނުކުންނަ، ނުކުމެވަޑައިގަންނަވަން ޖެހުނުކަމުގައިވިޔަސް މިއޮތީ ކޯރަމް ހަމަނުވާ ހިސާބުގައި. އެހެންނަމަވެސް، މި މަޖިލީހަށް 115 ނުވަތަ އެއަށްވުރެވެސް ގިނަ އަދަދަކަށް މެންބަރުން ތިއްބަވާ މަޖިލީހަކަށްވާއިރުގައި 58 މެންބަރުން މި މަޖިލީހުގައި ތިބެގެން ކިރިކިރިޔާ ކޯރަމް ހަމަނުވާ މި ހިސާބުގައި ކަންކުރަމުން ދާއިރުގައި މިއީ އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނާވަންޖެހޭކަމެއް. އާދެ، މި މަޖިލީހުގައި ވާހަކަދައްކެވި ބޭފުޅުންގެ ވާހަކަފުޅުތަކަން ވިސްނާ ފުން ނަޒަރެއް ހިންގާވާއިރުގައި ގޯސްކަން ށ.އަތޮޅުގެ [illegible] މެންބަރު އަޙްމަދު މުޙައްމަދު ދެއްކެވި ވާހަކަފުޅުތަކަން ވިސްނާ އެއްކޮށް ދަންނަވާނަމަ ނުވަތަ އެކަމާ ގުޅިގެން އަޅުގަނޑުގެ ހިޔާލެއް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިލެކްޝަން އާދަމް [illegible] ނުވަތަ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް ވަކި ދެއްވަން ތިއްބެވި [illegible] ބޭބޭފުޅުން އެ ދެއްވާ [illegible] ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ [illegible] ގެއްލިގެންދާނަމަ ނުވަތަ ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް އަނިޔާތަކެއް ވަމުންދާނަމަ ނުވަތަ ދެރަ ނިކަމެތި ގޮތްތަކެއް ވަމުންދާނީ އެކަންކަމުގެ ސަބަބުންކަމަށްވާނަމަ އެ [illegible] [illegible] އެ [illegible] އެހެންހެން ބޭފުޅުން [illegible] [illegible] [illegible] ހިނގަން [illegible] [illegible] އެބައޮތް. އެހެންވީމާ، އެބަޔެއްގެ ބޮލުގައި ހަމައެކަނި އެ [illegible] އެ ނުކުޅެދުން އަޅުވާކަމަށްވަންޏާ އަޅުގަނޑު [illegible]. އަޅުގަނޑަށް [illegible] ގޮތުގައި ރާއްޖެއަށް [illegible] އޭގެ [illegible] ނުބައި [illegible] [illegible] [illegible] މިރާއްޖޭގެ [illegible] ހަވާލުކުރެވިގެން އޭގެ [illegible]. އެހެންވީމާ، މިކަންކަން ހައްލުކުރުމަށްޓަކައި މި ރާއްޖޭގެ ހުރިހާ ރައްޔިތުން މަސައްކަތްކުރުމަށް ގޮވާލަމުން އަޅުގަނޑުގެ ވާހަކަކޮޅު ނިންމާލަން.

ވައްސަލާމުޢަލައިކުމް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން: ކުރިއަށް ގެންދަވާ.

(ނިޒާމާބެހޭ ނުކުތާ)

އަރިއަތޮޅު އުތުރުބުރީ މެންބަރު މުޙަންމަދު މަޖުދީ އިބްރާހީމް ވާހަކަދެއްކެވުން: އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، 30 އޮކްޓޫބަރ 2005 ދުވަހު ބޭއްވި މި މަޖިލީހުގެ ޖަލްސާގެ އެޖެންޑާގައި މި މަޖިލީހުގެ 50 ވަނަ ޖަލްސާ ކުރިއަށް ގެންދާނެ ގޮތް ހާމަކޮށްފައި ނެތްކަމަކަން އަރިއަތޮޅު އުތުރުބުރީގެ މުޙަންމަދު މަޖުދީ އިބްރާހީމް މާގޮތު މަޖުދީ ނުދަންނަވަން. އެދުވަހު، އެދުވަހާ މިއަދާ ހުރި ތަފާތަކީ އެހެން މަހެއްގެ އެހެން ދުވަހެއްކަން. ގަވާއިދުގެ 24 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ގޮތުގެމަތިން އެދުވަހު އަރިއަތޮޅު އުތުރުބުރީގެ މި މަޖިލީހުގެ މެންބަރު މުޙަންމަދު މަޖުދީ އިބްރާހީމް، މާގޮތު މަޖުދީ ވެރިތަނާރުން މި މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގައި ހިމެނޭ ބައެއް އަސާސްގެ މައްޗަށް ކުރަމުން ދިޔަ އިޝާރާތްތަކަކަން ކުރުއްވި ބުނުއް ނުހުއްވި ބަދުރު ތަންފީޛުކުރާ ހިތްވަރުދީ ހިގްތި މިސާލެއް ހަމަކުރިން. އަޅުގަނޑު މިއަދު އަޅުގަނޑުގެ ދެވަނަ ފުރުޞަތަށް އެދުމުން އައުވާނުންގެ ބެހެރިން ކައްބަކަ އަޅުގަނޑަށް އެހެންގަނޑު ތިންވަނަ ފުރުޞަތުދިނުމުން ގޭގައި ނުތޯ. އަޅުގަނޑު އިއްޒަތްތެރި ރައީސަށް މި ހުށަހަޅަނީ މި ގަވާއިދުގެ 18 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެމަތިން އަޅުގަނޑަށް ފުރުޞަތު ދެއްވުން އެދެން. ޝުކުރިއްޔާ.

(ވަގުތުކޮޅަކަށް ހުއްޓުން)

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން: ޝުކުރިއްޔާ. އާދެ، މި އިސްލާޙުކުރުމުގައި މާއްދާގައި ބުނާ އެއްޗެއްކަން ބަލާއިރު އާދެ، އަޅުގަނޑަށް މި ފާހަގަކުރެވުނީ އެ ހުށަހެޅިފައިވާ މައްސަލައަށް ބާރުތަންތަން ވާހަކަދައްކަވާލުމުގެ ފުރުޞަތު ހިފުމަން. އެ ފުރުޞަތު އެވަގުތެއްގައި ދިން އުސޫލުތަކާއި ނުލާތޯ ކަންކަމުގައި އަޅުގަނޑުމެން މިގޮތް ކުރީގައި ދަންނަވައިފިން. އެއީ، އަނެއް ފުރަތަމަ

ފުރުސަތު އަރުވަމުން ދިޔައީ 10 މިނެޓުގެ ފުރުސަތެވެ. އަދި އާދޭ ފަހުން އިދާރީ ކޮމިޓީގެ ޤަރާރެއްވެސް މަތިން ހަމަ ވަކި ވަގުތެއް [illegible] [illegible] ވާހަކަދެއްކުމުގެ ފުރުސަތު އުނިވުން. އެ ފުރުސަތު ދެންމެ ނިޒާމީ ނުކުތާ ނެންގެވީ ހއ.ގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުވެސް ދިވެއްޖެ. އެ ފުރުސަތުގެ ބޭނުން [illegible] [illegible] އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ މި ހަވާލާދެއްވާ 18 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުންވެސް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކަށް އަރުވެން އޮތް ނުވަތަ އަރުވެންޖެހޭ ފުރުސަތުވަނީ އުނިވެފައޭ. އަޅުގަނޑުމެންގެ މި މަސައްކަތް ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށްޓަކައި އަޅުގަނޑު ދަންނަވަމުން މި ގެންދިޔަ މި ކުރީގެ ސިޔާސަތު ބަލަހައްޓަވަމުން ގެންދެވިއިރު، ހާއްސަ މަޖިލީހުގެ [illegible] ދަންނަވަމުން ގެންދެވީ 3 ވަނަ ފުރުސަތަކަށް އެދިވަޑައިގެން މި 2 ވަނަ ފުރުސަތުން ވާހަކަތަކެއް ނިންމަވާލައްވުން. ހަމަ އެ ވާހަކަފުޅުތަކާއި އަދި   އަޅުގަނޑުވެސް މިއަދުވެސް ދެންނެވިން އާދޭހުން އަޅުގަނޑުމެން ދެން އޮތީ ބަހުސްގެ މައްސަލަ. އެ ބަހުސްގެތެރޭގައި މަރުހަލާގައި ފުރުސަތު ތިބިވަޑައިގަންނަވާނެ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު މި ދެންމެ އިސްލާހުތަކާއި މާއްދާގެ ދަށުން ހަމަ ދަންނަވަންޖެހޭނީ 3 ވަނަ ފުރުސަތަކަށް މިވަގުތަށް އަޅުގަނޑަކަށް ފުރުސަތު ދޫކުރަން ނުވޭ. ދެން ކުރިއަށްގެންދަމާ.

(ނިޒާމީ ނުކުތާ)

ކޮޅުމަޑުލު ދެކުނު [illegible]
[illegible] ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑަކަށް [illegible] މިކަން ނިޒާމީ މައްސަލައެއްގެ ގޮތަކަށް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ބަލައިގަންނަވާނެކަމަށް. [illegible] ބަލައިގަންނަވާނެކަމަށްވެސް. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުވެސް ދަންނަވާލަން ބޭނުންވާ ވާހަކައެއް. ނޫންނަމަ ނިޒާމީ ނުކުތާއެއްކަން އަޅުގަނޑަށް ގަބޫލުކުރެވޭ ވާހަކައެއް. އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ފުރުސަތަކަން އުޅުނީ. އަޅުގަނޑުމެން [illegible] [illegible] މި މަޖިލީހުގެ ކަންކަން ހިންގާން އުސޫލެއްގެ ދަށުން އަޅުގަނޑުމެން އުސޫލު [illegible] ނޫންނަމަ މަޖިލީހުގެ

ގަވާއިދުގައި ކަނޑައެޅިފައިވޭ. މެންބަރަކު ދައްކާ ވާހަކައިގެ ތެރޭގައި
ޙަޤީޤަތާގައި ހިތްވަރުން ވާހަކައާއި ޙަޤީޤަތާއިން އުނިކުރުވާން
ވާހަކަތައް އޮވޭ. ކުރި ދުވަހުއްގައި އަޅުގަނޑު މަޖިލީހުގައި ދެއްކި
ވާހަކައެއް އުނިކުރުން ވާހަކަ ވަނީ ވިދާޅުވެފައި. އަޅުގަނޑު
ޝުކުރުވެރިވަމުންގައި މަޖިލީހަށް އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ބޮޑަށް
އިޙްތިރާމްކުރަމުންދާނެ އެކަށް އަނެއްކާކަން އެގޮތް، ދެންބަރަކަށްފަހުން އަދި މި
ގުޅުވުމާއި ކަނޑު ދިރާސް ފިޔަވަސްފުން. ދެން ދ. އަމުގުގެ އިއްޖެމްމަރި
ދެންބަރު އަޑުއަދު ސަރުކާރު އެ ފިޔަވަފި އެއްގޮތް އަޅުގަނޑުމެން
ގޮސްނުއަސާސާއި އެއްގޮތަށް ގޮތުގެ މަޖިލީން އަޅުގަނޑުމެން ފެށިއަދު ހުރި.
އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑަށް ހިފަހި އަޅުގަނޑުމެން ވާހަކަދެއްކާއިރުގައި
އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ބޮޑަށް ފިސާރަނޑުގެ ކަނޑައެޅިގެންނެވެ މި
އަޅުގަނޑުމެންގެ ގޮސްނުއަސާސީ ކަނޑައެޅިގެން އެބައޮތް ވަރި ހުރިދުއްގެ
ތޮރުއިން އަޅުގަނޑުމެން ފެށިއަދު ކަނޑައަޅާފައި ހުރީ. އެހެންވީމާ،
އަޅުގަނޑަށް ހިފަހި އަޅުގަނޑުމެން އިސްތިހާރު މަސައްކަތްކުރައް ބޮނޑިފެން
އުޅުއިރު، އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު ދާންޖެހޭ ފަރާތަށް އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު
އިސްކޮށްފައިހުރި ހައިސިއްޔަތުގެ ހުރިއްޔާ އަޅުގަނޑުމެން އިސްކުރީ.
އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ފެންނަކަމަށް މިއީ. އަޅުގަނޑުމެން
ރަނގަޅު ނިޒާމެއްގައި އަޅުގަނޑުމެން މިކަން ކުރާ ކަމަށްވެއްޖެއްޔާ މި
ވާހަކަތައް މިނޫން އެހެން ބަޖެޓަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ބަދަލުކޮށްގެން
ސިފާ މިކަން ހައްދަވާ ފަރާތް އަޅުގަނޑުމެން ނުސިފާ ގޮތެއްގައި ނަމަ.
ނުސިފާ އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވަނީ މިނޫން އެހެން ދިމާވާކަން
ބައްދަލުކޮށްގެންނަމަވެސް މި ގޮސްނުއަސާސީ އަވަހަށް
އިސްތިޙާރުކުރުމުގެ ކަމުގައި އެކަން އެ ހައްދަވާ ފަރާތް އަޅުގަނޑުމެން
ވާހަކަދެއްކޭނެ މިކަން ކުރިއަށްގެންދެވޭނީ މިކަން އަވަސްކުރަން.
އެހެންވީމާ، މިފަދަ މަޖިލީހެއްގައި އެގޮތަށް ވާހަކަދެއްކުމަކީ އަޅުގަނޑަށް
ހިފަހި ޙަޤީޤަތާއިން އުނިކުރުންޖެހިއްޖެއްޔާ އުނިވެސް ކުރަންޖެހޭނެ
ކަމެއްނެ. ނުނުނަމަ އަޅުގަނޑުމެންގެ ހިތް ތޮރުގައި މައްސަލަތަކެއް

އޮވެއްޖެ ކަމަށްވަންޏާ އެ ފަރާތަކަށް ސީދާ އަޅުގަނޑުމެންނާއި ބައްދަލުކުރެވޭނެ ކަހަލަ ގޮތަކަށް މި މަޖިލީހުގެ ކަންތައްތައް ގެންދެވޭނެ އަޅުގަނޑަށް ފެންނަ ކަމަކަށް ވާނީ މިވަރަކަ ދަންނަވަން އަޅުގަނޑު ފުރުސަތަކަށް އެދުނީ. އަޅުގަނޑަށް އެނގޭ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ވިދާޅުވާނެކަން މި ނިޒާމު ނުކުތާއެއްނޫން. އަޅުގަނޑު މައްސަލައެއް ނޫން އެހެންވިޔަސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން: އާދެ، ދެންމެ އެ ނެންގެވި ނިޒާމީ ނުކުތާއާއި ބެހޭގޮތުން އަޅުގަނޑު ގޮތެއް އެއްޗެއް ދަންނަވާލައި ފުރުސަތު އަރުވާނަން. ދެންމެގަ ވ. އަތޮޅު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ރިޔާޒް ރަޝީދު ނިޒާމާބެހޭ ނުކުތާއެއްގެ ގޮތުގައި އެ ނަންގަވަނީ ބައެއް ވާހަކަތައް ޖަމުޢިއްޔާގައި ހިމަނަން ނުހިމެނުމަށް ފެނިވަޑައިގަންނަވާކަމަށް ދެކެވަޑައިގަންނަވައިގެން. ޖަމުޢިއްޔާގައި ޖަމުޢިއްޔާއާއި ބެހޭގޮތުން މިބޭފުޅުންގެ ހިސާބު އަދި ލިބޭން އަދި ދެއްވޭން ފުރުސަތު އޮންނާނެ ޖަމުޢިއްޔާ އިސްލާހުކުރަން ބޭނުންފުޅުވާ ކަންތައްތަކުގައި. ޖަމުޢިއްޔާގައި އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ އަކުރުން އަކުރަށް ލިޔާ އެއްޗެހި ހުރިހާ ބޭފުޅުންނަށް ފެނިވަޑައިގަންނަވާނެ. އަޅުގަނޑުމެން އެދެނީ ކޮންމެ މެންބަރަކުވެސް ވާހަކަފުޅުދައްކަވާއިރު ވިސްނާލެއްވުން ކެތްތެރިކަމާއި އަދި އެހެން މެންބަރުންގެ ޙައްޤާއި މި ކަންކަމަށް ބައްލަވާ އެ ބޭފުޅުންނަށްވެސް އަބުރާ އިއްޒަތަށް އަދި ކަރާމާތައް އުނިކޮށްނުލާނެ ގޮތެއްމަތިން ވާހަކަދައްކަވަން. ހަމަ އެފަދައިން ދިވެހިރައްޔިތުންނާއި އަދި އެހެން ބޭފުޅުންނަށްވެސް އެގޮތަށް ދިމާނުވާ ގޮތަކަށް އުނިކަމެއް ނާންނަ ގޮތަކަށް ވާހަކަދައްކަވަން. އަޅުގަނޑުމެންގެ މަޤުސަދަކީ ގާތް މަޤުސަދުގައި އެ ޤާނޫނުއަސާސީ އިސްލާހުކުރުން. އެ މަޤުސަދު ކިތާބު އެންމެ ހާސިލުކުރުމަށްޓަކައި ވިސްނުން ހަރުދަނާކޮށް ގެންދިއުމަށް އަޅުގަނޑު އެދެން. އެހެންވީމާ، އެކަމަށް އަޅުގަނޑުމެން ޖަވާބު ދެއްވުންކަމަށް

ބަލާފަ މިހާރު ނިޒާމީ ނުކުތާއެއް ނެންގެވުމަށް އެދިވަޑައިގެންފި ވ. އަތޮޅު
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ފުރުޞަތު އަރުވާނަން.

(ނިޒާމާބެހޭ ނުކުތާ)

މުލަކަތޮޅު މެންބަރު އަހްމަދު ޝަރީފް ވާހަކަދެއްކެވުން: އާދެ، ކޮޅުމަޑުލުގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ރިޔާޟު ރަޝީދު އެ ނެންގެވީ ނިޒާމީ ނުކުތާއެއް ނޫން. އަޅުގަނޑަށް ލިބިގެންވާ ބައެއް އަޅުގަނޑުގެ ޝުޢޫރު އަޅުގަނޑުގެ ވިސްނުން މި މަޖިލީހުގައި ހާމަކުރުން އަޅުގަނޑު ރައްޔިތުންގެ ބައެއްގައި އަޅުގަނޑަށް މި މަޖިލީހުގައި ބޭނުމުން ދެއްކެވި ވާހަކަފުޅުންނާއި މި ރާއްޖޭގައި ކަން ހިންގަވަމުން މިދާ ގޮތުންނާއި ރާއްޖޭގެ ސިޔާސީ މަސްރަހަށް ވިސްނާއިރުގައި އީ ހަމަ އެކަން އޮތްގޮތް ނުބައި ނުވަތަ ޖައްބާރު މީހަކާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިކަން [illegible] [illegible]، އިންތިޚާބާ، އެވާހަކަ އެއްގޮތަކަށްވެސް [illegible] [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑު އެދެން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން: އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އެ ނުކުތާއަށް [illegible] އަޅުގަނޑު މިހާރު ގޮތް ނިންމަވައިފިން. [illegible]، [illegible] [illegible] ނިޒާމާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] ނިޒާމާބެހޭ ނުކުތާތަކުން [illegible] އއ. އަތޮޅު މެންބަރު މަޢުރީ.

(ނިޒާމާއިބެހޭ ނުކުތާ)

އަރިއަތޮޅު އުތުރުބުރީ މެންބަރު މުހަންމަދު މަޢުރީ އިބްރާހިމް ވާހަކަދެއްކެވުން: بسم الله الرحمن الرحيم އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑުގެ [illegible] ރިޔާސަތުން [illegible] [illegible]. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، [illegible] [illegible] [illegible] އެ [illegible] [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑަށް [illegible]. އަދި އަޅުގަނޑުގެ

1945

ހައްދު އަޑުގަނޑަށް ވިދިރިންގަން ރިޔާސަތަށް ގޮވާލަން. އެހެންމީހުންނަށް
ދެ ފުރުޞަތު ދެއްވާ އަޑުގަނޑަށް އެއް ފުރުޞަތު ދެއްވާ ނަމަވާއި،
ވާއިންސާފު ހަމަހަމަކުރުން އަޑުގަނޑުގެ މަޤާމަށް ހުރަސްއެޅި، އަޑުގަނޑުގެ
ވާޖިބަށް ހުރަސްއެޅުމަށް ކުރުއްވި އަދުލު އަޑުގަނޑު ތަނބިޖެހި ރިޔާ
ދިސާލުން ހަރާންނަށް ވާދަ އަދަލުކުރައްވާ ހަރަގަދަކަން ނޫނަކަން
ހަރާންކުރެއްވުމުގެ ގޮތުން މި ނިޒާމު އެކިސްކުރުވެން. ސާބިތުއެވެ.

1950

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ދެންމެގަ މި ނުކުތާވި ނިޒާމާބެހޭ ނުކުތާއެއްނޫން. އަދި އެހެންނަމަވެސް
އެއާއި ބެހޭގޮތުން ވިދާޅުވި އެއްޗެއް އަޑުގަނޑު ހަރަގަދުކުރުވަން ބޭނުން.
އެއީ، މިއަދު ހިއްސާވެވިދާ މެންބަރަކަށް އާދެ، މ. އަތޮޅުގެ ހިއްސާވެވިދާ
މެންބަރު މުހައްމަދު މަޖީދު ހިތްޕުޅުގައި ވާ މަރުކަޒުގައި ދެ ފުރުޞަތު
ދޭނެ ދެ ފުރުޞަތުގައި ވާހަކަދެއްކެވިދާނެ. އެކަން ހަމަޖެއްސެވިން
ފަރާވެއިގަންނަވާނެ. އެހެންވީމާ، އެއީ އެއް ފުރުޞަތުކަމަށް ބެއްލެވުން
ޤަވާއިދު އޮންނަނީ ކަލަކަން އަޑުގަނޑު ނަމްބަރު. ދެން ހިތަހަން މި ހިނގާ
މަޖިލިސްގައި ގަވާއިދާއި ހިލާފަށް ކަޅުއް ހިނގަމުންދާ ކަލަގައި
ދެކެވިއެނގާ ކަމަށްވާނަމަ މިހާރު ނިޒާމާއިބެހޭ ނުކުތާއެއް ނަގަންގަވަން
އެދި ވަޑައިގެންފައިވާ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ ހިއްސާވެވިދާ މެންބަރު ވާހިން
ހަމީދު.

(ނިޒާމާބެހޭ ނުކުތާ)

1955

1960

1965

ސާބިތުއެވެ. ހިއްސާވެވިދާ ހަމީދު، އަޑުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި ގަވާއިދާއި
ހިލާފަށް މި ހިނގަމުން މިދަނީ ނިޒާމާބެހޭ ނުކުތާއެއް އެބަ ނަގަންޖެހޭ.
މިގޮތަށް ގަވާއިދުގައި އެނގޭ ގޮތުން ޖާގައެއްދީފައިވާ ނިޒާމު ނުކުތާއެއް ނަގަދާން
ޤާނޫނުއަސާސީ ނަމަވެ މި މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދު ހިލާފަށް ކަލަކަށް ހިނގަމުންދާ
ކަލަށްވާނަމަ. މިގޮތަށް އަޑުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި މ.އަތޮޅުގެ ހިއްސާވެވިދާ
މެންބަރުން ދެންގޮ ދައްކަވަމުން ގެނގުޅު ވާހަކަވެސް ޤާނޫނުއަސާސީގައި

1970

ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ
މެންބަރު ވާހިން ހަމީދު
ވާހަކަދެއްކެވުން:

ރައީސުލްޖުމްހޫރިއަށް ލިބިދެވޭ ރައްކާތެރިކަމުން އެ މާއްދާގެ ދަށުން ބިދެވޭ
44 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ލިބިދެވޭ [illegible] [illegible] ޖާގަން
އުނިކަމެއް ލިބޭ ފަދަ ގޮތަކަށް ވާހަކަތަކެއް ދެއްކުނުވެއް. އެހެންވީމާ،
އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި ޤާނޫނުއަސާސީއާ ޚިލާފުވީ އެހެންވީމާ، ވަގުތުން
ރިޔާސަތުން ހުއްޓުވަންވާނެ [illegible] ކަންތައް މިގޮތަށް [illegible] މި
ޖަލްސާގައި އެހެންވީމަ، [illegible] ދަންނަވާލަން. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން: ޝުކުރިއްޔާ، އާދެ، އެ ނުކުތާއާ ބެހޭގޮތުން އަޅުގަނޑު ގޮތެއް ނިންމާފައި
އެއްކޮށް ދަންނަވައިލިން. ދެން އިތުރަށް އެ މައްސަލައާ ބެހޭގޮތުން
ބަހުސްކުރުން ނުވަތަ ބަހުސްކުރެވުން ޖާގައެއް އޮތްކަމަކަށް އަޅުގަނޑު
ނުދެކެން. ދެން ހަމަ އެ ނުކުތާތަކުގައި ވަންޏާ މި ދެންނެވިހެން
ބަހުސްކުރުން ޖާގައެއް ވާހަކަދައްކާނެ ޖާގައެއް ނެތް. އެހެން އިތުރު
ނުކުތާއަކަށް ވާހަކަދައްކަވަން މެންބަރުން [illegible] އެ ފުރުސަތު
އަރުވަން.

(ނިޒާމާބެހޭ ނުކުތާ)

ނިލަންދޫއަތޮޅު ދެކުނުބުރީ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު، ހަމަ އެ ނުކުތާ މި ޤާނޫނުއަސާސީގެ ވަރަށް މަދު
މުހިންމު ރިޔާސް ވާހަކަދެއްކެވުން: ބާބެއް. އޮތީ އިބްރާހީމް ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ ވާހަކަ ނާންނަ ބާބެއް.
އެހެންވީމަ، އިބްރާހީމް ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ ނަން ނުގެނެވި
އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް މި ޤާނޫނުއަސާސީ އިސްލާހުކުރާ ވާހަކައެއް
ނުދެއްކޭނެ. އެއީ އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް އިޙްތިރާމާއި، ލޯތްބާއެކު [illegible]
ހުރި ބޭފުޅެއް. އަޅުގަނޑުމެން [illegible] [illegible]
އެގޮތަށް ހުއްޓުވަންޏާ އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވަރަށް އެކަން ބައްލަވާ އެ
ނިޒާމީ ނުކުތާ ނަންގަވާ ބޭފުޅުންގެ ކަންތައް ހުއްޓުވައިދެއްވުން އެދެން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން: ޝުކުރިއްޔާ. އާދެ، އެ ނުކުތާ އަޅުގަނޑު ކުރިން ދެންނެވިހެން އަޅުގަނޑު ގޮތް ނިންމައިލީން. އެހެންވީމާ، މި މަސައްކަތް ކުރިއަށް ގެންދަން އަޅުގަނޑު ބޭނުންވޭ. ދެން ފުރުސަތު މިއަދުވެސް މާޅޮސްމަޑުލު ދެކުނުބުރީ މެންބަރު އަލީ ޝާހިދަށް.

މާޅޮސްމަޑުލު ދެކުނުބުރީ މެންބަރު އަލީ ޝާހިދު ވާހަކަދެއްކެވުން: بسم الله الرحمن الرحيم. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް އަޅުގަނޑުގެ ވާހަކައަށް ދިއުމުގެ ކުރިން މަނިކުފާނު މި ހިނގާ ދިޔަ...

(ނިޒާމާބެހޭ ނުކުތާ)

އައްޑުއަތޮޅު މެންބަރު އިބްރާހީމް ޝަރީފް ވާހަކަދެއްކެވުން: ކޯރަމް ހަމަނުވާހެން އަޅުގަނޑަށް ހީވޭ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން: އަދި ވިދާޅުވެދެއްވުން އެދެން. 57 ހަމަވީ އިނގޭތޯ. ޝުކުރިއްޔާ ކުރިއަށް ގެންދަވާ.

މާޅޮސްމަޑުލު ދެކުނުބުރީ މެންބަރު އަލީ ޝާހިދު ވާހަކަދެއްކެވުން: ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑު ދެންނެވީ އަޅުގަނޑު ފުރަތަމައިނުން ދަންނަވާލަން ބޭނުމީ މި މަޖިލީހުގެ ހާޒިރާއި ބޭރުގޮތުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިދެކެވުން ވާހަކާގައި އަޅުގަނޑު އެއްކޮށް ދަންނަވަން އުޅުން ވާހަކަ. އާދެ، އަޅުގަނޑުމެން އެއްބާރުލުމުގެ ވާހަކަ ނޫނީ އެއްބާރުލުމަކަށް ތިވިދާޅުވަނީ އަޅުގަނޑަށް ހިވަނީ ހާޒިރުވެ ތިބި ބަޔަކު އެއްބާރުލުމަކަށް ފެނިވަޑައިގަންނަވާނެހެން. މިއަދުވެސް މި މަޖިލީހަށް ބަލާލާއިރު ކުރި ބަރިކަތް މިހުރީ ހުސްވެފައި، އާދެ، މި މަޖިލީހުގެ ބޮޑު ބައެއްގައި ދައުލަތުގެ ވަޒީރުންނާއި، ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ޢައްޔަނުކުރައްވާފައި ތިއްބެވި ބޭފުޅުން އެބަ ތިއްބެވިކަމަށް އަޅުގަނޑު ދެކެން. އެހެންވީއިރު މި މަޖިލީހުގެ މަސައްކަތް ފަސްކުރުމުގެ ވާހަކަ ބައެއްގެ މައްޗަށް އިނގިލި ދިއްކޮށް ދެއްކޭއިރު އަޅުގަނޑަށް ހިވަނީ

އެކަމަށް އަޅުގަނޑުމެން ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް ވިސްނާ އެބަ ގޮތެއް ނިންމަންޖެހޭހެން. މަނިކުފާނަށް ކުރެއްވިދާނެ ކަމެއްކަމުގައި އަޅުގަނޑު ދެކެން ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އަރިހުގައި ދަންނަވައިގެން ވަޒީރުންނާއި، އެ މަނިކުފާނުގެ މެންބަރުން މިތަނަށް ވަޑައިގަތުމަށް މިއަށްވުރެ ރަނގަޅު އަދަދަކަށް ވަޑައިގެންނެވުން ގޮތަކަށް ހަމަޖައްސަވައިދެއްވުން. އެހެންވީމާ، އެކަން އެހެން ކޮށްދެއްވުމަށް އަޅުގަނޑު އިލްތިމާސްކުރަން. އާދެ، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ޤާނޫނުއަސާސީގައި ހިމެނެންޖެހޭ އަސާސީ ސިފަތަކާ މެދު ހިމާޔަތްކުރުމުގެ މި ދަރުބާރުގައި ހަމަ ކޮންމެ މެންބަރަކުހެން ދައްކަވާފައިވާ ވާހަކަފުޅުތަކީ ތަފާތު އިބާރާތުން ވިދާޅުވި ނަމަވެސް މުޅިންހެން އެއް ވާހަކަފުޅުތަކެއް ކަމަށްވާ ހިނދު ޖުމްލަގޮތެއްގައި އެކަންކަން އަޅުގަނޑުވެސް ދެކެނީ ހަމަ އެގޮތަށް. އެހެންކަމުން އެވާހަކަތައް ތަކުރާރުކުރުމެއް ނެތި އަޅުގަނޑުވެސް އެ ވާހަކަފުޅުތަކަށް ތާއީދުކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް މިފަހަރު ޤާނޫނުއަސާސީ އިސްލާހުކުރުމާ ގުޅޭގޮތުން ދައްކަވުން މިދާ ވާހަކަތަކުގެ މައިގަނޑު ވާހަކަތަކުގެ މައްޗަށް ޤާނޫނުއަސާސީ އިސްލާހުކުރުން ބިނާކުރެވި އެވާހަކަތައް ބަދަލުކުރުމެއް ނެތި އޭގެ މައްޗަށް ނިންމުންތަކެއްގައި ޤާނޫނުއަސާސީ އިސްލާހުކުރެވި ނިމިއްޖެނަމަ އެ ޤާނޫނުއަސާސީ ވެގެންދާނީ ހަމަގައިމުވެސް ދިވެހި ރައްޔިތުން އެދޭ ގޮތަށް އިސްލާހުކުރެވި ރައްޔިތުން އެދޭ އަސާސްތަކެއްގެ މައްޗަށް އެއްކޮށްވިފައި އޮންނަ ޤާނޫނުއަސާސީއަކަށް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ވޭތުވެ މިދިޔަ އެތައް އަހަރެއްގައި އަޅުގަނޑުމެން ވާހަކަދައްކަމުން މި ގެންދިޔައީ ރާއްޖޭގައި މިއޮތީ ދުނިޔޭގެ ދެވަނަ ތާކުން. ހާދަ ނުފެންނަވަރުގެ ރަނގަޅު ފުރިހަމަ ޑިމޮކްރަސީއެއްކަމުގައި. އާދެ، އެ ޑިމޮކްރަސީއަށް ބަދަލު ގެންނަންވެގެން މިހާރު މިއުޅެނީ. އެކަން ކުރުމަށް ކަނޑައަޅަން ކަންތައްތަކާ މިންގަނޑުތަކެއްގެ ވާހަކަ އަޅުގަނޑުމެން ދައްކަމުން މިގެންދަނީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް މާލޭގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ޝިހާބުގެ ވާހަކަފުޅުގައި އޭނާ ވިދާޅުވި ފަދައިން ވަރަށް ސާފުކޮށް އިނގެން އޮތީ މި

ރާއްޖޭގެ އެންމެ ފުރަތަމަ ޤާނޫނުއަސާސީއެއް އެކުލަވާލެވުނީވެސް އިނގިރޭސިން ކޮލޯނިއެއްކަމަށްވުމުން. އޭރު ހާސިލުކުރަން މަޖުބޫރުވި ސިޔާސީ ފުރުޞަތެއް ހާސިލުކުރުމަށް. އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި މިރާވަރަން ޤާނޫނުއަސާސީ އިޙްތިރާމުކުރި ކޮންމެ ވަރަކަށްފުދޭ ޤާނޫނުއަސާސީ އިޙްތިރާމުކުރަނީ ވަސީލަތް ރައްޔިތުންގެ ހުވަގައި އެޅުވޭ އަސާސްތައްގެ ގޮތުގައި ހަމަ ސިޔާސީ ބޭނުންތަކުގައި އެކަމަށް މަގުފަހިކުރުމަށް. މިހެންކަމުން ދިއައީ ހަމައަށްވެސް ޤާނޫނުއަސާސީ އިޙްތިރާމުކުރުމުން މިއާދުވީ ކޮންމެހެން ރައްޔިތުންގެ ޙައްޤުތަކަށް، ރައްޔިތުންގެ ޙިމާޔަތަށް ދޭ މުހިންމުކަމެއް ކޮންމެހެން އޮވެގެންއެއް ނޫން. އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި މިހާރު މިއޮތް ޤާނޫނުއަސާސީއަށްވުރެ ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް ނިކަމެތިކަން ދިވެހިން ގޮތެއްގައި އެއްކޮށްލެވިފައި އޮތް ޤާނޫނުއަސާސީއެއް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ ގުޅި ބާރުދެއްވުމުވެސް ދިވެހިން ދެކިފައެއް ނުވޭ. އޭރު، މިއަދު މިހެންމެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ ރޫޙާ ދިވެހިންނަށް ދެވުން އިތުރު ނިކަމެތިކަމެއް ކަމުގައި ވިސްނަވެސް މި ޤާނޫނުއަސާސީވެސް ހުރިގޮތުގައި އެ ތަންފީޒުކުރުވުން ނަމަ ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް މިއަދު މިފަދަ ހަރަކާތް ހަނގުމަ މިންވަރަކަށް އެހެން ކޮންމެވެސް ވަންޏާއެއް ކުރިން ކަންކަންގެ.

އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ހިތްވަކި މިފަދަ މިކަހަލަ މަސައްކަތަކީ ރައްޔިތުންގެ އަތުން ނިޔާއިޔާސްވެގައި ހުރި ބައްޓަމުކޮށް ހުރިކަން ނިޒާމުކަން ތިއްބާ ނަމަވެސް ދުރުކުރުގެ ވަސީލަތުން ގުޅުވުކުރައްވަން ޖިހާދާއިގައިމާއިލާ އެކަން ކޮންމެވެސް ބަދަލެއް ގެންނަވަންޖެހުމީ ކޮންމެވެސް ކަމެއް ހުއްޓުވަން މަސައްކަތްކުރައްވާފައިވި ކަމަށް. ބިއްޖެމޮޅި ހައިސް އިސްލާމްދީނުން އަމަން އެއްކޮށްމިވާ ޤާނޫނުއަސާސީގައި ހިމެނުމަށް ކަނޑައެޅުން ވެރިކަމުގެ ނިޒާމަކަށްވާން އަޅުގަނޑަށްވެސް ފެންނަނީ ރިޔާސީ ނިޒާމެއް. އެކަމަކު އެ ނިޒާމު ވަރަށްގިނަ ވެރިކަމުގެ ބަދަލެއް ވަކިކުރެވި މައްސަލަ އެކުލަވާލެވިފައި އޮންނަނީ ރިޔާސީ ނިޒާމަކަށް. ބިއްޖެމޮޅި ހައިސް

ޤާނޫނުއަސާސީ މާނަކުރުން މިއީ ސަރުކާރުން އެވަރަކަށް އެ މާނަކުރައްވަން ޤަސްދުކުރެއްވި ގޮތަކަށްކަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިވަނީ ވަރަށް ރަނގަޅަށް އެނގި އަދި އެކަން ތަޖުރިބާކޮށް ކުރެވިފައި. އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި ޤާނޫނުއަސާސީ ތަރުޖަމާކުރާނެ ސާފު ގޮތެއް ކަނޑައެޅިފައެއް ދުސްތޫރުގައި މިއީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ މާއްދާއެއް ސަރުކާރުން ވަކި ގޮތަކަށް މާނަކުރައްވަން ޤަސްދުކުރައްވާ ހިނދު އެ މާއްދާއެއް ސަރުކާރުން މާނަކުރައްވަން ބޭނުންފުޅުވާ ގޮތަކަށް މާނަކުރުމުގެ ފަސޭހަހަމަޖެހޭނެ. އެކަން އެހެން ކުރެވޭން ގޮތަށް އެކަން ބާއްވަން ބޭނުންވާތީ. މަނިކުފާން ހަނދުމަފުޅު ހިންގާން ކަމެއް ނޫނީ އަޅުގަނޑު މި ސާދާ ދިވެހި ބަހުން ހަމައެކަނި ދޮގު ފޮނުވައިގެ ދިވެހިންގައި ލިޔެވިފައިވާ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 133 ވަނަ މާއްދާ މާނަކުރަން ނޭނގުނުކަމުގައި ހިންގަމުވާ ސަރުކާރުން އެކަން ސިއްރަކަ ޖެއްސުމި އެކަކު. މި މަޖިލީހުގެ 23 މެންބަރުންގެ ތެރެއިން ހިމެނޭ އެކަކު. އިސްލާހުކޮށް އަލަށް އެކުލަވާލެވޭ ޤާނޫނުއަސާސީގައި، މާނަކުރާނީ ގޮތެއްގެ ވާހަކަ ވަރަށް ސާފު އިބާރާތުން ލިޔުއްވިފައި އޮންނަންވާނެކަމަށް އަޅުގަނޑު ދެކެން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ޤާނޫނުއަސާސީ ކިޔަންދެ ފަހަރަކުވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އިސްލާހުކުރެވިދާން. އެކަމަކު ޤާނޫނުއަސާސީ ތަންފީޒުކުރަން ތިބި ބަޔަކު އެ ބާރުވެރިޔާ އެ ތަންފީޒު ނުކުރާނަމަ އެ ވެގެންދާނީ ބަޔާންކޮށްދީ އިބާރާތްތަކުން ލިޔެވި ގޮތު ކަރުދާހެއްގައި ޗާޕުކޮށް ކުޑަ ރިސީ ބަނޑޭރި ގަނޑެއް ޗާޕައި އަލަމާރިއެއް ނުވަތަ ހަރުގަނޑެއް ފަދަ ތަނެއްގައި ހިރަފުސް އަރަން ބޭއްވުމަކީ އޮންނަ އިތުރު ޒޮކަން. ކިޔެވުން އަޅުގަނޑު މިދަންނަވާލީ. އަޅުގަނޑުމެންގެ އަތުގައި އެހެން ހުރި ފޮތްފޮތަން ތައްޔާރުކުރެވިފައި ހުރި ޑްރާފްޓެއް ޑޮކިއުމަންޓާ އެކިއެކި ކަންކަމުގެ ދައްކަން ލިޔެވިފައި ހުރި ރިޕޯޓުތައް މިހާރުވެސް ގެންދެވޭ ނަގާކަން މާ މަދެއް ނުވާން. އާދެ، ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ ތެރެއިން ގިނަ ބަޔަކު މިއަދުވެސް މިތިބީ ނޫސްވެރިންގެ ތެރެގައި. އާދެ، ބަޔަކު ސިޔާސީ އިދިކޮޅުގައި ޖެހިގެން ވަކިވުން ދާއިރު

ނޫންނަމަ އޮޅުންބޮޅުންގަނޑެއްގެ ތެރޭގައި. ކޮންމެ ސިފައެއްގައި ނަމަވެސް
ޤާނޫނުއަސާސީއެއް މި ރާއްޖޭގައި ގެންގުޅެމުން އައިސް މިއަދާ ހަމައަށް
74 އަހަރު ހަމަވާއިރު މިއަދުވެސް ރައްޔިތުންގެ ތެރެއިން ގިނަ ބަޔަކަށް
ސަރުކާރާ ދައުލަތުގައި ހުރި ތަފާތުތައް ނޭނގެ. ޤާނޫނުއަސާސީގެ ބަޔާނުގައި
މި ވޭތުވެދިޔަ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ރާއްޖޭގެ ވެރިކަން ހިންގި އެއްވެސް
ވަޒާރަކުން އެކަން ރައްޔިތުންނަށް އޮޅުންފިލުވައިދިނުމަށް
މަސައްކަތްކުރައްވާފައި އޮތް ކަމަކަށްވެސް އަޅުގަނޑު ނުދެކެން.
ޤާނޫނުއަސާސީގައި އޮތް އެއްކަމަކަށް ނެތް އެއްޗެއް އާދެ، ޤާނޫނުއަސާސީ
ވާނަ މި އިނގިރޭސި [illegible] ސަރުކާރުގެ ވަޒީރުންގެ ގޮތުގައި ތިއްބެވި
ބަޔަކަށް. އާދެ، އޮޅުމެއް ނެތި އެނގެން އޮތްކަމެއް ރައްޔިތުންގެ
ހޭލުންތެރިކަން ކުޑަވި މިންވަރެއް އެއީ ސަރުކާރުން ކަންކަން ކުރަން
[illegible] ގޮތަކަށް ކޮންމެ ކަމެއް ކުރުމުގެ [illegible] [illegible].
އެގޮތުން އާދެ، ހޭލުންތެރިކަން ކުޑަ ގޮތެއްގައި ރައްޔިތުން [illegible]
[illegible] ރައްޔިތުންގެ ބައްދަލުވުމުގެ ވާހަކަދެއްކުން އެބަޔަކު
[illegible] [illegible] ދާ [illegible] [illegible] ކަމަކަށްވެސް ނުވޭ.
މިއަދުވެސް ދިވެހިރާއްޖޭގައި މިކަން މިހެން އޮންނަން ސަރުކާރުން
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ވެސް. އެކަމުގެ [illegible] ސަރުކާރުގެ ވަޒީރުން [illegible]
ގެންދަވާ، ގެންދިއުމުގެ ވަރަށް ފާޅުކޮށް ފެންނަން އެބަހުރި. ސަރުކާރުގެ
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ރައްޔިތުންނަށް
[illegible] [illegible] އެއްޗެއް އާދެ، މިފަދަ ވާހަކަތަކުން މިފެންނަނީ އެ [illegible].
ޤާނޫނުއަސާސީ މިބުނަނީ ވެރިކަން [illegible] އަންނަނީ ރައްޔިތުންގެ
ފަރާތުން. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ރައްޔިތުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ރައްޔިތުން [illegible] [illegible] ރައްޔިތުން
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ޢަދުލުއިންސާފު އެއީ މީހަކު [illegible] ފުރުޞަތެއްގެ ގޮތުގައި ސިފަ ނުކުރެވޭނެ ގޮތެއްގައި. ޢަދުލުއިންސާފުގެ ނިޒާމު ހަރުދަނާކޮށް ހިންގާނެ ގޮތެއްގެ ވާހަކަވެސް ޤާނޫނުއަސާސީގައި ވަރަށް ސާފުކޮށް އެބަ ލިޔަންޖެހޭ. ޤާނޫނުއަސާސީގައި ހިމަނަން ހަމަ ރަނގަޅު އެންޓި ކޮރަޕްޝަން ބޯޑެއްގެ ވާހަކައަށް އިލެކްޝަން ކޮމިޝަނަކަށް ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަނަކަށް ދެން މިހެން ގޮސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެއްބަސް ވެވުނު އަދަދަކަށް ކޮމިޝަނާއި ބޯޑުގެ ވާހަކަ. އަދި މިނޫން އިދާރާތައް ޤާއިމުކުރުމުގެ ވާހަކަވެސް ދައްކަނީ، [illegible]، އެކަމަކު އެ އިދާރާތައް [illegible] [illegible] ހުރި ގޮތެއްގައި ރައްޔިތުންގެ [illegible]، [illegible] [illegible] ރައްޔިތުންގެ [illegible]، އިތުބާރު [illegible] ގޮތެއްގައި [illegible] މަސައްކަތް ހިންގާ އިދާރާތަކަށް. [illegible] ގޮތެއްގައި ޤާނޫނުއަސާސީ [illegible] [illegible] [illegible] ވާހަކައެއް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނޫން. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible]. އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ހުރި ސަރުކާރުގެ [illegible] ސަރުކާރުގެ [illegible]. އަދި އެހެން އެއްވެސް [illegible] [illegible] ސަރުކާރުގެ [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސަރުކާރުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ހައްޔަރުގައި ބޭތިއްބުމުގެ މުއްދަތު އިތުރުކުރުމުގެ މުއްދަތު ދެނީ ބިދޭސީން މައްސަލަތައް ހިނގާ ތަންތަނަކަށް. ހަމައެހެންމެ އެތަންތަން ވެގެންނުވާނެ ސަރުކާރުގެ އިސްވެރިއެއްގެ މައްޗަށް ހިޔާނާތުގެ ތުހުމަތުކުރެވިގެން އަންނަ ހިނދު އެ މައްސަލަ ބެއްލެވުމުގައި ތުހުމަތުކުރެވޭ ބޭފުޅެއް ނުވަތަ ބޭބޭފުޅުންގެ އޮފީހުން އެ އިދާރާތަކުން ނުވަތަ އެހެން ބޭފުޅުންގެ ގޭގައިން ތިއްބެވިކަން އެބޭބޭފުޅުންގެ ގެއިން ގޮސް އެ އިދާރާތަކުން މައްސަލަތައް ނިންމާ ތަނަކަށް. ހަމައެހެންމެ ވެގެންނުވާނެ ސަރުކާރުގެ މަތީ ވަޒީފާތަކުން ބަރުޚާސްތުކުރެއްވުމުން އެ ބަރުޚާސްތުކުރެއްވި ގޮތަކަށް މައްސަލަ ހިނގާ ނިންމާ ތަންތަނަކަށް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް އޮޅުންއަރާ ފަދަ އަރިހުން ނުވާނެ ގޮތަކަށް ގާނޫނުއަސާސީގައި ހިމެނިގެންވާ ހައްގުތަކުގެ ބައެއްތަކުގެ ވާހަކަވެސް....

(ނިޒާމާބެހޭ ނުކުތާ)

އައްޑޫއަތޮޅު މެންބަރު އިބްރާހީމް ހަމައަށްވެސް އެރުވުން ބަސްވެސް ބިލުވެސް އެރަކު ނެތް. މިހާރުވެސް

ޝަރީފް ވާހަކަދައްކަވުން: 56 ބޭފުޅުން މިހާ ތިއްބެވި.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދައްކަވުން: އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ދަންނަވާއިރު ރިޔާސަތަށްވެސް ބައްލަވައިގެން ހިސާބުކޮށްލައިގެން ގުނައްވައިދެއްވާ 57 ހަމަވާނެކަމަށް އަޅުގަނޑު ދެކޭ. ދެން އަޅުގަނޑު އަދި ސުވާލުތަކަށްވެސް ބަލައިލާނަން.

(ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު)

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދައްކަވުން: އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ ސަމާލު ވޯޓުދެއްވުމަށްޓަކާ އަޅުގަނޑު އަރުވަން އެ ހަޔާންކޮށްލާނަން. ވަޑައިނުގެންނެވުން އެދެން.

(ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު)

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ، 57 ހަމަވީ. އެހެންވީމާ، ހަމަ ޖަލްސާ އަދިވެސް މެދުކެނޑުމެއް ނެތި ކުރިއަށް މިދަނީ. އާދެ، އެހެންވީމާ، މަސައްކަތަށް ހުރަސްނާޅާ ފަދަ ގޮތަކަށް ހުރިހާ މެންބަރުންވެސް ކުރިއަށް ގެންގޮސްދެއްވުން އެދެން. އަދި ވާހަކަދައްކަވަން ހުންނެވި މެންބަރުންވެސް ވަރަށް އުސޫލުތަކާވާގޮތަކަށް އަޅުގަނޑުވެސް ޝުކުރުކުރަން ހުރިހާ މެންބަރުންވެސް ޝުކުރުކުރައްވަންވާނެ. ދެން، އެހެންވީމާ، އަލުން އެ ވާހަކަފުޅު ކުރިއަށް ގެންގޮސްދެއްވުމަށް މާޅޮސްމަޑުލު ދެކުނުބުރީ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަލީ ފާއިޒަށް ދަންނަވަން. ޝުކުރިއްޔާ.

މާޅޮސްމަޑުލު ދެކުނުބުރީ މެންބަރު
ޢަލީ ފާއިޒު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގައި ވާހަކަދައްކާއިރު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ތެރޭގައި އަބަދާ އިއްޒަތާ ހިމާޔަތްކުރެވޭނެ ގޮތުގައި ވާހަކަވެސް ސާފުކޮށް އެނގި ލިބިފައިވާނެ. ބައިނަލްއަޤްވާމީ މިންގަނޑުތަކާ ތަޢާރުފުކުރައްވާން ގޮތުގައި އިންސާނީ ޙައްޤުތަކުގެ ބައިނަލްއަޤްވާމީ މިންގަނޑުތަކުގެ ވަރަކަ ޗާޓަރއަސާސީގައި ހިމެނުނީމާ. އިންސާނީ ޙައްޤުތަކުގެ ވަރަކަ ދައުލަތުގައި އަޅުގަނޑު އަމިއްލަ ތަޖުރިބާއިން ދަންނަވަންޖެހޭ ރައްޔިތުންގެ އިންސާނީ ޙައްޤުތަކަށް މިވަރަ ތަކަން އެކަށީގެންވާ ގޮތެއްގައި ސަރުކާރުން އިޙްތިރާމްކުރައްވާފައެއް ނުވޭ. އިޖްތިމާޢީ ރަލީއަށް 2004 ވަނަ އަހަރުގެ އޮގަސްޓް މަހުގެ ތޭރަގައި އަޅުގަނޑު ހައްޔަރުކުރެވި 2 މަސްދުވަހު ދޫނިދޫ ޖަލުގައި ގިނަ ކަޅާ ގޮތްތަކެއްގައި ބަންދުކުރުމުގައި އިންސާނީ ޙައްޤުތަކާ ޚިލާފުން އަޅުގަނޑާ ދެކޮޅަކައި އަމަލުކުރައްވާފައި ވޭ. އަޅުގަނޑުމެން ޖަލުގައި ތިބިއިރު ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން އަޅުގަނޑުމެންގެ ހާލު ބައްލަވަން ޖަލަށް ޖިނާއީ ސަރުކާރުގެ އިސްވެރިންގެ [illegible] ސަރުކާރުގެ ހަބަރުފޮރާ ވަސީލަތްތަކަށް ދެރަވެރިކަމާ ތުހުމަތުން މަޢުލޫމާތު ދެއްވިކަމީ ސަރުކާރުން ރައްޔިތުންނަށް ބަޔާނެއް ހަމަކުރުމަށް ބަންދުފުށުގެ ދުވަ ގެންގޮސްގޮތުގެ ޖަލުގެ ކަނޑައަޅައި

ކުރައްވާކަމުގެ ދަލީލެއްކަމުގައި އަޅުގަނޑުދެކެން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ފަހަރެއްގަވެސް އަޅުގަނޑު [illegible] [illegible] އާދެ، ހިޔާލުފުޅުތަކުގެ މިމަރުޙަލާގައި އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަމުން މިވެންދަނީ ގާނޫނުއަސާސީގައި ހިމެނެންޖެހޭނެކަމުގެ އަޅުގަނޑުދެކެނީ. އިންސާނީ ޙައްޤުތަކުގެ ވާހަކައާގުޅޭ އެކަމުގެމައްޗަށް [illegible] ގާނޫނުއަސާސީގައި އިންސާނީ ޙައްޤުތަކާ ވާހަކަ ހިމެނުމުގެ މުހިއްމުކަމުގެ މައްޗަށް [illegible] [illegible] [illegible] ވާހަކަ. މިމަޖިލީހުގެ ބައެއް މެންބަރުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބައެއް އެހެން [illegible] ހާމަ ބަޔާންކުރާ....

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން: އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަނެއްކާވެސް ނިޒާމާބެހޭ ނުކުތާއެއް ހ. އަތޮޅުގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ވަޙީދު އިބްރާހީމް.

(ނިޒާމާބެހޭ ނުކުތާ)

އަރިއަތޮޅު އުތުރުބުރީ މެންބަރު މުޙައްމަދު ވަޙީދު އިބްރާހީމް ވާހަކަދެއްކެވުން: އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އައްޑުއަތޮޅުގެ ގޮނޑިބަދަލު ބައްލަވާލައްވާ. [illegible] ރަނގަޅުކޮށް ދެއްވުމަށް އަޅުގަނޑު އިލްތިމާސްކުރަން. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން: ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އާދެ، އައްޑުއަތޮޅުގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ކަނޑައެޅިފައި އޮތް ގޮނޑީގައި [illegible] އެދެން. އެއީ އެކަން މެންބަރުންވެސް [illegible] [illegible] ރަނގަޅުކަމެއް ނޫން. އެކަން ކަނޑައެޅިފައި [illegible]. ޝުކުރިއްޔާ. އާދެ، އަނެއްކާވެސް މާޅޮސްމަޑުލު ދެކުނުބުރީ މެންބަރު އަލީ ވާއިޒް.

މާޅޮސްމަޑުލު ދެކުނުބުރީ މެންބަރު އަލީ ވާއިޒް އާދެ، އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަމުން ދިޔައީ [illegible] ބަންދުކުރައްވާފައި ހުރިގޮތް ކަންކަން [illegible] މިއީ ބަންދުކުރައްވާފައި [illegible] ތިއްބެވި

ބައިނަލްއަޤުވާމީ ބަޔެއް ޖަމާޢަތްތަކުން ބައްލަވާލުން ބޭނުންފުޅުވެގެން
އެއީ اللهގެ ރަޙްމަތުފުޅުގެ ބާރުކަމުން. އާދެ، ޖުމްލަގައި ހައްދަރުކުރުއްވިފައި
މިބަޔާންކުރި ކަންތައްތައް ކުރެވުނުއިރުގެތެރޭގައި ބަދަލުވުމަކީ ގެދޮރުވެރިވި
ރަޙްމަތްތެރިކަމުގައި އަޅުގަނޑު ދެކެން. ހަމަ އެހެންމެ އުފާވެރިކަމާއެކު
އަޅުގަނޑުމެން ބައްދަލުކުރައްވާފައިވާ އިންތިޒާމު ހަމަޖެއްސެވި ދުށުއްވި
ސެކްރެޓަރީޖެނެރަލްއަށް ހެޔޮ ކަމުއްކަމުގައި އަޅުގަނޑު ދެކެން. ހަމަ އެހެންމެ
އުފާވެރިކަމާއި އަޅުގަނޑު ބައްދަލުކުރުމުގެ އިންތިޒާމު ދިނުން
އަޅުގަނޑު ޝުކުރުކުރެއްވިކަމުގައި އެއްސަލާމަތްވުން ޖިނާ ސަރަހައްދުކުރެއް
އެކަމުގައި ހިމެނިގެން. އަދި އަޅުގަނޑު ޝުކުރުކުރެއްވިކަމުގައި އެހާމަކަމުގައިވެސް
ސަރުކާރުން މަސައްކަތްކުރެއްވި ރައްޔިތުންނަށް ބަޔާނެއް ފުރުތުމާއެކު
އެކަމުގެވެސް ހަމަޖެހުން ދެކެއްސިއް ސަރުކާރުން ޖައްސަވަން.
އެކަކަށްކަމުގައި މިއަދުވެސް އިތުރަށް ފަންނަމުން މިދަނޑި ސަރުކާރުގެ
ފާހަގަކުރުމަށް ހަމަޖެހުނުގައި އިނގިރޭސިވިލާތް ނަތީޖާގެ ގޮތުގައި
މިހެންކަމުން ގާނޫނުއަސާސީގެ ތަޢުލީމީކަންތައްތައް ދާއިރާތަކަށް އަޅުގަނޑު
ބޭނުންކުރާ އަރިހުކަމަށް، އާދެ، ހައްދަރުކުރުއްވިފައި އިންސާނުގެ މިހާރުގެ
ގައުމު އަޅުގަނޑު ދިވެހިން އަނބުރާތަނުގައި ފަހަރަކަށް އުފާވެރިކަމަށްކަމުން
ދިވެހިރައްޔިތުން ހިމާޔަތްކުރުމަށް ކުރައްވާނެކަމަށްތައްގެ ފާހަގަ. ދުނިޔޭގެ ޖުމްލަގައި
ކުޑަކުޑަތައް ތައްހަރުކަންފާވިއްޔާ ވަރުގަދަކަމާއި ބޮޑުވެގެން އެމެރިކާގައި
ހައްދަރުކުރުއްވިފައި ހުންނަ މިހާރުގެ ނަފުސާނީޖަޒުބާތުގެ އަޑުޖެހުނުވެގެން.
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައީސް، ކުރެއްގެ މެދުތެރޭގައި ހައްދަރުކުރުއްވިފައި ރަހަވެސް
އަދި ދުނިޔަހަވެސް އުމުރުގެ ވަޒަނަށް ސާބިތުވުރެއްގެ ދެކުމް
ތަރައްޤީކުރަން ހައްދަރުކުރުއްވިފައި ހުރި މިހާ ކަމުގައި ޕިރަވަވެސް އަދި
މިހާރު ހައްދަރުކުރުއްވިފައި ހުރިހާ ހާލަތުގަވެސް ރަވަތަ ހައްދަރު ރައްކާތެރި
ހުރިހާހާލަތުގަވެސް އަށާގެ ވަޒަނަށް ހުރިހާ ހައްޤުތަކުގެ އެބަހުރި. ހަމަ
އެއްވެސް މިހާރުގެ އިންސާނީ ހައްޤުތައް އެއްވެސް ހާލެއްގައި އެއްވެސް
ފައިދާކަން ނިގުޅައިގަނެގެންނެއް ނުވާނެ. ސަރުކާރުން ކަމުގެވިއަސް
އެހެއްޖެހެކަން އަރަހައިގަނެގެންއެއްވެސް ނުވާނެ. ދުނިޔޭ ޖުމްލަ ގޮތުގެ

ޖަރުމަކުގެ ވާރުނާ ހަދާފައިހުރި ނަޖީސްތޮރިއަށް ފުނޑުވަދާފުން ބޫހުވޮރިދިއާއި
ސީދާ ގުޅުވާލާއި. އަޅުގަނޑު ބަލާފައި މިދަންނަވަނީ އޭގެ ތެރެއިން
ބައްޔޮގެ ހަދާފައި އެބަހުރި ވާހަކަ ތެރޭގައި ބަހައްޖާފައި ހުންނަ ދުވީގައި
ފުން ނުހުންނަގޮތަށް. އެހެންކަމުން އަޅުގަނޑު ދޫކޮށްލީމާ އެމީހުން
ވަރުވާކަންފައި ދިހިޔަ ނަޖީސްތޮރިގައި އެވެދޫ ދޭސް ވާހަނާ ތުދެއިންފާރައި
ގޮތްޕެއަން އަންނަގޮތަށް. ފާހަނާގައި ދުނެއްނުހުރޭ. އާދެ، އެކަން
އަޅުގަނޑެން އުނދެނި ކެޅޮދޭގައި އިނދަދޭގައި ވަސް ގޮތައިކަން އަޅުގަނޑު
ބަދުވާކުރުގައި އޮތިޔޮކާގެ ފާހަނާގައި ހުރި މިދަންނަވި ގޮތިޔޮކާގެ
ތެޅުނަން އަޅުބައްދަނަން އެމަނިއޮނަން އަޅުގަނޑު ބީދީ، ފާހަނާ
ބަނޑުކުރުމަން ނުހުނިހާމޭ ނަޖީސްތޮރިގައި އަޅުދީ ދޭސް ގޮތިޔަހިދެއިން
ވާއި ހަނސްފާވައި ގެދީގެ ތެޅުނަން އެއަތުން މިހާގޮތުޔާ އެއިން ގެދީއްގައި
އިނހަ މިހާއަން އޭގެ އަސަހު ވަހަން އަވަހަނދޮން އިސްހިމަދު ނާވާވަން
ދަޔިވަނި. ވަހެގެ ނަމީނާ ހަކަނދާވައި ގެދީއަހަކަން ހުނނަހިރާގެ
ކަހުޔެހޫގައި އިނފުކަށަން ހުރި ނާވާވާ ނިޖާދުގެ ވަހަސަވަ ޖެހުނަން.
ކަހުބުދުދުނޮހަސް އެމިހާއަން ހަވައަން ނާވާނުވިގެން އެނދުފުހުން މިހާ
ދުވެހި، އެކަހަވަ ދުގޮދީއްގައި އަޅުގަނޑެފެސް ހުހުދުގައި އަޅުގަނޑެގެ
ކަހުގެ އިނފުކަސަހަނހުރި ނާވާވަ ނިޖާދުގައި ވަހަސަވަޖެހި އަޅުގަނޑު
ޖަވުން ދޫކޮނިފުރުން ހަމަހުދުވަސް ދުވަސްފިއިހުފަސް އަޅުގަނޑެގެ ކަހުން
ދަވަހައްމަން ނުހަހިޖޫ، އިއްޖަމޮހި ހަވިސް، ވަހަހުހަގައިފަސް ވާހަ
ނުކުހައްވާމި އަޅުގަނޑު ޖަވަސްވަފައިގެން ސަކަފާކުހަނިއްނާ. ޖަވަން ވަދިގެން
ސަލާމަތު ކުރަނީއެއް ނޫން. އަޅުގަނޑު މިދަންނަވަނީ ސަރުކާރުން އަނިޔާވެރި
ގޮތުގައި އިންސާނީ ހައްޤުތަކާއި އަޅުގަނޑު އަމަން ނިގެހެއްޓުން
ހާވަމުމަކާއިގެ ވާހަކަ. އަޅުގަނޑު މިދަފުކަސި ޤާނޫނުއަސާސީން
ދިފިހިހައްމިމެއްގެ ހުރިހާ ހައްޤުތަކާއި ދިޔަހި އެއްފެސް ހާފެއްގައި
އިންސާނީ ހައްޤުތަށް ނިގެހެއްޓިގެނެގެން ނުވާނެ ވާހަކަ. އެހެއްޓުމަށް
ހިމާޔަތްކުރުމަށް ޤާނޫނުއަސާސީގައި އެކަން ބަޔާންކުރުމަށް ދިޔަފިނުވާނެ
ވާހަކަ. އާދެ، މިހާރު މިއަދު ފެނިކަން ހިނގުމުގެ ނިޒާމަށް ބަދަލުގެނެސް

ވެރިކަން ހިންގުން ހަރުދަނާކުރުމުގެ ވާހަކަ އަޅުގަނޑުމެން ދައްކަމުން ދާއިރު ވެރިކަމުގެ ނިޒާމުގެ ގޮތުގައި ކަނޑައަޅާ ގާނޫނުއަސާސީގައި ހިމަނަންވާނެކަމަށް އަޅުގަނޑު ދެކެނީ ރިޔާސީ ނިޒާމެކޭ ކުރިންވެސް ދަންނަވައިފިން. ބޮޑުވަޒީރުވެސް ވެރިކަމުގެ މަންޒަރުގެ ތެރެއަށް ވެރިކަމުގެ ހައިބަތުގޮތުން ފެންނާނެ ގޮތަކަށް ވެރިކަން ބައްޓަންކުރާ ވާހަކަވެސް އެބަދައްކަން. އާދެ، އެކަމަކު އަޅުގަނޑުގެ ހިޔާލު ވަރަށް ކުރުކޮށް ދަންނަވާލުމުގައި އޮތީ ރައީސާއި ބޮޑުވަޒީރަކަށް ދިވެހިރައްޔިތުންގެ ފައިސާއިން ހަރަދުކުރުމަކީ ހަމައެކަނި އިޤްތިޞާދަށް ބަލައިލިޔަސް އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނުން ގަބޫލުކުރާ ކަމަކަށްވޭ. މިހާރުވެސް މިގެންނަނީ އަހަރަކު 100 މިލިއަން ރުފިޔާއަށްވުރެ ބޮޑު ހަރަދެއްގެ ރިޔާސީ ގަނޑުވަރަށް ކުރަމުން. ހަމަ [illegible] އަހަރަކު 100 މިލިއަނަށް ވުރެބޮޑު އަދަދެއްގެ ފައިސާ ރައީސްއޮފީހަށް ހަރަދުކުރަމުން. ރައީސަކު ހުންނެވުމަށް ހަދައިދީގެން މިއުޅޭ ގަނޑުވަރާއި އޮފީހާއި މުޅިން އެއްކޮށްފިނަމަވެސް [illegible] އެހާ [illegible] ފެންވަރެއްގެ [illegible] [illegible] [illegible] ބޮޑުވަޒީރަކަށް ހަދާދީ އެހެން އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ކުރެވެންނަމަ އެކަށީގެންވާ އޮފީހުގެ ހަރަދަށް އަހަރަކު އަނެއްކާ އަނެއް 200 މިލިއަން ރުފިޔާއަށްވުރެ ބޮޑުހަރަދެއްކުރަން ފައިސާ ދިވެހިރައްޔިތުން [illegible] ކޮންމެ އަހަރަކު [illegible] ކުރެވޭނެ [illegible] އަޅުގަނޑުމެންގެ އިޤްތިޞާދުގައި ހުރިކަމަށްވަންޏާ އަޅުގަނޑަކަށް ފެންނަނީ އިތުރު [illegible] ބޮޑުވަޒީރުކަން އުވައިލާ ހަރަދުކުރުމުގެ ބަދަލުގަ މިޤައުމުގެ ވަޒީރުންނަށް [illegible] އަހަރަކުވެސް އެފައިސާ [illegible] [illegible]. ބޮޑުވަޒީރު [illegible] ބޮޑު [illegible] ބަޔާން ފުރުސަތު ތަނަވަސްކޮށްދީ ރައީސަކު [illegible] މަސައްކަތުގެ އިތުރުން އަނެއްކާ ބޮޑުވަޒީރާ ރައީސަށް މަސައްކަތް [illegible] ދިވެހިރައްޔިތުންނަށް ފައިދާބޮޑުވާނެ ގޮތެއްކަމަށް އަޅުގަނޑުދެކެނީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ވަކިކުރެވިފައި އޮންނަ ރިޔާސީ ނިޒާމެއް ގާއިމުކުރުން. ރައީސްކަމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ބޮޑުވަޒީރަކަށް ހަވާލުކުރަން އަޅުގަނޑުމެން

ކަނޑައަޅާ މަސްއޫލިއްޔަތުވެސް އަދި ދެފަރާތުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އެއްކޮށްލައިގެން ރިޔާސީ ނިޒާމެއްގެ ތެރެއިން މިރާއްޖޭގެ ވެރިކަން ހިންގުމުގެ ފުރިހަމަ ޒިންމާ އުފުއްލެވިދާނެ ސިފަތަކާއި [illegible] ޒުވާންބޭފުޅަކު ރައީސުކަމުގެ މަޤާމަށް އިންތިޚާބު ކުރަންޖެހޭ ރައީސަކަށް ހުންނަވާ ބޭފުޅަކަށްވެސް ހިތަށްއަރާ އެދި ކޮންމެގޮތަކަށްވެސް އެކަންތައްތައް ނުކުރެއްވޭނެ ގޮތަކަށް ވެރިކަން ހިންގުމުގެ ބާރުތަކާއި އެބާރުތަކުގެ ހުދޫދު ކަނޑައަޅާ ގާނޫނުއަސާސީގައި ބަޔާންކުރަންވީ. އަދި އިސްލާހު ކުރެވޭ ގާނޫނުއަސާސީގެ ދަށުން ރައީސުކަމުގައި ވިއަސް މަޤާމަށް އަލަށް އިންތިޚާބުކުރެވޭ ރައީސަކު އެއީ ގާނޫނުއަސާސީއަށް ތަބާވެވަޑައިގަންނަވަން ޖެހިވަޑައިގަންނަވާ ރައީސެއްކަމުގައި ނިންމަވަން. އެގޮތަށް އެކަންކޮށްފިނަމަ މިއަދު ދިމާވަމުންދާ ގިނަ މައްސަލަތައް ހައްލުވެދާނެ ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ދެކެން. ރައީސުކަމުގައިވިއަސް ގާނޫނުއަސާސީއާ ހިލާފުވެ ވަޑައިގެންފިނަމަ އަމަލުކުރާނެ ގޮތްތައް ސާފުކޮށް ގާނޫނުއަސާސީގައި ލިޔެވެންވާނެ. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ފުލުހުންނާ ސިފައިންގެ ހުވާވެސް ގާނޫނުއަސާސީގައި ލިޔެވެންވާނެ. އެހުވާގައި ފުލުހުންނާ ސިފައިންގެ މަސްއޫލިއްޔަތާއި ހަމައެކަނި ވެރިކަމުގައި ތިއްބެވި ވެރިންތަކެއް ހިމާޔަތްކުރުން ނޫންކަމަށާ ރައްޔިތުންގެ މައްޗަށްވެސް ސިފައިންނާ ފުލުހުން އަދާކުރަންޖެހޭ ޒިންމާތަކާއި ވާޖިބުތަކެއް ހުންނަކަން ކަނޑައަޅައި އެވެސް ލިޔެންވާނެ. އަދި ރައްޔިތުންނާ މުޢާމަލާތްކުރުމުގައި އެއްވެސް ބާވަތެއްގައި ހަރުކަށި ބަހުން ބޭނުންކޮށް ރައްޔިތުންނާ މުޢާމަލާތްކޮށްގެން ނުވާނެ ކަމުގައި ލިޔެވިފައި އޮންނަންވާނެ. އަޅުގަނޑު ކުރީގައިވެސް ދަންނަވާލައިފިން އަޅުގަނޑު އައްޑުއަތޮޅުގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ޝަރީފުގެ ވާހަކަފުޅުގައި އޭނާ ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ހުށަހެޅުންތަކަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން. އަދި އޭނާ ވިދާޅުވެފައިވާ ފަދައިން އަދި ބައެއް އެހެން މެންބަރުންވެސް ވިދާޅުވެގެންދިޔަ ފަދައިން ގާނޫނުއަސާސީ އިސްލާހުކުރުމުގެ މަސައްކަތުގެ އެންމެ ފުރަތަމަ ކަމެއްގެ

ގޮތުގައި މިހާރުގެ ޤާނޫނުއަސާސީން އުނިކުރަންޖެހޭ މައްދާތަކެއް އުނިކޮށް އިސްލާހުކުރަންޖެހޭ މާއްދާތައް އިސްލާހުކުރަންވީ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން: އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޅުގަނޑަށް ހީވާގޮތުން ވެއްޖެއްހާ އަދިވެސް އިތުރު ވާހަކަފުޅު އެބަހުރި. އެހެންވީމާ، ދެން އަންނަ ޖަލްސާއެއްގައި އެބައި ކުރިއަށް ގެންގޮސްދެއްވާނަން.

މާޅޮސްމަޑުލު ދެކުނުބުރީ މެންބަރު ހަޖީ ޒާއިޒް ވާހަކަދެއްކެވުން: އާދެ، ސުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑުގެ އިތުރު ވާހަކަތަކެއް އެބަހުރި، އެހެންވީމަ، އިތުރު ފުރުޞަތަކަށް އެދެން އެދުވަހުން.

3. ޖަލްސާ ނިންމުން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން: އާދެ، މިއަދުގެ ޖަލްސާ އަޅުގަނޑުމެން މިހިސާބަށް މި ނިންމާލަނީ ދެން އަންނަ އާދިއްތަ ދުވަހުގެ 9 ޖަހާއިރު ޖަލްސާ ބާއްވާނެ ކަމަށް ދަންނަވަމުން އަދި އެ ޖަލްސާގައި އެންމެ ފުރަތަމަ ވާހަކަދެއްކެވުން ރިޔާސަތުން ފުރުޞަތުއަރުވާނީ މިހާރުވެސް ވާހަކަދެއްކެވުން ގެންދިޔަ މާޅޮސްމަޑުލު ދެކުނުބުރީގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހަޖީ ޒާއިޒަށް. އަދި އޭގެ ވަރުން މިހާރު މި ބާރުލުން އަތްފުޅުގައިވެސް އޮތް ލިސްޓުގައިވާ ގޮތުގަމެވެ. އަދި މިގޭ ކުރީ ދުވަހުގެ ޖަލްސާ ނިންމަވަމުން ރިޔާސަތުން އިޢުލާނުކުރައްވި ގޮތަށް ދެން ތިއްބެވި ބޭފުޅުންނަށް ފުރުޞަތު އަރުވަމުން ގެންދާނަން. އޭގެ އިތުރުން އަޅުގަނޑަށް މިއަދުގެ ޖަލްސާގެ ތެރޭގައި ވާހަކަ ފުރުޞަތަކަށް އެދިވަޑައިގެންނެވި ބޭފުޅުންގެ ލިސްޓު މިހާރު ދަންނަވާލާނަން. އެއީ މާޅޮސްމަޑުލު އުތުރުބުރީ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ޝަރީފް، ހައްދުންމަތީ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ނަސީމް އިބްރާހީމް، އަރިއަތޮޅު ދެކުނުބުރީ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހާސިމް އިބްރާހީމް، މިލަދުންމަޑުލު ދެކުނުބުރީ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ޖަމީލް، ތިލަދުންމަތީ އުތުރުބުރީ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަހުމަދު ސަލީމް،

މިބޭފުޅުންނަށް ހަމަ އެތަރުތީބުން ފުރުޞަތު އެރުވޭނެ ދެން އަންނަ ޖަލްސާގައި. ތި ހުރިހާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ދެއްވި އެއްބާރުލުމާ ކެތްތެރިކަމަށް ޝުކުރު އަދާކުރަމުން މިއަދުގެ ޖަލްސާ އަޅުގަނޑު މި ނިންމާލަނީ. ދެން މި މަސައްކަތް ވީހާވެސް އަވަހަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ކުރިއަށް ގެންދެވޭނެ ގޮތަކަށް ހުރިހާ މެންބަރުންވެސް ވާހަކަފުޅު ގެންދެވުމަށް އެދެމުން. ޖަލްސާ ނިމުނީ.

والحمد لله رب العالمين. ޖަލްސާ ނިމުނީ.
